KURTULUŞ

sosyalist dergi

EKİMİN HAZIRLIK DÖNEMİNDE
PROLETARYA VE YOKSUL KÖYLÜLÜK
DİKTATORYASI ŞİARI ÜZERİNE
YOLDAŞ S. POKROWSKİ'YE
CEVAP
J. STALİN

•

«TKP» ÜZERİNE

•

SÖMÜRGECİLİK SORUNU

KASIM 1976

6

KURTULUŞ
sosyalist dergi

AYLIK DERGİ
Kasım 1976
YIL: 1 — SAYI: 6

Sahibi: **İsmail AYÇİÇEK** / Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **Mustafa EKER** / Yönetim ve Yazışma Adresi: İbrahim Müteferrika Sok. Fazilet Han, Kat: 4 No: 409 ULUS - ANKARA
Abone Bedeli: **Yıllık 75 TL. Altı Aylık 40 TL.** dir. Yurt dışı abone bedeli iki katıdır/Her türlü ödeme için : İsmail Ayçiçek, Posta çeki No: 100994

İÇİNDEKİLER

“DGM DİRENİŞİ”

Devlet Güvenlik Mahkemeleri 12 Mart döneminin bitiminde ortaya çıkmış «özel» bir yargı gücüdür. Başlıca görevleri 12 Mart döneminde sıkıyönetim mahkemelerinin görevi olan süratli ve acımasız yargılamayı yapmaktır. Oluşma biçimleri, diğer «bağımsız» mahkemelerden farklıdır. Yargıçları tayinle görevlendirilirler, bir kısmı da ordudan tayin edilir.

Kısacası, tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin oluşturduğu oligarşi, DGM'ler aracılığı ile devletin faşistleştirilmesi yolunda bir adım daha atmaktadır.

Bu amaçlarla kurulan DGM'ler «görev» sürelerinin bitimi olan 11 Ekim tarihine kadar gerçekten de halkın yükselen mücadelesine karşı, sosyalistlere karşı amansız bir mücadele vermiş ve «bağımsız» bir mahkemece salıverilebilinecek yüzlerce, binlerce devrimciyi hapishanelere doldurmuştur.

DGM'lere karşı ilk tepki çeşitli demokratik kuruluşların bildirileri ve basın bültenleri ile başladı. Bunu devrimci ve demokratik çeşitli yayınların DGM'leri «protesto» eden yayınları izledi. Ve bu arada DGM'lere karşı bir parlamento «muhalefeti» oluştu. Çeşitli demokratik kuruluşların DGM'lere karşı başlattıkları bu tepki gösterisinin başlıca iki belirgin niteliği şunlardır: Birincisi tepki dergi makalelerini, bildiri ve basın bültenlerini aşmamaktaydı. İkincisi tüm devrimci ve demokratik güçlerin ortak eylem birliğini içermiyordu. Zaten birinci nitelik, yani eylemsiz tepki, ikinci niteliğin de belirleyicisidir.

Çeşitli demokratik örgütlerin ve yayınların

DGM'lere karşı bildirisel «aktif» eylemleri sürerken, CHP'nin DİSK ve Türk-İş pazarlıkları başladı. Hedef DİSK'in Türk-İş'le birlikte ya da tam tersi, Türk-İş'in DİSK ile birlikte, ama ortak olarak CHP'nin peşinde «eyleme» geçmesiydi.

Bu çalışma, özellikle Türk - İş'in tavrı ile sonuçsuz kaldı. CHP, DİSK ve Türk - İş'in ortak tepkisi sağlanamadı.

«MC» ise 11 Ekim'de çalışmaları tamamen duracak olan DGM'ler için yeni bir yasayı çıkartmak üzere hamle etti. Tatile giren parlamentoyu olağanüstü olarak toplantıya çağırarak bir an önce yasayı çıkarmaya girişti. İlk parlamento görüşmeleri CHP'nin parlamento içi «muhalefeti» ile karşılaştı. CHP'nin hedefi yasanın çıkışını geciktirmekti. Daha somut hedef 11 Ekim'e kadar yasayı çıkartmamaktı.

11 Ekim konusu ise kitlelere tamamen farklı bir biçimde yansımaktaydı. Sanki yeni yasa 11 Ekim'e kadar çıkmazsa DGM'ler bir daha kurulamazdı. Oysa oligarşinin yasaları böyle bir kısıtlama getirmiyordu. Yeni yasa 11 Ekim'den sonra da çıkabilir ve yeni yasa çıktığı andan itibaren, DGM'ler eskisi gibi «görevlerini» yerine getirebilirlerdi. Sadece 11 Ekim'den yeni yasanın çıkışına kadar geçen süre çinde devrimcilerin cezalandırılması «bağımsız» mahkemelerce yapılacaktı. Ancak, 11 Ekim'e kadar yasanın çıkartılmamasının önemi bu kadar olmasına rağmen, 11 Ekim tarihi kitlelere abartıldıkça abartıldı.

Parlamentonun ilk görüşmelerinde, CHP'nin yeni yasa önerisinin çıkmasını uzun süre (11 Ekim'e kadar) erteleyemeyeceği ortaya çıktı. İşte bu arada DİSK'in eyleme geçeceği söylenmeye başlandı ve 16 Eylül'de toplanan DİSK yönetimi «genel yas» kararını aldı. «Tabanını serbest bıraktı.» «Halka

caklardı. Ve bütün gelişimin en korkutucu yanı herhalde, «goşistlerin» direnişe yön vermeleri olacaktı. Bu arada denebilir ki; işçilerin ve tüm demokratik güçlerin fabrikaların dışına taşan aktif eylemleri DGM yasasını durduramayabilir. Böyle bir itiraza en geçerli cevap 15-16 Haziran direnişidir. Ama diyelim ki aktif eylem DGM yasasının çıkışını durduramazdı. Böyle bir sonuç daima mümkündür. Genel ilke; aktif kitle eyleminin daima başarıya (hedeflerin gerçekleşmesi, DGM olayında olduğu gibi yasanın çıkmaması) ulaşması değildir. Fakat asıl önemli olan DGM yasasının çıkartılmaması ve böylelikle demokrasinin ilerletilmesi değildir. Önemli olan aktif bir mücadelenin sonunda kitlelerin kazandıkları **devrimci** ruh, **devrimci** deneylerdir. Eğer DGM direnişinde işçiler fabrikaların duvarlarını aşıp sokağa çıkabilseydi, (böyle bir durumda harekete katılan kitlelerin boyutları da 5, hatta 10 katı artacaktı) belkide yasa gene çıkacaktı. Görünürde oligarşi gene ileri bir adım atmış olacaktı. Ama bu olayda asıl ileri adım atmış olan kesinlikle işçi sınıfı olacaktı. Çünkü o **devrimci** kararlılığını, **devrimci** atılganlığını bir kere daha sınamış olacaktı. «Demokrasi okulunda bir sınav daha vermiş» olacaktı.

Ve biz biliyoruz ki **demokrasi bir devrim sorunudur.** Yoksa, DGM yasasının, ya da şu yasanın, bu yasanın çıkmasını engellemekle gerçekleşmez.

Oysa DİSK ve diğer meslek örgütlerinin yöneticilerinin hesapları başkaydı. Onların tüm hedefleri 11 Ekim'e kadar yasanın çıkışını geciktirmek ve bu arada parsanın CHP tarafından toplanmasıydı. Çünkü CHP «halktan yana bir iktidarı» kuracaktı.

DİSK yönetimi en yetkili ağızlarından CHP kuyrukçuluğunu çok güzel açıkladı. Oligarşiye **devrimci** bir eylem anlayışına sahip olmadığını ispatladı.

Tüm kuyrukçuluğuna, pasifistliğine rağmen, DGM direnişinin geniş boyutlu sınıfsal bir hareket olması, bütün bunlara rağmen oligarşiyi ürküttü. Çünkü tekelciler ve büyük toprak sahipleri çok iyi biliyordu ki işçi sınıfı, hareket ne kadar pasifist dahi olsa, gene de bu mücadeleden dersler çıkarmış, deney kazanmış olacaktır. Ve oligarşinin genel saldırısından önce Milli Güvenlik Kurulu (oligarşik devletin bu en «yüce» organı) toplandı ve taarruz emrini verdi. Ardından yüzlerce işçi DGM'lere sevk edildi, yüzlercesi işten atılmaya başlandı. Bunları DİSK'in basılması ve genel sekreterinin tutuklanması izledi. Ertesi gün ise diğer en büyük DİSK yöneticileri «bir günlük ziyaretleri için» teslim olmaya giderken önce direnişi bitirme çağırısını yaptılar, ardından da tüm DGM direnişinin gerçek nedenini açıkladılar: Özetle, DGM'lerin temel hedefinin CHP olduğunu, özellikle Anadoludaki CHP yöneticilerine saldıracağını belirttiler ve direnişin **devrimci** bir ruhla değil, «halktan yana bir iktidar» kuracak olan CHP için yapıldığını anlattılar. Bu teslimiyet ve uzlaşma tavrı DGM için genel direnişin bitiş noktasını koymayı amaçlıyordu. Zira artık direniş CHP'ye satılmıştı. Artık parlamento içi «muhalefet» halkın demokratik muhalefetini temsilen (!) DGM yasasını durdurabilirdi. (Aldatılmış kitleler için hiç değilse 11 Ekim'e kadar.) Nitekim de öyle oldu, CHP «muhalefeti» sonucu DGM yasasının çıkışı durduruldu. (Parlamento açılana kadar.)

Ama gerek revizyonist DİSK yönetimi, gerekse oligarşi direnişin bittiğini sanmakla aldandılar. Beş buçuk gün boyunca proleter devrimcilerle işçi sınıfını yan yana getirmemek için türlü şaklabanlıklar yapmalarına, «hergün miting, yürüyüş yapacağız» deyip işçileri kamyonlarla, otobüslerle «yürütmelerine» rağmen, volkan patladı. Şanlı Profilo

direnişi gerçekleşti.

Profilo tamamen spontane (kendiliğinden) bir olaydır. Ve kitle mücadelesinin işçi sınıfının **devrimci** atılganlığını, **devrimci** kararlılığını ve mücadele azmini nasıl geliştirdiğinin en güzel örneklerinden biridir. Ve Profilo direnişi TİP'lisinden, TSİP'lisinden, İGD'lisine kadar tüm revizyonistlerin direnişi kırma çabalarına rağmen gerçekleşti. Bu arada çeşitli grupların revizyonistlerin direniş boyunca, direnişi kırmak için aldıkları tavırları teşhir ederek olaya sahip çıkma çabaları da açıkgözlülüğün, sahtekarlığın güzel bir örneğidir. Tek kelime ile, Profilo işçisi DGM direnişinden kazandığı, kazanabildiği azim, deney ve cesaretle ileri atıldı. Kendi kendine örgütlendi. Oligarşinin tüm kolluk kuvvetleriyle ve türlü revizyonist entrikalarla mücadele etti ve görünüşte mağlup oldu. (5 önderi tutuklandı. Yüzlercesi işten atıldı. Bugün ise 2000 işçi bütün nefretine rağmen çalışıyor.) Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi Profilo direnişinden kazançlı çıkan oligarşi değil, işçi sınıfı oldu. Biraz daha bilendi.

Oligarşinin kolluk kuvvetleri Profilo'ya tüm güçleriyle saldırırlarken, özünde oligarşinin denetiminde olan «sol» basın ise DİSK'in Profilodan daha güçlü olduğu fabrikaların (örneğin Demir Döküm'ün) kapısında eylem bekliyorlardı. Çünkü onlar DİSK'i ve onun DGM direnişini kavrayamamışlardı.

Direnişin spontane patlaması Profilo'da gerçekleşirken, Profilo'da revizyonistlerin çabası direnişi durdurmaya yetmezken, Edip İplik, Boronkay ve diğer bazı fabrikalarda da direniş başladı. Ancak hareketin genel karakterinin sonucu olarak buralarda revizyonistlerin engelleme çabaları başarıya ulaştı. Revizyonistlerin çabaları Demir Döküm, Arçelik gibi fabrikaların işçilerinin mücadele azmi-

ni bastırmaya da yetti. Bu da gene hareketin genel karakterinden ileri gelmekteydi.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, DİSK, genel direnişi «işçileri serbest bırakmasına» rağmen kontrolünden çıkarmayarak, açık açık CHP'nin kuyruğuna takarak ve en önemlisi 11 Ekim sonrasına erteleyerek bu olaydan kazançlı çıktı. CHP tüm demokratik güçlerin desteğini peşine takarak; bir bütün olarak oligarşi ise, DGM yasasının çıkarılması konusunda karşısında gerçekten kararlı devrimci bir muhalefetin olmadığını görerek ve ispatlayarak kazançlı çıktılar. Fakat biz biliyoruz ki, oligarşinin ve her türden revizyonistin kazançları geçicidir. Daha da önemlisi görünüştedir. DGM direnişinden, direnişin pasifliğine rağmen kazançlı çıkan işçi sınıfıdır. Profilo bu kazancın yükselen bayrağıdır.

Bütün bunlardan sonra proleter devrimcilerinin görevi işçi sınıfına DGM direnişinden çıkan dersleri, aktif kitle direnişinin (profilo örneğinin) önemini anlatmaktır. Mücadelenin geniş boyutlu ve uzun dönemli hedeflerini göstermektir. Demokrasinin bir devrim sorunu olduğunu anlatmaktır.

KURTULUŞ

"T K P" ÜZERİNE

— I —

İLERİ DEMOKRASİ (!)

Başta, Türkiye devriminin strateji ve taktikleri olmak üzere TKP'nin ülkemiz işçi sınıfı hareketinin çeşitli sorunlarına getirdiği yaklaşım incelenecek olursa; bunun toplum yapımıza ve ülkemiz koşullarına uygun yaratıcı bir sentez olmaktan çok, tam tersine bugüne kadar uluslararası sosyalist pratikte başarıya ulaşmış tek olumlu örneği bulunmayan bir takım tezlerin eklektik bir bileşimi olduğu görülecektir.

Gerçekten de TKP Programı ve resmi yayın organlarında ortaya konan görüşler, Türkiye toplumunun sınıfsal yapısı ve ülkemiz koşullarının tarihi bir süreç içindeki gelişimini ciddi bir incelemeye tabi tutarak, leninist bir senteze varmaya yönelik değildir. Tamamen farklı konumlarda bulunan ülkeler için önerilen **ileri demokrasi, kapitalist olmayan kalkınma yolu** veya **ulusal demokratik devrim** gibi kapitalizmden sosyalizme geçiş tezlerini TKP, dogmatik bir zihniyetle Türkiye devriminin stratejik hattı olarak kabul etmektedir.

Böylece TKP, hem de «enternasyonalizm» adı altında; her ülkedeki proleter devrimcilerine düşen kendi ülkelerinin somut koşullarını ve spesifik özelliklerini tahlil ederek leninizmin evrensel ilkeleri ışığında kesintisiz devrim sürecinin strateji ve taktiklerini tayin etme görev ve zorunluluğunu üzerinden atmakta, dogmatizmin batağına saplanmaktadır. Aslında bu durum şaşırtıcı bir olgu değildir. Zira, uzun yıllar yurtdışında Türkçeyi bile Türk Dil Ku-

rumu'nun sözlüklerinden izleyerek mülteci olarak yaşayan TKP'ci baylarımızdan başka bir tutum beklemek aslında iyiniyetli bir oportünizmden öteye geçemezdi. Yalnız burada bir noktaya daha işaret etmekte yarar var. Şimdiye kadar ülkemizdeki işçi sınıfı hareketinin gelişim süreci içinde hemen her dönemde izlenen bu iflah olmaz dogmatizm hastalığının TKP'deki yansıması -TKP merkezinin mülteci niteliğinden ötürü de- bir başka şekilde olmaktadır. Günümüze değin hareket içinde gözlenen dogmatizm sapması, tamamen, başka ülkelerin muzaffer proleter devrimlerinin strateji ve taktiklerini aynen kopya etmeye yönelik bir nitelik taşıyordu. (Örneğin sovyet ve çin devrimlerinin strateji ve taktiklerinin aynen kopya edilmek istenmesi, şehirlerden kırların fethi veya tam tersi kırlardan şehirlerin fethi tartışmaları, vs.). TKP'deki dogmatizm sapmasının içeriği ise daha farklı bir biçimde ortaya çıkmaktadır. TKP, henüz öne sürüldüğü şekliyle dünya devrimci sürecinde başarıya ulaşmış tek örneği bulunmayan, hatta gün geçtikçe sosyal pratik tarafından mahkum edilen, leninizme ters bir takım tezleri Türkiye'ye uygulamaya çalışarak akıntıya kürek çekmekte ülkemiz işçi sınıfı hareketini saptırmaya çabalamaktadır.

Bu arada belirtmeden geçilmemesi gereken bir sorun da, TKP'nin görüşlerini, incelemek ve kavramak bir yana, doğru dürüst okumadan salt sendikalardaki tepeden gelişimine kapılıp, veya 71'in darbelerinin şaşkınlığından kurtulamayıp dayanacak bir yer aramak gibi nedenlerle, imdat simidi gibi sarılanlara, alıntılarımız belki de (Marksizm-Leninizm'den oldukça uzak olduğu için) bizim uydurduğumuz (!) şeyler olarak gelebilir.

Dergimizin çıkışıyla ülkemiz solunda nüansları

bir yana bırakılırsa iki ana şabloncu akımdan söz ettik. Biri Çin'de söylenen ve yapılanların tabiri caizse papağanca tekrarlanması (aradaki uzaklık nedeniyle olsa gerek, karışıklıklar olmakla birlikte kısa zamanda düzeltiliyor) bir diğeri ise bu gün hızla «ilerlemekte» olan bayların başını çektiği sağ, reformist çizgi. Biz ülkemiz koşullarında, oldukça tutarsız analizleri ve bugünkü konumları nedeniyle «Çin gözlüğü» ile sorunlara yaklaşanların sosyalist hareket içinde etkinlik kazanabileceklerine inanmıyoruz. Bu anlamda «Maocu»ları sol için tehlikeli görmüyoruz. Özellikle bu kanadın tutarsızlıklarının, bir ölçüde de güçlendirdiği sağ, reformist çizgi bugün Türkiye soluna musallat olan en önemli hastalıktır.

TKP Program ve görüşlerinin eleştirisine geçmeden önce, onun şabloncu zihniyetini iyice açığa çıkarmak amacıyla, Türkiye'ye uygulamaya çalıştığı, kapitalizmden sosyalizme geçiş tezlerini ortaya koymakta yarar var.

Bugün emperyalist-kapitalist kamp içinde yeralan ülkeleri sosyo-ekonomik gelişim düzeylerine göre ele alacak olursak bunları üç ana bölümde değerlendirebilmemiz mümkündür: Kapitalizmin ileri derecede gelişmiş olduğu emperyalist metropol durumunda olan Almanya, Fransa, İngiltere, ABD, vb. gibi ülkeler, kapitalizmin, dolayısıyla işçi sınıfının da çok cılız, hatta yok denebilecek kadar zayıf olduğu sömürgecilik boyunduruğundan yeni kurtulmuş yarı-sömürge durumundaki bazı Asya ve Afrika ülkeleri, ve bunların arasında bir konumda bulunan kapitalizmin dışa bağımlı da olsa az veya çok gelişmiş olduğu, nicel ve nitel olarak işçi sınıfının belli bir düzeyde etkin olabildiği ülkeler. (Hindistan, Türkiye ve daha yoğun bir şekilde Latin Amerika ülkeleri)

Bütün bu ülkelerde kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimleri üzerine, bugün uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde yoğun tartışmalar sürmekte ve bazı sağ mihraklar tarafından «leninizm» veya «leninizme katkılar» adı altında aslında leninizmin özüne, leninist devlet ve devrim teorisine tamamen ters düşen «teoriler» ileri sürülmektedir.

Sosyal İlerleme teorisinin (1) bir parçası olarak getirilen tezlerden birisi de, kapitalizmin ileri derecede gelişmiş olduğu emperyalist metropol niteliğindeki ülkeler için önerilen İleri Demokrasi tezidir. İlk olarak sovyet ideologları tarafından ortaya atılan ve daha sonra en temel *leninist ilkeyi, proletarya* diktatörlüğünü dahi inkar eden bazı revizyonist Avrupa Komünist (!) Partileri tarafından geliştirilen İleri Demokrasi tezi, yukarıda değindiğimiz gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalist devrimden önce zorunlu bir aşama olarak ileri sürülmektedir :

> **«Savaş sonrası dönemde, gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist partileri için şu soruyu yanıtlama zorunluluğu ortaya çıktı:** sınıf güçlerinin dünya düzeyindeki bugünkü dağılışı karşısında, tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel ve teknik ilerleme koşulları altında, emekçilerin maddi koşullarındaki değişikliklerin ve bu kitlelerde sınıf bilincinin oluşumunda ortaya çıkan yeni etkenlerin doğurduğu ortamda, **sosyalist devrime nasıl ilerlemek gerekir?**
>
> Sorun sonunda şuna varıyordu: kesin darbeyi indirmek için devrimci ortamın gelmesini mi beklemek gerekir, yoksa iktidara işçi sınıfı ve müttefikleri tarafından el konulmasından önce, **tekelci sermayenin egemenliğini en aza indirmek amacıyla** inatçı ve sürekli bir politik ve ekonomik mücadele ile birbiri arkasından daha ileri mevziler mi kazanmak gerekir?» (Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi, s. 73, altları tarafımızdan çizildi)

Gelişmiş kapitalist ülkeler için sosyalist devrim öncesinde zorunlu bir aşama olarak getirilen **ileri demokrasi'nin** «teorik» gerekçelerinin ortaya konduğu yukarıdaki bu alıntıda hemen göze çarpan şu noktalara özellikle dikkati çekelim :

Birinci olarak, yukarıdaki alıntıda, tekelci devlet kapitalizmi ile sosyalizmin arasına **bir ara aşama** (ileri demokrasi aşaması) çekilebilmesi için veya daha başka bir deyişle Lenin'in

> «Tekelci devlet kapitalizmi, sosyalizmin en kusursuz **maddi** hazırlayıcısıdır, sosyalizmin **basamağıdır;** öyle ki bu tarihi dönemi sosyalizmden **hiç bir ara aşama ayıramaz»** (2)

şeklindeki sözlerinin üzerine bir sünger çekebilmek için «savaş sonrası dönemin şartlarındaki değişikliklerden (!), bilimsel ve teknik ilerlemenin yarattığı koşullardan» sözedilmektedir. Ve tabii, «yeni etkenlerin doğurduğu ortamda» tekelci devlet kapitalizminden sosyalizme «ilerliyebilmek» için bir ara aşamanın, ileri demokrasi aşamasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır!

İkinci olarak, öne sürülen tezin inandırıcı olabilmesi için komik bir gerekçe uydurulmakta, metafizik bir ikilem yaratılarak, sanki evrim döneminin devrimci görev ve çalışmalarını inkar edip «Godo'yu bekler» gibi oturup devrim krizinin gelmesini beklemeyi savunan varmış gibi, «devrimci ortamın gelmesini mi beklemek gerekir?» diye gayrıciddi bir soru sorulmaktadır. Böylece ancak zeka yaşı düşük olanların farkedemiyeceği ilkel ve demagojik ikilemlerle «tekelci sermayenin egemenliğini en aza indirmeyi» amaçlayan ileri demokrasi tezinin «teorik» izahı yapılmaktadır.

İleri Demokrasi tezinin eleştirisini, yazının ileriki bölümlerinde TKP eleştirisi ile birlikte ele alacağımızdan, burada sadece, onun içeriği bir kenara,

mevcut niteliği ile bile, Türkiye gibi ülkeler için değil, ileri derecede gelişmiş kapitalist ülkeler için önerilen bir stratejik tez olduğunu, TKP'nin bunu Türkiye'ye uygulamaya kalkmakla ne kadar ciddi (!) bir «devrim» anlayışına sahip bulunduğunu söylemekle yetineceğiz.

Bilimsel içerik olarak, tamamen **barışçı geçiş** ve «silaha dayanmayan baskı» (!) dan veya bir başka deyişle, «etkin kitle hareketleriyle» desteklenen **parlamenter geçiş**'ten ibaret olan **ileri demokrasi** tezinin yanısıra TKP yayın organlarında **ulusal demokratik devrim (UDD)** teorisinin de savunulduğu görülmektedir.

Ayrıca yine, yayın organlarında pek açık olarak değinilmemekle beraber, birçok TKP'linin, Türkiye Sosyalist Hareketinin asgari program stratejisi olarak **kapitalist olmayan kalkınma yolunu** öne sürecek kadar «ileri» gittiklerini de gözönüne alacak olursak; bu konulara açıklık getirmek zorunluluğu ortaya çıkar. Yalnız konuya girmeden önce, sorunun berraklık kazanması açısından şunu belirtmekte yarar var: TKP'lilerin kapitalist olmayan kalkınma yolunu öne sürmeleri, UDD stratejisini savunmalarından bağımsız olarak ele alınamaz. Zira, bunu leninist demokratik devrim kavramını ve Lenin'in Moğolistan (3) deneyi ile ilgili olarak ileri sürdüğü «gelişmenin kapitalist olmayan aşaması» tezini sulandırarak özünü dejenere eden sovyet ideologlarından kopya etmektedirler :

> «Bu aşama (birinci stratejik aşama -bizim notumuz) 1917 Şubat devriminden önce Sovyetler Birliği'nin içinde bulunduğu aşamaydı ve bugün Latin Amerika, Asya ve Afrika'nın yarı-sömürge ve sömürge ülkelerinin içinde bulunduğu aşamadır. Bu ülkelerde devrimci işçi sınıfının stratejisi, bütün anti-emperyalist güçleri geniş bir ulusal cephede birleştirerek başarılı bir anti-feodal ve anti-

emperyalist **demokratik devrim gerçekleştirmeyi ve ulusal demokratik bir devlet kurarak kapitalist olmayan bir kalkınma yoluna girmeyi hedef alır.»** (Leninist Strateji ve Taktikler, s. 23-24, N. Tropkin, S. Karpilenko, K. Şirinya, Altını biz çizdik)

Yukarıdaki alıntıda açıkça görüldüğü gibi, bugün (bir yarı-sömürge niteliği taşıyan ve) dışa bağımlı da olsa kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu Latin Amerika ülkeleri ile kapitalizmin çok cılız olduğu Asya ve Afrika'nın birçok sömürge ve yarı-sömürge ülkesi aynı kefeye konularak, bunların tümü için ulusal ve demokratik içerikli bir devrim ve kapitalist olmayan kalkınma yolu önerilmektedir. Ve tabii bu arada Türkiye de aynı kategoride ele alınarak, UDD ve buna bağlı olarak **kapitalist olmayan kalkınma yolu,** sosyalizme geçişte stratejik bir aşama olarak ileri sürülmektedir.

Burada soruna iki açıdan yaklaşmak zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Birincisi, kapitalist olmayan kalkınma yolunun hangi konumdaki ülkeler için önerildiği; ikincisi ise önerildiği şekliyle bunun leninist teoriye uygun düşüp düşmediği meselesidir.

Alıntı yaptığımız kitabın sovyet yazarlarının, yaptıkları genelleme ile aralarına Türkiye'yi de dahil ettikleri birçok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri için kapitalist olmayan kalkınma yolunu önermeleri, bir tesadüf veya bu ideologlara mahsus bir görüş değildir. Kapitalist olmayan kalkınma yolu önerisi, «Üçüncü dünya ülkeleri» genellemesi çerçevesinde, emperyalist-metropol durumunda olmayan bütün kapitalist dünya ülkeleri için geçerli bir stratejik aşama olarak, ileri sürülen resmi sovyet görüşüdür.

Nitekim,

«Üçüncü Dünya ülkelerinde kapitalizmin ne kadar olgunlaştığı, ne dereceye kadar geliştiği sorulabilir. Fakat hiç bir zaman, bu ülkelerin genel

bir kapitalist aşamaya girdikleri yadsınamaz. Bu nedenle, kalkınma yolunun, **özellikle kapitalist olmayan kalkınma yolunun seçimi, belli bir grup bağımsızlığını kazanmış ülkeyi değil, tüm Üçüncü Dünya'yı ilgilendirir.»** (Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya, E. Jukov-A. İskenderov-L. Delüusin-L. Stepanov, s. 219)

Yukarıdaki alıntıda da görüleceği üzere, «kapitalizmin ne kadar olgunlaştığı» dikkate alınmaksızın, emperyalist-metropol durumunda olmayan tüm «üçüncü dünya» ülkeleri için kapitalist olmayan kalkınma yolu önerilmektedir.

Bilindiği gibi leninist teoriye göre, bir işçi sınıfı partisi esas amacına ulaşmak için belirli bir tarihi aşamada mücadelenin temel hedefini yani siyasi stratejisini doğru saptamak zorundadır. Stratejinin doğru tanımlanması, hiç şüphesiz ki o tarihi aşamanın en sağlıklı bir biçimde aşılmasını sağlayan bir etken olacaktır. Emperyalizm döneminde, kapitalizmin farklı ülkelerde farklı düzeylerde gelişmesi, devrim ve devrimci mücadele koşullarının da değişik ülkelerde eşit olmayan bir gelişim göstermesine yolaçar. Bu da, ekonomik ve siyasi açıdan kapitalizmin farklı gelişim düzeyinde olduğu ülkelerde işçi sınıfı mücadelesinin stratejik aşamalarının farklı olması anlamını taşır.

Bu tutum ülkemizdeki 71 öncesi şabloncu görüşlerin kaynaklandığı ve esas olarak LinPiao'nun «Halk Savaşının Zaferi» isimli kitabından esinlenilen «mekanik formülasyonların» değişik biçimde sunulmasından ibarettir demek sorunun daha berrak kavranılmasını sağlayacaktır. O yaklaşım tek tek üçüncü dünya ülkeleri özgülünde kırlardan şehirlerin fethi, dünya evrenselinde ise kırsal ülkelerden, dünya şehirlerinin (metropollerin) fethi politikası ve formülasyonudur.

Sorunun bu birinci yanını belirttikten sonra

şimdi ikinci yanına, yani «üçüncü dünya ülkeleri» esprisi içinde hiçbir ayırım yapılmaksızın bu genel tanım içine alınan ülkeler için önerilen kapitalist olmayan kalkınma yolu'nun içeriği üzerinde duralım. Sovyet ideologları tarafından geliştirilen ve halen dünyada gerçekleşmiş tek örneği bulunması bir kenara, hergeçen gün pratikte iflas eden bu tezin leninist devrim ve devlet teorisi karşısındaki konumu, tamamen bir «İkinci Enternasyonal reformizmi» olmaktan ibarettir.

Kapitalist olmayan kalkınma yolu tezi ileri sürülürken tıpkı ileri demokrasi tezinin ileri sürülmesinde ortaya konan gerekçeler gibi, «çağımızdaki büyük değişiklikler»den dem vurulmakta (!) ve yine «ya kapitalist olmayan kalkınma yolu ya da sosyalist devrime kadar bekleme (!)» gibi demagojik bir ikilem ortaya atılmaktadır:

«Günümüzde, emperyalizmin sömürge sistemi çökmüştür ve kalkınma yolları meselesi, geri-kalmış ülkelerin ana sorunu haline gelmiştir. Bu nedenle, sosyal ilerleme teorisi, yeniden büyük bir bilimsel ve siyasal güncellik kazanmıştır.»

«... ekonomik açıdan geri kalmış ülkelerin, sosyalizmi hazırlayan maddi koşulların olgunlaşmasını pasif bir biçimde beklememeleri ve özellikle herşeyi tekelci devlet kapitalizminden ummamaları ve onun yerleşmesi karşısında kayıtsız kalmamaları gerektiği...» (U.K.S. ve Üçüncü Dünya, s. 216-218)

Sovyet ideologlarına göre, «geri kalmış ülkelerin kapitalist olmayan yolla kalkınma olanakları, günümüz ulusal kurtuluş devrimlerinin özünde toplanmaktadır» (s. 220) Yine onlara göre; «ulusal kurtuluş devrimlerine gelince, sosyalist dönüşümler, bu devrimlerin ivedi amaçları olarak ağırlık taşımazlar. Bu noktaya yavaş yavaş, belli zorunlu bir düzen içinde, sosyo-ekonomik ve siyasal etkenlerin yeterince olgunlaşması sonunda varılır.» (s. 221) Te-

ze göre bu nasıl olacaktır?

Önce, Sömürge veya yarı-sömürge durumunda olan ülkelerde, emperyalizme ve onun içteki uzantılarına karşı milli burjuvazinin de içinde yeraldığı en geniş tabanlı bir ulusal demokratik cephe kurularak ulusal bir devrim gerçekleştirilecektir.

Yalnız, tezi öne sürenlere göre, bu ulusal kurtuluş hareketinin mutlaka silahlı savaş yoluyla olması diye bir zorunluluk da yoktur!

«Ulusal kurtuluş hareketi tarihi, bir çok eski sömürgenin, bağımsızlığını silahlı savaşa baş vurmadan kazandığını göstermiştir. Ulusal kurtuluş hareketlerinin günümüz aşamasında, Asya ve Afrika'nın birçok bölgesinde, çoğu ilerlemeye elverişli bir sosyo-ekonomik yola koyulmuş olan yeni ulusal devletler ortaya çıkmaktadır.» (U.K.S. ve Üçüncün Dünya, s. 29)

Ulusal Kurtuluş hareketinde proleter olmayan sınıf ve zümreler önemli rol oynamaktadır. «Siyasal yönetim», «ilerici aydınların elindedir.» Bu buluşu, Milli Demokratik Hareket (Milli burjuvazi önderliğinde) ve Milli Demokratik Devrim (İşçi sınıfı önderliğinde) formülasyonları ile 1971 öncesi PDA'da izlemiştik. «Naçizane katkıları» olarak.

«İşçi sınıfı, ülkenin tam özgür kılınması için emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı en fazla süreklilik düşüncesiyle savaşan sosyal güç olmasına rağmen, günümüzde Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketleri içinde işçiler daha henüz egemen bir yer işgal edememişlerdir...

....

Geniş kadroları barındıran, siyasal deneye sahip ve bütün ulus tarafından sürdürülen anti-emperyalist savaşın yönetimini çok daha kolaylıkla yüklenecek durumdaki milli burjuvazinin ve aydınların etkinliğini de gözönüne almak gerekir. Milli burjuvazi daha önce de belirttiğimiz gibi, tereddütlere gebedir. Yönetici değeri büyük ölçüde azalmış durumdadır ve ortaya kesin bir tavır koyamamak-

tadır. Bu nedenle Asya, Afrika'nın çeşitli ülkelerinde siyasal yönetimin ilerici aydınların eline geçmesi tesadüf değildir. Bu sonuncular, milli burjuvaziye oranla çok daha etkin bir şekilde anti-emperyalist ve anti-feodal çizgiyi savunmakla yetinmemekte, fakat ülkenin kapitalist olmayan yolla kalkınabilmesi için de yeteri derecede somut bir program sunmaktadırlar.» (U.K.S. ve Üçüncü Dünya, S. 58)

Ulusal kurtuluş hareketinin başarıya ulaşmasından sonra, ileri sürülen teze göre, «belli koşullar içinde, ulusal kurtuluş devrimlerinin muzaffer günlerinde kurulan demokratik, milliyetçi ve ilerici devletler» (s 231) «ulusal kurtuluş hareketine katılan bütün güçleri bünyesinde toplayarak», «sosyalist devlete» geçiş rolünü üstlenmektedirler.

«Günümüz aşamasında, devletin geçiş dönemindeki başlıca rollerinden biri, ulusal ve sosyal görevleri doğru bir biçimde yürütmekten ibarettir. Bir sınıfın diktatörlüğü sözkonusu değildir. Birçok durumda, devlet, köylüler, milli burjuvazi, orta tabakalar ve aydınlar gibi bütün ulusal yurtsever güçlerin işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.» (U. K.S. ve Üçüncü Dünya, s. 228)

İşte, yukarıdaki alıntıda da açıkça görüleceği gibi, leninist devlet teorisini tanınmaz hale getiren bu hilkat garibesi «ne idüğü belirsiz» devlet, eski devlet mekanizmasının baştan aşağı yıkılması ve parçalanması yoluyla değil, «ayıklanmaya» tabi tutulmasıyla gerçekleştirilecek ve sosyalizme geçişi «kapitalist olmayan kalkınma yolu»yla sağlıyacaktır!

Leninist devlet teorisine göre, demokratik halk devleti proleter devletin bir biçimini oluşturur. Halbuki yukarıda tanımlanan devlet, bir sınıf diktatörlüğü değil, milli burjuvaziden proleter unsurlara kadar uzanan bir «işbirliği» devletidir. Böyle zırva bir devlet biçimi, leninist devlet teorisinde değil, ol-

sa olsa sübjektivizmin geniş hayal dünyasında yaşayan reformistlerin kafalarında vardır!

Burada bir de bu hayal mahsülü devlet biçiminin nasıl yaratılacağı üzerinde duralım :

«Eski devlet mekanizmasının veya onun bazı unsurlarının ayıklanması ve yeni devlet şekillerinin yaratılması, bir ülkeden diğerine değişir, bu değişim çok sayıda sosyal ve tarihi koşullara, şu veya bu ülkenin ulusal ve demokratik geleneklerine bağlıdır. Fakat asıl mesele, ilerici güçlerin devlet üstündeki etkinliklerini kuvvetlendirmektir. Devletin sosyal ve sınıfsal temelinin değişmesi, demokrasinin yaygınlaşması, demokratik devrimci güçlerin devlet mekanizması içinde önemli mevkiler elde etmelerine paralel olarak devletin doğası da yavaş yavaş değişmeye başlar. Belli koşullar içinde, ulusal kurtuluş devrimlerinin muzaffer günlerinde kurulan demokratik, milliyetçi ve ilerici devletler, sosyalist tipte devletlere dönüşebilirler. Demokratik milli devleti, devrimci güçlerin derin sosyal ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirme aracı haline getirmeyi amaçlayan mücadele, ulusal kurtuluş devrimlerinin önünde sosyalizme barışçı yolla geçme perspektiflerini açmaktadır.» (U.K.S. ve Üçüncü Dünya, s. 231-232)

Şimdiye kadar anlattıklarımızı ve yaptığımız alıntıları derleyip toparlarsak, «kapitalist olmayan kalkınma *yolu» tezinin özü kısaca şöyle ifade edilebilir:*

Önce milli burjuvazinin veya daha büyük olasılıkla proleter olmayan ilerici unsurların öncülüğünde -«mutlaka silahlı savaş yoluyla da olması şart olmayan»- bir ulusal kurtuluş hareketi gerçekleştirilecektir.

Daha sonra, eski sömürge devlet mekanizmasının parçalanması yoluyla değil, «ayıklanması»yla yeni bir devlet şekli yaratılacaktır. Hatta bazen, eski devlet mekanizmasının «bazı unsurlarının» «ayıklanması» da eski devletin «milliyetçi, demokratik ve

ilerici» bir devlete «dönüşmesine» yetecektir! Hiçbir sınıfın diktatörlüğü olmayan bu yeni devlet, sınıflar arasında «işbirliğini» sağlayarak, kapitalist olmayan yoldan kalkınmayı uygulayacaktır! Özellikle, «ülkenin kapitalist olmayan yolla kalkınabilmesi için yeteri derecede somut bir program sunmakta» olan «siyasal yönetimdeki ilerici aydınların» «genellikle 20 yıldan fazla süren» «siyasal ve ideolojik evrimiyle» de (4) zamanla bu «milliyetçi, demokratik ve ilerici» devlet «sosyalist tipte» devlete» dönüşecek ve böylece sosyalizme de «barışçı yolla geçme» sağlanmış olacaktır!..

Evet! Sovyet ideologlarının «çağımızın değişen koşullarını» da gözönünde tutarak, marksizm-leninizme yaptıkları bu akıl almaz «katkılarla» (!) sosyalizme «barışçı yoldan» işte böyle geçilir. Sosyal ilerleme teorisi (!), emperyalist-metropol ülkelerde **ileri demokrasi yoluyla,** «üçüncü dünya» ülkelerinde de **kapitalist olmayan kalkınma yoluyla** sosyalizme barışçı geçiş tezinin ideolojik-teorik izahını, marksizm-leninizmin evrensel ilkeleriyle adeta alay ederek işte böyle yapmaktadır! Ama hayatın canlı pratiği sübjektivizmin yarattığı burjuva reformist tezleri iflas ettirmiştir. İleri Demokrasi tezinin de Kapitalist Olmayan Kalkınma Yolu tezinin de özü aslında aynı noktaya, sosyalizme barışçı geçiş sorununa dayanmaktadır. (5) Her ikisi de eski devlet mekanizmasını parçalamayı değil, demokratikleştirmeyi ve bu yoldan onu sosyalist devlet haline dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Halk yığınlarının «zora dayanmayan» baskı eylemleriyle, «barışçı yöntemlerle» toplumu dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Üçüncü dünya ülkelerinde gelişen kurtuluş mücadelelerinin yakıcı pratiği, sübjektivizmin dar dünyasından yazılan sayfalarca reformist görüşün dışında cereyan etmektedir. Arasına birkaç parag-

raf Marx, Engels ve Lenin'den atıf serpiştirerek veya sayfalar dolusu barışçı geçişten bahsedip arada bir «burjuvazi zora başvurursa, e tabii o zaman bu iş zorla olur» gibisinden süslü cümlelerle oportünizmini maskelemeye çalışan sosyal ilerleme teorisi kaşiflerinin (!) bütün «teorileri» sosyal pratikte iflas etmektedir. Sınıf savaşları ve kurtuluş mücadeleleri bugün dünyanın dört bir yöresinde alabildiğine sürmekte ve bunlar Marx'ın, Engels'in ve Lenin'in formüle ettiği günümüzde de geçerliliğini tartışılmaz bir şekilde sürdüren bilimsel sosyalizmin ilkeleri ışığında gelişmektedir. Nitekim, bugün Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının sömürgecilikten ve yeni-sömürgecilikten kurtuluş mücadeleleri, özünde barışçı geçiş teorisine dayanan tezleri değil, leninist devrim teorisini aklamaktadır. Barışçı yoldan sosyalizme geçişin teorisi olan kapitalist olmayan kalkınma yolu tezi artık sosyal pratikte tamamen iflas etmiştir. «Başarılı örnekler» diye yakın zamana kadar öne sürülen Mısır, Sudan, Suriye, vb. ülkelerin bugünkü konumları, bunu tartışılmaz bir biçimde ortaya koymuştur. Fakat hâlâ, bu tartışmaları sürdürerek zihin cimnastiği yapmak isteyenlere, bizim söyleyecek başkaca sözümüz yok. Onlar tartışmalarına devam ededursunlar, ezilen halkların kurtuluş mücadelesi sınıfsız toplum kurulana dek, bilinen yoldan, leninizmin her geçen gün biraz daha aydınlanan yolundan sürecektir!

Yazının buraya kadar olan bölümünü özetleyecek olursak; TKP, uluslararası komünist hareket adına öne sürülen ileri demokrasi, kapitalist olmayan kalkınma yolu gibi dünyanın hiçbir ülkesinde başarıya ulaşmış tek bir örneği olmayan bir takım reformist tezleri «enternasyonalizm» adına Türkiye devriminin stratejik hattı kabul ederek, dogmatizmin ve oportünizmin batağında yüzmektedir. TKP, bu

çizgiyi sürdürdüğü sürece -ki mülteci niteliğinden ötürü kesinlikle sürdürecektir- özellikle de legalite kazanmasıyla birlikte bir burjuva reformist parti niteliğini aşamıyacaktır.

— II —

DEVLET, DEVRİM VE ZIRVALAR

Dergimizin dördüncü sayısında devlet konusunu incelemiştik; tabii marksistlerin bu soruna nasıl eğilmeleri gerektiği açısından. Bu gün her türlü oportünizm son tahlilde «devlet»i tahrif ederek veya daha değişik bir söyleyişle devletin sınıfsallığını gözlerden gizliyerek görevlerini icra etmektedir. Buna bağlı olarak bazıları bir devlet tipinden, bir diğerine kimsenin burnunu kanatmadan (bir kişinin eceliyle ölmesi sonucu) geçilebileceği (hemde geriye doğru) iddiasındalar. Oysa değil devlet tipleri arasındaki değişiklik, devlet biçimleri arasındaki bir değişiklik için Dimitrov «faşizm bir hükümet değişikliğine indirgenemez» diyor. Bir başkaları ise devleti kavrayamamaları sonucu burjuva demokrasisini «burjuvazinin **baskı** ve **teröre** dayanmayan» yönetimi olarak niteliyebiliyorlar. Bunların yanında «ülkelerin bağımsızlığından» dem vuranlar da o ülkelerdeki devletin ne menem bir şey olduğunu pek izah edemiyorlar. Geçmişteki cuntacılardan söz etme gereğini duymuyoruz.

Bu süratli gelişim bu günlerde artık devletin «demokratikleştirilerek» ele geçirilmesi sürecini yaşıyor.

Aslında sorun bu konuya bağlı olarak; devrim yapmaya niyetli olup olmamak sorunudur. Devrim yapmaya niyetli olanların en önemli meselesi «devletin kavranması» meselesidir dersek, sorunu abartmış olmayız.

Bütün oportünist akımların ortak özelliği, bilindiği gibi, marksist-leninist devrim ve devlet teorisini tahrif etmek, onu burjuvaca yozlaştırarak, işçi sınıfı mücadelesini en güçlü silahından yoksun bırakmaktır.

TKP ideolojisi de en belirgin bir şekilde bunu kanıtlamaktadır. TKP, leninist devrim anlayışını saptırmakta, bayağı bir reformizm düzeyine indirgemektedir. Elbette buna bağlı olarak, devlet kavramı da TKP ideolojisiyle sınıflarüstü bir konuma getirilmektedir.

TKP Programı, «TKP'nin Savaş Ödevi» başlığı altında, devrim anlayışını şöyle ortaya koymaktadır. Bu bölümü aynen aktaralım :

«Bu günkü halk düşmanı düzeni, emperyalist çevrelere dayanan büyük burjuva-ağa ikilisinin, bu sömürgen sınıfların egemenliğini her türlü savaş araç ve yöntemleriyle yıkmak tarihsel bir zorunluluk olmuştur. Türkiye'nin ileri Demokratik devrime geçmesi kaçınılmazdır.

«TKP'nin yakın amacı olan bu ileri demokratik devrim düzeyine ana devrimci güç olan işçi sınıfının öncülüğünde köy emekçilerinin geniş orta tabakalarının devrimci aydın ve gençliğin savaş ve eylem birliği ile ulaşılacaktır.

«Bütün bu güçlerin Ulusal Demokratik Cephe birliği, bu amaca ulaşmada tarihsel bir rol oynayacaktır. Bu aşamada bütün ulusal, demokratik, anti-emperyalist anti-feodal dönüşümler gerçekleştirilecektir.

«TKP'nin uzak amacı Türkiye'de sosyalizmi kurmaktır. Ancak Sosyalist bir devrim sonucunda temel üretim araçlarının kamulaştırılmasıyla, burjuva devlet mekanizmasının baştan aşağı yıkılmasıyla, proletarya egemenliğinin, emperyalizmin burjuvazinin saldırılarına karşı proletarya diktaturasının, sosyalist demokrasinin kurulmasıyladır ki, Türkiye ve halkımız her türlü sömürü ve zorbalık biçimlerinden kurtulabilir. Ancak o zaman memleketin üretim güçleri sınırsız bir gelişme, halkın ya-

şama düzeyi sistemli bir yükselme yoluna girebilir. Baskının, sömürünün, ezginin, zorbalığın her türlüsü kökünden kazınabilir. Türkiye'de yaşayan halkların gerçek kardeşlik ve dostluğu kurulabilir.»

TKP Programından yukarıya aktardığımız bölüm, onun anti-leninist devrim anlayışını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. TKP, yakın amaç (asgari program) yani birinci stratejik aşama olarak «ileri demokratik devrim»i önermesine ve bunun işçi sınıfının öncülüğünde emekçi güçlerin eylem birliği ve ulusal demokratik cephe ile gerçekleştirileceğini söylemesine rağmen, devrimin temel meselesine, **burjuva devlet mekanizmasının parçalanması** ve yerine proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olarak demokratik halk devletinin kurulması zorunluluğunu getirmemektedir.

TKP Programı, okuyanların da hemen farkedebileceği gibi süslü cümlelerle «bağlaşan», keskin lafızlarla «sarmaşan» çalakalem yazılmış bir ajitasyon-bildirisi niteliği taşıdığından, programda üstü kapalı bir şekilde geçiştirilmeye çalışılan can alıcı sorunları, TKP'nin resmi yayın organlarında yeralan görüşlerle birlikte «zenginleştirerek» ele alacağız.

TKP Programı, yüzeysel yaldızlı sözcüklerle yakın amacının «ileri demokratik devrim» olduğunu ifade etmesine rağmen, aslında burada kastettiği şeyin ne menem bir «devrim» olduğunu, işçi sınıfı hareketinin birinci stratejik hedefi olan demokratik devrim kavramını nasıl da yozlaştırarak onu basit bir **hükümet değişikliği** sorununa dönüştürdüğünü, hiç bir şüpheye yer bırakmıyacak şekilde inceliyelim.

TKP, leninist devrim anlayışının en temel sorunu olan iktidar meselesini gözardı etmekte, onu «hükümet» sorunu düzeyinde ele almakta; dolayı-

sıyla da her devrimin zorunlu görevi olan mevcut burjuva diktatörlüğünün somut ifadesi burjuva devlet cihazını parçalamayı değil, onu «arındırma» yoluyla ele geçirmeyi amaçlamaktadır. TKP'nin amacı, bir avuç azınlığın diktatörlüğünü yıkarak, demokratik halk diktatörlüğünü kurmak değil, «ilerici, halktan yana bir hükümet» değişikliği ile mevcut devlet mekanizmasını «demokratikleştirerek» bir dizi reformlar gerçekleştirmektir. TKP, demokratik halk diktatörlüğü ile ekonomik ve siyasi tüm engelleri tasfiye ederek bu yoldan sosyalizme geçmeyi değil, burjuva devletinin ve toplumun «demokratikleştirilmesi» ile uygulanacak anti-tekel reformlarla barışçı yoldan sosyalizme geçişi amaçlamaktadır.

Nitekim, programında parlak ve keskin sözlerle kamufle etmeye çalıştığı ve devrim (!) adını taktığı bu amacını TKP, resmi yayın organlarında bakın nasıl itiraf ediyor :

> «İşçi sınıfının savaşımı, sürekli grevler, yığınsal öğretmen, öğrenci direnişleri, ordu içindeki kaynaşmalar, gösteriler, protestolar **bir genel amaca** yöneliktir: halkın istediği, uğrunda savaştığı **ileri demokratik bir düzen kurmak, böylesi bir işi yapacak hükümeti işbaşına getirmek.»** ATILIM, Mart 1975, «Halkın Savaşı Önlenemez» başlıklı yazıdan, altını biz çizdik)

Kaçınılmaz olarak sosyalizme varacak olan **demokratik devrim sorununu,** TKP'nin nasıl da parlamenter çoğunlukla (veya cuntasal bir darbeyle) sağlanacak olan bayağı bir **hükümet sorununa indirgediği,** resmi yayın organında yapılabilecek kaba bir göz gezdirme ile defalarca kanıtlanabilir :

> «... Çünkü bugün **halktan yana»** (!) «bir hükümetin işbaşına getirilmesi sorunu önemlidir.
>
> «İşbirlikçi burjuvazinin sebep olduğu **bunalımlardan, sürekli yoksullaşmadan, işsizlikten, pahalılıktan ancak böylesi bir hükümetin işbaşına geti-**

rilmesiyle kurtulmanın olanakları sağlanır.» (ATILIM, Mart 1975, «Demokratik bir Hükümet Sorunu», ünlem ve altını çizme bize ait)

Bir örnek daha :

«Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının, halkımızın bu savaşını örgütlemek, anti-emperyalist, anti-faşist hedeflere ulaştırmak, demokratik hakları genişletmek ve demokratik bir hükümet kurmak için savaşıyor. Bu savaş hedefleri içine, Türkiye'de ileri demokratik bir düzen kurmak, partimizin yeni eylem programında başlıca yeri tutmaktadır. İleri demokratik düzen (((işbirlikçi büyük burjuvazinin, toprak çiftlik beylerinin, emperyalizmin, NATO'nun ve bu çevrelere bağlı militarist kliğin hegemonyasını kırmak, bütün yabancı firmaları, bu arada otomobil firmalarını, ağır sanayii, bankaları, ithalat - ihracat şirketlerini devletleştirmek, demokratik toprak reformunu,))) işçi sınıfının, halkımızın demokratik haklarını genişletmek anlamına geliyor.»

(Yeni Çağ, Mart 1975, Avrupa Kapitalist Ülkeleri Komünist Partilerinin Düsseldorf Toplantısı'na katılan TKP Delegasyonu Raporu'ndan, sayfa. 267)

Evet, leninist ideolojiyle süzgeçten geçirildiğinde oportünizm suçlamasının bile çok hafif kalacağı bu burjuva reformist görüşlerin eleştirisine geçmeden önce, *ülkemiz devrimci hareketi açısından gerçekten komik fakat acı bir durumla karşı karşıya bulunduğumuzu belirtmek gerekir.* Çünkü TKP'nin ortaya koyduğu görüşler, marksizmden öylesine uzak ki, aslında bunu marksist olmasa bile, marksizmin kıyısından köşesinden geçmiş bir burjuva entellektüeli bile kolaylıkla farkedebilecekken, *şimdi biz burada hâlâ, «iki kere ikinin beş etmediğini» uzun uzun yazıp çizerek ispat etmeye çalışma gibi ilkel bir konumda saymaktayız.* Ve tabii bu ilkellik, 1971 öncesinde ve sonrasında Türkiye devriminin çeşitli stratejik ve taktik sorunlarına ilişkin tartışmalara nazaran günümüzdeki düzeysizlikten ileri gelmektedir. «Barışçı geçiş», «parlamentarizm» ve

«halktan yana hükümet», vb. gibi 1971 öncesi Türkiye solundaki bir takım tartışmaların bir daha tekrarlanmamak üzere hayatın canlı pratiğinde açığa çıktığını ve mahkum olduğunu vurgulamak yerine, bugün tekrar bunların tartışılma zorunluluğunun ortaya çıkması, ülkemiz sosyalist hareketinin içinde bulunduğu gülünç düzeyi sanırız göstermeye yeter de artar bile...

Şimdi gelelim, TKP'nin resmi yayın organlarından yukarıya aktardığımız «kelamlara»! **Birinci olarak**, yukarıda kendi ifadelerinden de açık bir şekilde izleneceği gibi, **TKP, işçi sınıfının öncülüğünde emekçi halk yığınlarının uzun ve zor bir mücaleyle başaracağı demokratik devrim ve bunun sonucunda kurulacak demokratik halk iktidarı sorununu, sıradan bir «hükümet sorununa» dönüştürerek, leninizmin yerine burjuva reformizmini temel almaktadır.**

TKP, leninist kesintisiz devrim teorisine göre sosyalist devrime dönüşmesi kaçınılmaz olan, işçi sınıfının öncülüğünde ve işçi-köylü temel ittifakı üzerinde yükselen uzun ve çetin bir mücadeleyle burjuva devlet mekanizmasını baştan aşağı yıkarak, proletaryanın asgari programını devrimci bir biçimde uygulayacak olan demokratik halk diktatörlüğünü kurmayı amaçlayan bir devrim yerine; «köklü» anti-tekel reformları uygulayacak «halktan yana ilerici bir hükümetin» gerçekleştireceği (!) «ileri demokratik bir düzeni» hedeflemekte, bunun adına da «ileri demokratik devrim» demektedir. Yani, kısaca özetlersek, «halktan yana» (!) bir hükümetin yapacağı «devrim» (!) ne kadar bir devrimse TKP de işte o kadar bir demokratik devrim istemektedir.

Zira, «bunalımlar, sürekli yoksullaşma, işsizlik, pahalılık» gibi kapitalizmin doğal ürünü olan ve

ancak demokratik devrim, hatta onu tamamlıyan sosyalist devrimle çözüme ulaşacak olan bir takım canalıcı sorunları, «halktan yana ilerici bir hükümet»le, hem de **«bugün işbaşına getirilmesi gündemde»** olan bir hükümetle çözmek iddiası ne kadar ciddiye (!) alınabilirse, TKP'nin demokratik devrim yapacağı da ancak o kadar ciddiye alınabilir.

Bu konu üzerinde biraz daha durmakta yarar var. Bilindiği gibi, her devrimin en başta iktidar sorununu içerdiği, leninizmin en temel ilkesidir. Şimdi *bakın, 13. sayısından itibaren «ilerlemeye»* başlayan ÜRÜN dergisi, TİP'i eleştirirken, sanki ülkemizde işçi sınıfını ve geniş emekçi yığınları bilinç*lendirme ve örgütlendirme görevleri tamamlanmış,* ve ülkemiz siyasi iktidar bunalımı anlamında bir devrimci krizle karşı karşıya bulunuyormuş gibi, **iktidar sorununu bugünün gündemine** alarak gayriciddi demokratik devrim anlayışını nasıl da gözler önüne seriyor :

> «TİP, tüm demokratik güçleri ve yığınları faşizmin tırmanışına karşı aktif mücadeleye çağırıyor. «MC'yi düşürmek için, parlamento aritmetiği yetmez, parlamento dışı güçler de eyleme geçmeli, yığınsal eylemler konulmalıdır» diyor. **Doğrudur. Peki** ama neden burada duruyorsunuz? Neden bir adım daha ileri atmıyorsunuz? Neden faşizmin tırmanışının önüne çıkmaya çağırdığınız işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin, iktidarı almasına karşı çıkıyorsunuz? Bu güçler, faşizmin tırmanışını geriletebilecek de, neden ileri demokratik bir iktidar kuramıyacaklar?
>
> ....
>
> «Ülkemiz devrimci hareketinde yakın geçmiş olan, ta 1968'lerden beri iktidar sorunu gündeme girmişti; 12 Mart faşizmi, bu sorunun sosyalist ve demokratik güçler lehine değil, tekelci burjuvazinin lehine çözülmüş olmasıydı. Ne var ki, tam çözüm elbette sağlanamıyacaktı ve sağlanmadı. **Bu gün gündemde yine iktidar sorunu vardır. Bunu görmemek** miyopluktur. Sosyal miyopların devrim yaptığı

hiç bir ülkede görülmemiştir.» (ÜRÜN, Haziran 1976, «Büyükler ve Küçükler Ya da TİP'ten Seçmeler»

Evet, sosyal miyopların devrim yaptığı hiçbir ülkede görülmemiştir. Ama, onların «parlamenter aritmetik yetmediği için», «parlamento dışı güçlerin yığınsal eylemlerinin» de katkısıyla **kendi hayal dünyalarında** «kurdukları» «ilerici, demokratik iktidarı», «kitlelere somut hedef belgisi» diye ortaya atıp, havayı yumrukladıkları çok görülmüştür! Türkiye sosyalist hareketi, tıpkı bu baylarımız gibi, 12 Mart arifesinde, kitleler faşizme karşı yığınsal güçlü direnişler ortaya koyabilecek en küçük bir siyasi örgütlenmeden yoksunken, «faşizmi yenecek güçteyiz», «milli ve demokratik bir iktidar kuracak güçteyiz» diye cunta çığırtkanlığı yapan nice sosyal miyoplarımızı tanımıştır!

Yukarıya aktardığımız alıntıda da görüldüğü gibi bayımız soruyor: «Neden faşizmin tırmanışının önüne çıkmaya çağırdığınız işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin, *iktidarı almasına* karşı çıkıyorsunuz? Bu güçler, faşizmin tırmanışını geriletebilecek de, neden ileri demokratik bir iktidar kuramıyacaklar?»

Bu gayri-ciddi soru, pek «ayık» bir kafayla sorulmuşa benzememekle ve üstelik bize de sorulmuş olmamakla beraber yine de cevaplıyalım.

Leninizm, **iktidar sorununun devrimin temel meselesi** olduğunu ortaya koyuyorsa; ve sizler de «bugün gündemde *iktidar sorunu var*» diyerek, kitlelere bunu günümüzdeki hedef olarak gösterip sloganlaştırıyorsanız; demek ki o halde, bugün Türkiye'de devrimin sübjektif koşulları ve bir devrimci kriz durumu mevcut bulunmaktadır. Üstüne üstlük bir de kendinize «proletaryanın öncü savaşkan kolu» gibi yaftalar yakıştırdığınıza göre, şimdi size soruyoruz :

«Peki, beyler o halde ne duruyorsunuz? İşte iktidar, işte «savaşım» meydanları!»

Evet! İşte bu, görüldüğü gibi yurtdışında sosyalist ülkeler proletaryasının alınterini lüks yaşam içinde yiyerek dışarıdan maval okumaya benzemez! Eğer sizler işçi sınıfı hareketini burjuva reformizminin dümensuyuna takmaya çalışan «markksizm» kalpazanları değilseniz, iktidar sorununun devrimin temel meselesi olduğunu görmek zorundasınız.

Siyasi iktidarın tüm ülke çapında ele geçirilmesi, kısa bir süreyi de kapsasa, uzun bir dönemi de işgal etse, bu, tamamen devrim meselesine tabidir. Devrim ise, objektif koşullar çağımızda her dönemde mevcut olduğundan, tamamen sübjektif koşulların (kitlelerin bilinçlenme ve örgütlenme durumu) ve devrimci kriz durumunun olgunlaşmasına bağlıdır. (6) Bunun aksi, bizi ya «evrim ve devrim aşamaları iç içe geçmiştir, dolayısıyla devrim de iktidar da gündemdedir» görüşüne ya da TKP'de somutlaştığı gibi reformizme götürür.

Gerçekten de, **iktidar sorununu gündeme getirip de devrimden söz etmemek,** tamamen reformizmin batağına düşme anlamını taşımaz mı? **Devrim** ve **iktidar** kavramlarının arasındaki **diyalektik ilişkiyi koparak,** TKP hangi kuyuyu taşlamaktadır? Şu canalıcı nokta mutlaka açıklığa kavuşmalıdır :

TKP, tüm halkın çıkarlarını temsil eden ve bir devrim mücadelesi sonucunda kurulacak gerçek bir **halk iktidarından mı,** yoksa kendi deyimiyle **«halktan yana» (!) reformcu bir hükümetten** mi söz etmektedir? Hiç şüphesiz ki ikincisinden!

Hiç şüphesiz ki ikincisinden! Yani, «etkin kitle hareketleriyle» denkleştirilerek «parlamento aritmetiği» ile ortaya çıkacak «halktan yana» bir hükümetten!

Yalnız burada «TKP reformizmi» gerçeğini görmek istemeyen iyi veya artniyetli bir düşünceye bir «kapıyı» daha kapatmak gerekliliği var. Daha önce yukarıya Atılım ve Yeni Çağ'lardan aktardığımız alıntılarda bahsedilen «ileri demokratik düzen» ve «halktan yana hükümet» meselesinin, demokratik devrimden ve demokratik halk iktidarından önce gelen bir «aşama» olduğu gibi saçma bir iddia ileri sürülemez. Zira, gerek ilk alıntıda belirtilen «işsizlik, pahalılık, bunalımlar, sürekli yoksullaşma» gerekse de ikinci alıntıdaki «işbirlikçi büyük burjuvazinin, toprak çiftlik beylerinin, emperyalizmin, NATO'nun ve bu çevrelere bağlı militarist kliğin hegemonyasını kırmak, bütün yabancı firmaları devletleştirmek, demokratik toprak reformunu yapmak» gibi eylemler, yukarıda da izah ettiğimiz gibi tamamen demokratik devrim ve hatta kısmen sosyalist devrim programında yeralan görevlerdir. Bunların demokratik devrimden önce, -ne menem bir şeyse!- «halktan yana bir hükümetle» çözümlenebileceğini iddia etmek, sadece, bol keseden vaad saçan bir reformist burjuva seçim partisi düzeyine düşmek değil, aynı zamanda işçi sınıfı bilimiyle de alay etme küstahlığı anlamını taşır.

İkinci olarak, TKP, demokratik devrimi «ileri demokratik devrim»leştirerek kuşa çevirmekle yetinmiyor, onu bir de «demokratik hakların kazanılma mücadelesi» düzeyine indirgiyor. Bu da onun niçin halk iktidarı değil de, «halktan yana hükümet» sloganını benimsediğini açıkça ifade eder. Bu şiar üzerinde özellikle durmak gerekir. Çünkü, TKP ideolojisinin reformist özünü en belirgin bir şekilde ifade etmektedir.

TKP, niçin «halk iktidarı» değil de «halktan yana hükümet» demektedir? «Halktan yana» deyimi neyi ifade etmektedir? TKP'nin sosyalist ve sos-

yal demokrat partilerle seçim ittifakı yaparak «sandıksal *devrim*»*le oluşturacakları bir koalisyon* hükümeti midir bu «halktan yana hükümet»? Yoksa eski cuntacıların da bu kavramı çok sık kullandıklarını hatırlarsak, ikinci ve son bir alternatif olarak «radikal» bir cunta hükümeti mi? Evet, bu deyim de TKP'nin ne biçim bir devlet anlayışına sahip olduğunu çok iyi sergilemektedir. Demokratik devrimde **tek** bir iktidar: demokratik halk iktidarı sözkonusu olacağına göre, yukarıda koyduğumuz iki alternatif dışında bir başka olasılık yoktur. «Halktan yana hükümet» kavramı **tamamen** ya bir parlamenter koalisyon hükümeti ya da «radikal» cunta hükümeti anlamını taşımaktadır. Ve zaten TKP de iş'e bunun için demokratik devrim kavramı yerine «ileri demokrasi», demokratik halk iktidarı kavramı yerine de «halktan yana ilerici hükümet» kavramlarını koymaktadır. Kaldı ki TKP, demokratik devrim için değil «demokratik bir hükümet» için «savaştığını» zaten daha önceki sayfalarda aktardığımız gibi, kendisi itiraf etmektedir :

«TKP... demokratik bir hükümet için savaşıyor» (Yeni Çağ, Mart 1975, s. 267)

Fakat yine de TKP'nin hakkını teslim etmek gerek! Elli yıllık «uykusundan» uyanıp bir şeyler için «savaşmaya» başladığına göre, onun bu «ilerleyişini» *küçümsememek gerekir. Mücadele kaçkını* mülteci baylarımızın oluşturduğu bu «işçi sınıfımızın öncü savaşkan kolu»nun aklına belki bir elli yıl sonra da devrim için «savaşmak» gelir!

TKP Program ve resmi yayın organlarından yukarıya aktardığımız görüşlerin, çarpık bir devrim ve devlet anlayışı ortaya koyduğunu biraz daha açalım.

İşte, bu konuda çarpıcı bir örnek daha :

«TKP, devrim süreci içinde değişik taktiklerin

uygulanmasından yanadır. **Parlamentarizme karşı değildir**, fakat onu tek çıkar yol olarak da görmüyor. **Demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek** için her türlü girişimi geçerli sayıyor. Parlamentarizm konusunda görüşü şudur: Parlamentoyu sömürücü, talancı büyük sermaye ve toprak sahiplerinin egemenliğinden kurtarmak, **onu işçi sınıfının, emekçi yığınların egemenliğini sağlayacak duruma getirmek.** TKP Programına göre bu amaca yonelik bütün partilerin ve akımların yaşam hakkı vardır. Bu bakımdan TKP Programı çoğulcu bir sisteme bağlıdır.» (ATILIM, Eylül 1975, «TKP ve Parlamentarizm», altını biz çizdik)

Şimdi, TKP'nin yayın organı ATILIM'dan yukarıya aktardığımız ve sorunun özünü ifade eden sözleri ele alalım.

Birincisi, «TKP... parlamentarizme karşı değildir» sözleri üzerinde durmak ve önce şu leninist gerçeği vurgulamak gerekir. Leninistler, burjuva devlet aygıtının bir kurumu olan parlamentarizme karşıdırlar. «Karşı olmadıklarını» söylüyorlarsa onlar leninist değil, olsa olsa reformist veya II. Enternasyonal oportünistlerinin takipçileridirler. Fakat elbette ki, parlamentarizme karşı olmak, burjuva devlet aygıtının bir organı olan parlamentodan devrimci amaçlarla yararlanmamak anlamına gelmez. Sosyalistler, burjuva devletini yıkmak, onun parlamentosunu dağıtmak için burjuva parlamentosundan hem de alabildiğine yararlanırlar, devrimci amaçları için onu sonuna kadar kullanırlar. Ama onlar parlamentarizme karşıdırlar. «Parlamentarizme **karşı olmamak»** ile «parlamentoyu **devrimci amaçlar** için **kullanmak»** arasındaki **fark,** reformist ve revizyonist politikayla marksist-leninist politika arasındaki **farktan** başka bir şey değildir. (7)

İkinci olarak, TKP burjuvazinin parlamentosunu, «halkın zenginler tarafından aldatılmasını giz-

leyen» bu kurumu dağıtmak yerine onu «bir elden diğerine aktarmayı» yeğliyor : «onu -parlamentoyu- işçi sınıfının, emekçi yığınların egemenliğini sağlıyacak duruma getirmek». Böylece TKP, «yıkılma ve parçalanma» kavramları yerine «bir elden diğerine aktarma»yı getirerek dört nala oportünizmin batağına dalıyor. Lenin'den dipnot'a aktardığımız pasajla, ileriki sayfalarda TKP'nin «ordu» konusundaki görüşlerini eleştirirken yine Lenin'den yapacağımız alıntı soruna fazlasıyla ışık tuttuğu için burada konu üzerinde daha fazla durmaya gerek görmüyoruz.

Üçüncü ve son olarak, TKP'nin «bu amaca yönelik bütün partilerin ve akımların yaşam hakkı vardır, çoğulcu sisteme bağlıyız» sözlerine değinerek kendilerine şunu soruyoruz : «Bu amaca» değil **de devrimci amaca,** yani «parlamentarizme karşı olmamak» değil de onu sadece devrimci amaçlar için bir araç olarak kullanmayı; «onu bir elden diğerine aktarmak» değil de parçalamak, dağıtmak ve işçi sınıfı ile emekçi yığınların **kendileri** için oluşturacağı **yeni** bir devrimci yasama organı yaratmayı benimseyen ve bu doğrultuda çalışan leninistlere acaba «yaşam hakkı» yok mu?

Kısacası, TKP'nin esas niyetini, amacını ve programının **özünü** içeren yukarıdaki alıntılarla ilgili olarak gerçekten sadece tek bir söz söylenebilir. O da Lenin'in deyimiyle : «Bu, Marksizmin tam bir enkazıdır!»

Evet, bundan 59 yıl önce Lenin, Pannekoek'in «Kitle Hareketi ve Devrim» adlı makalesine cevap yazan Kautskynin aşağıya aktardığımız şu sözlerinin yanına düştüğü notlar ve sonunda yaptığı yorumla, onun ideolojik olarak nasıl paçavrasını çıkardığını, özellikle leninizmi gözardı etmeye çalışan sağ oportünistler için bir kez daha okuyalım :

Lenin'in KAUTSKY'DEN AKTARDIĞI SÖZLER :	**Lenin'in Düştüğü Notlar**
«... Siyasi mücadelemizin amacı, geçmişte olduğu gibi parlamentoda bir çoğunluk elde ederek ve **parlamentoyu devletin efendisi durumuna** getirerek **devletin ele geçirilmesi** olarak kalmaktadır. Ama devletin tahrip edilmesi söz konusu değildir.	Burada devrimden bahsediyor!!
Eğer kanuni tedbirlerin.. Devlet kontrolünün.. endüstri dallarının (vs) yardımı ile olmayacak ise, Pannekoek sosyalist üretim tarzını daha başka hangi şekilde yürürlüğe koyabilir?	Sonuçta devrimsiz sosyalizme!! Ya da siyasal iktidarın, burjuvazinin «devlet cihazının» tahribi olmaksızın devrime varıyor!!
... Örgütlenmeyı geliştirmek, bizim kendi gücümüzle kazanmaya ve sımsıkı elde tutmaya muktedir olduğumuz bütün iktidar mevkilerini ele geçirmek, devleti ve toplumu incelemek ve kitleleri eğitmek: Diğer hedefleri ne kendimiz ne de örgütlerimiz için ileri süremeyiz»	Bir budalalık harikası!

Ve bakın Lenin, Kautsky'nin yukarıdaki sözlerini yorumlarken şu sözleri, sanki bizim şimdiki «Kautsky'nin torunları» için yazmış.

«Bu, Marksizmin tam bir enkazıdır!! Marks ve Engels'in 1852-1891 arasındaki bütün ders ve öğretileri unutulmuş ve çarpıtılmış. Marks ve Engels «askeri-bürokratik devlet mekanizması parçalanmalıdır» diye öğretmişlerdir. **Bundan hiç bahis yok. Proletarya diktatörlüğü yerine reformlar için mücadele ütopyası konmuş.** Sosyalizm reformcu bir tarzda ele alınmış; **reformlar için kitle grevi** -iş *sonunda*

buna varıyor.- «Devlete olan batıl inanç»a karşı savaş, **proletaryanın parlamenter değil, fakat «çalışan yasama ve yürütme yetkisi olan» temsili organlar yaratması hakkında tek bir kelime yok...» (V.İ. Lenin,** Marksizm Devlet Üzerine, s. 98-99, **harflerin arası açık olan kelimelerin altı Lenin tarafından çizilmiş, diğerleri bize ait)**

Şimdi gelelim, TKP Programının sakat ve kendi kendini çürüten bir diğer yanına...

Daha önce aktardığımız bölümünde de ifade edildiği gibi, TKP, Programının uzak amacı olarak «Türkiye'de sosyalizmi kurmayı» getirmekte ve burjuva devlet cihazının «parçalanması» sorununu da bu aşamaya bırakmaktadır. «Uzak amaca» yani sosyalist devrim aşamasına varıncaya kadar ise mevcut devlet mekanizmasının parçalanması sözkonusu olmamaktadır.

Peki, o halde yakın amacın yani **«ileri demokratik düzenin»** gerçekleştirilmesiyle burjuva devlet cihazı yıkılmadığına göre, **mevcut devlet tipi ne olacaktır?**

Burjuva devlet aygıtı yıkılmadığına göre, mevcut devlet tipi ne **proletarya diktatörlüğü,** ne de onun bir biçimi olan **halk demokrasisi** olacaktır. Evet, proleter devlet ancak sosyalist devrimin gerçekleşmesiyle kurulacağına ve de «yıkma», «parçalama» unsuru olmadan da burjuva devlet tipinden, proleter devlet tipinin bir biçimi olan demokratik halk devletine geçilemiyeceğine göre; «ileri demokrasi»deki bu devlet tipi (veya biçimi) ne «menem» bir şeydir?

TKP adına biz cevaplıyalım : «demokratikleştirilmiş» devlet!

Evet belki «yumurtalı ayran» gibi bir şey oldu, ama gerçek tamamen bu!

TKP'nin devrim ve devlet anlayışındaki «her boydan ve soydan sapık» görüşlerinin daha detaylı

bir incelemesine girmeden önce, burada Lenin'in «burjuva devletin parçalanması» ve «yeni tipte bir devletin» kurulmasına ilişkin görüşlerini aktararak konuya açıklık getirelim.

Lenin, Paris Komünü'nden çıkardığı derslerde, «halk devriminin önşartı olarak burjuva devlet aygıtının parçalanması» gerektiği şeklindeki Marx'ın uyarısını hatırlatarak, yine Marx'ın kullandığı «halk devrimi» ifadesinin oportünistler tarafından kavranamadığını belirtiyordu:

«... burjuva askercil-bürokratik devlet aygıtının dağıtılmasının «her gerçek **halk** devriminin ön şartı» olduğu hakkındaki Marx'ın olağanüstü derin mütaalasına özellikle dikkat gösterilmelidir. Bu «halk» devrimi düşüncesinin Marx'tan gelmesi acaip görülebilir, öyle ki Rus Plekhanov'cuları ve Menşevikleri, Marksist olarak kabul edilmelerini dileyen şu Struve takipçileri, Marx'ın eserlerindeki böyle bir ifadeyi muhtemelen bir «dil sürçmesi» olarak ilan edebilirdi. Onlar Marksizmi öylesine bayağı bir liberal tahrifat derecesine indirgemişlerdi ki, onlar için burjuva devrimi ve proleter devrimi arasındaki anti-tezlerden başka bir şey mevcut değildir ve hatta bu anti-tezleri de tamamen cansız şekilde yorumlarlar.» (Lenin, Paris Komünü Üzerine, s. 69-70, altı çizili yer Lenin'e ait)

Yine Lenin, demokratik devrimde iktidar biçimi üzerine şunları söylüyor :

«... Küçük tarihsel hatırlatmamız bize mesnetsiz değil gibi gözüküyor. Herşeyden önce bu bize, sosyalist proletaryanın temsilcilerinin küçük burjuvazi ile bir devrimci hükümete katılmalarının ilke olarak hoş görülebilir olduğunu ve belirli şartlarda doğrudan doğruya bir mecburiyet olduğunu öğretir. Daha da fazlası bu bize, Komün'ün her şeyden önce başarmak zorunda kaldığı gerçek görevi yani asgari programımızı gerçekleştirmek için sosyalist değil, **demokratik bir diktatörlüğü yürürlüğe koymak** görevi olduğunu öğretir. Son olarak bu bize, kendimiz için dersler çıkardığımızda onun hatalarını değil, (...) fakat doğru yolu çizen başarılı pratik adım-

larını taklit etmemiz gerektiğini hatırlatır. Bizim yapmamız gereken şey, «Komün» sözcüğünü 1871'in büyük savaşçılarından almak, onların her sloganını körce tekrar etmek değil, fakat Rusya'daki olayların durumuna uyan pratik sloganları ve programımızı açıkça tesbit etmek ve şu sözcüklerle formüle etmek olmalıdır; proletaryanın ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü.» (V.İ. Lenin, Paris Komünü Üzerine, s. 166, 17 Temmuz 1905'de Proletary'de yayınlandı, altı çizili yer bize ait)

Meselenin özünü hiç bir yoruma gerek bırakmaksızın açıkça ortaya koyan Lenin'den daha fazla alıntı yaparak konuyu daha fazla dağıtmadan tekrar TKP'nin «görüş»lerine geçelim.

TKP, yakın amacı «ileri demokrasi»yi gerçekleştirmek için sağlıyacağı «seçim ittifakları» ile parlamentoda «halktan yana» bir çoğunluk hükümeti kurarak, bir yandan asgari program hedeflerini uygularken, diğer yandan da mevcut burjuva devlet aygıtını «demokratikleştirecek»tir! Böylece burjuva devleti, «yıkılmak ve parçalanmaksızın», TKP Programı'nın İleri Demokrasi başlığı altında ifade edildiği gibi «işçi sınıfının, halk yığınlarının egemenliğini sağlayan» ve «devrimci dönüşümleri» gerçekleştiren «demokratik devlet» haline gelmiş olacaktır!..

Kısacası, burada (ileri demokraside) sözkonusu olan burjuva yönetim-aygıtının **yıkılması değil**, süreç içinde onun **«sınıfsal niteliği ve işlevini değiştirmek»**tir:

«Sosyalizm doğrultusundaki, ileri-demokratik iktidar için savaşım, hiçbir zaman devleti kurum olarak ortadan kaldırmayı amaçlamaz. (Zaten sosyalizmde de kalkmaz! -bizim notumuz-) **Esas olan, burjuva yönetim-aygıtının sınıfsal niteliğini** ve azınlığın çoğunluğa karşı **işlevini** değiştirmek üzere, gerekli davranışlarda bulunmaktır.» (ÜRÜN, Ağustos 1976, Sayı 26, sayfa 11)

ÜRÜN Dergisinden yukarıya aktardığımız, ha-

yal deryasında mehtap sefası yapan bu sözler son derece açık olduğundan, sadece Lenin'in şu sözleriyle cevaplayarak geçmeyi yeterli görüyoruz:

> «'Devlet mekanizması' kapitalist ülkelerin çoğunda bir bürokratik-askeri mekanizmadır (şimdi 1917'de, hepsinde diyebiliriz). Fransada evrensel kapitalist süreç 'özel' bir 'klasik saflık' ile ortaya çıktı, bir yandan o mekanizmanın biçimlenişi (Orta-çağ-mutlak monarşi- anayasal meşruti monarşi-parlamenter, monarşi veya cumhuriyet), diğer yandan, onun 'en yalın ifadesine indirgenmesi' (1917'de her yerde!!) ve böylelikle onun 'yıkılması' için verilecek olan mücadelenin yaklaşması. İşte hem oportünistler, hem de Kautskiciler tarafından **sessizlik içinde geçiştirilen** bu 'yıkılma', onun 'kırılması' ve 'parçalanması' sorunudur!!!» (**Lenin, Marksizm Devlet Üzerine**, s. 14)

Evet, devam edelim ve meselenin «orta oyununa» döndürülen bir diğer yanına gelelim...

«Köklü ekonomik, toplumsal ve siyasal dönüşümleri» amaçladığı için «MC iktidarının yerine ilerici, emekçiden yana, demokratik ve ulusal bir hükümetin iş başına geçmesi»yle başarılan (!) ileri demokratik devrim (8) sayesinde «mülkiyet ilişkilerinde ve sınıfların mevzilenmesinde meydana gelecek değişiklikler, bu değişimi engelleme işlevini üstlenen burjuva yönetim-aygıtının sınıfsal yapısında önemli değişiklikler yaratarak» burjuva devlet aygıtını «demokratikleştirecek»tir! (9)

Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Öyle bir burjuva «yönetim-aygıtı» ki hem «mülkiyet ilişkilerinde ve sınıflar mevzilenmesinde meydana gelecek değişiklikleri» **engelleme işlevi görüyor;** hem de **işlevinin ters istikametinde «sınıfsal değişime»** uğruyor!

Ve bir kere daha «bu ne perhiz bu ne lahana turşusu» ki, **«sınıfsal yapısı ve işlevi değişerek», «emekçilerin egemenlik aracı»** haline gelen ve **«dev-**

rimci dönüşümleri uygulayan» bu **«demokratik devlet»** sosyalist devrim aşamasında haşin (!) TKP'nin gadrine uğrayarak **«baştan aşağı paramparça»** oluveriyor!!!

İşte! Bu kadar deli saçması zırvayı bir araya toplayarak «marksizm» diye meydana çıkıp «orta oyunu» oynayan «devrim» kalpazanlarına, ülkemiz sosyalist hareketinde şimdiye dek rastlanmamıştı desek, sanırız hiç yanlış olmıyacaktır... (10)

Görüldüğü gibi, TKP'nin devrim ve devlet anlayışının iler-tutar bir yanı yoktur. TKP, ileri demokrasi aşamasında «demokratikleştirerek», «işçi sınıfının ve emekçilerin egemenlik aracı» haline «dönüştürdüğü» (!) demokratik devleti daha da sağlamlaştırıp, pekiştirerek sosyalist devrim aşamasında proleter devlet haline getireceğine, bindiği dalı keserek, onu «baştan aşağı» yıkmaktadır! Hem de niçin biliyor musunuz?

«Burjuva devlet mekanizması» olduğu için!

Evet, yanlış okumadınız : «burjuva devlet mekanizması» olduğu için... (11)

«Bu kadar da olmaz!» denilebilir. Ama ne yapalım ki, TKP'nin «program yazarı» kalemi almış eline ve «toz pembe dünyası» içinde önce «halktan yana» hükümetler kurup, «değiştiriyor», «dönüştürüyor», sonra beğenmeyip bu kez de «parçalıyor»! Keyif onun değil mi?

Fakat, espri bir yana elbette ki meselenin özü başkadır. TKP, Sovyet ideologları tarafından geliştirilen ve bugün proletarya diktatörlüğü gibi leninizmin temel ilkesini açıktan reddetme «cesaretini» gösteren Avrupa'nın bazı revizyonist Komünist (!) Partilerinin (devrim yapmaya niyetleri olmadığı için) dört elle sarıldıkları **ileri demokrasi tezini** «enternasyonalizm» adına alıp, ona «sosyalist devrim aşamasında devleti parçalama» gibi «naçizane» bir

katkı (!) da bulunarak, (kendisinin de devrim yapmaya niyeti olmadığı için) Türkiye'ye uygulamaya kalkınca; işte işler böyle arap saçına dönmektedir..

Evet, TKP Programının **kendi kendini çürüten** bilim ve mantık dışı saçmalığı buradan, revizyonist bir teze yapılan «ihtilalci» (!?) «katkı»dan ileri gelmektedir.

«İleri Demokrasi» aşamasında «sınıfsal niteliği ve işlevi» değiştirilerek (!) «işçi sınıfının ve emekçi halkın egemenlik aracı» haline dönüştürülen (!) «demokratik devlet»in, sosyalist devrimde «burjuva devlet cihazı» (!?) denilerek «baştan aşağı yıkılması»... işte, TKP Programı'nın bütün mantığı ve özü!

Görüldüğü gibi İ. Bilen, bu işi iyi bilmemektedir! Uzun yıllar bizzat «mahallinde» tetkikatta (!) bulunmasına rağmen «usta»larından bir ileri demokrasi tezini bile doğru dürüst öğrenememiştir!

Gerçekten, yazının giriş bölümünde de belirttiğimiz gibi, sovyet ideologlar tarafından geliştirilen ileri demokrasi tezine göre, bu aşamada «demokratikleştirilen» devletin, sosyalist devrim aşamasında **parçalanması, yıkılması** diye bir şey sözkonusu değildir. Tıpkı, Kapitalist Olmayan Kalkınma Yolu tezinde «eski devlet mekanizmasının veya onun bazı unsurlarının ayıklanmasıyla» **«milli ve demokratik»** hale gelen (12) **devletin** «belli koşullar içinde» **sosyalist devlete «dönüşmesi»** gibi burada da (ileri demokrasi tezinde) **«demokratikleştirilen» devletin sosyalist tipte bir devlete «dönüştürülmesi»** sözkonusudur:

«Günümüzde, parlamenter mücadele biçimlerini, Lenin'in yaşadığı dönemden daha geniş çapta kullanma koşulları vardır. Parlamentoyu, kapitalizmden sosyalizme barışçı geçiş için kullanma olanağı ortaya çıkmıştır.

«Komünist ve İşçi Partilerinin bazı program belgelerinde, devrimci bir işçi sınıfı hareketinin var-

olduğu ileri parlamenter geleneklere sahip kapitalist ülkelerde, sosyalist devrimi barışçı yoldan gerçekleştirme süreci içinde, burjuva devlet aygıtını silahlarından arındırarak, parlamenter tipli bir proleter diktatörlüğüyle değiştirmenin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu durumda parlamento, burjuva diktatörlüğünün bir aracı olmaktan çıkar ve içinde işçi sınıfının güvenilir çoğunluğa sahip olduğu bir halk iktidarı organı durumuna gelir; proleter devlet aygıtının bir parçası olur.» [Şilide olduğu gibi (!) - Kurtuluş] (Leninist Strateji ve Taktikler, s. 41-42, N. Tropkin, S. Karpilenko, K. Şirinya)

Yukarıdaki alıntıda «masallaştırıldığı» gibi, «sosyalist devrimi barışçı yoldan gerçekleştirme süreci içinde» burjuva devlet aygıtı ve onun bir parçası olan burjuva parlementosunun «baştan aşağı» dağıtılması, yıkılması diye bir **mesele** yoktur.

Ona «ey burjuva devleti silahlarından arın ve teslim ol!» diye bir çağrıda bulunmak kafidir! Böylece onun da derhal ayağa kalkıp saygıyla eğilerek «emredersiniz sayın proletarya ve anti-tekel müttefikleri!» demesiyle mesele bitecektir! Burjuva parlamentosu hemen proleter parlamentosuna (!), burjuva devlet aygıtı da yine hemen proleter devlet aygıtına «dönüşecek», böylece de barışçı yoldan sosyalizme geçilecektir!..

Tabii, İ. Bilen ve TKP'si bunları yeteri kadar öğrenemediği (!) veyahut da Türkiye Solu'ndaki «goşizmin» ağzına düşmekten korktuğu (!) için, «ustaları»nın teorilerine ideolojik katkı (!) da bulunarak, ona «ihtilalci bir öz» kazandırmak zorunda kalmıştır..

Ve işin bir diğer komik yanı, İ. Bilen ve TKP'si teoriye «böylesi» bir «ihtilalci öz» kazandırırlarken, farkında olmaksızın (!?) bir de «ağır suç» işleyerek «ağır ceza» yeme durumuyla karşı karşıya kalmaktadırlar... Hem de kendi elleriyle yazdıkları «ferman»la!

Evet, TKP Programı'nın İleri Demokrasi başlığında yeralan 8. maddenin son cümlesi şöyle diyor :

> «Emperyalizme hizmet, **demokratik düzeni yıkmağa çalışmak, sabotaj ağır suç sayılır ve bu suçları işleyenler ağır ceza görür.**» (altı tarafımızdan çizildi)

Böylece, ileri demokrasi aşamasında gerçekleştirdikleri «demokratik devleti» ve *onun* «*demokratik düzenini*» sonradan «baştan aşağı» yıkmaya kalkışmakla, İ. Bilen ve «yoldaşları» sabotaj düzeyindeki «ağır suç»u yine bizzat kendileri işlemiyorlar mı? (13)

İşte bir kez şaşırınca, sonunda adam böyle kendi ipini kendisi de çeker!

Artık, TKP'nin zırvalarını bir kenara bırakıp, leninizmin meseleye nasıl yaklaştığına dönecek olursak; soruna açıklık getirmesi bakımından ilk önce Lenin'in şu sözlerini aktarmak gerekir.

> «**Her devrim**, devlet aygıtını yıkarak, sınıf savaşını, egemen sınıfın kendisine hizmet eden silahlı adam müfrezelerini yeniden kurmak için nasıl çabaladığını, ezilen sınıfınsa, sömürücülere değil, sömürülenlere hizmet etmeye yetenekli bu tür **yeni bir örgüt kurmak** için nasıl çabaladığını bize en açık bir biçimde gösterir.» (**Lenin**, Devlet ve İhtilal, s. 16, altını biz çizdik)

Dikkatle izlenirse, Lenin burada devrimin temel gelişim yasaları olarak şunları açıkça vurguluyor: Birincisi, **her devrim** mevcut devlet aygıtını yıkmak zorundadır. İkincisi, iktidardan devrilen egemen sınıf, kendisine o «cennet hayatını» sağlayan iktidarını, tekrar elde edebilmek için **eskisinden çok daha fazla** bir hırsla hareket ederek «*kendisine hizmet eden silahlı adam müfrezelerini*» yeniden kurmaya çabalar. Ve üçüncüsü ise, işte bu nedenden ötürü sömürülenler, **devrimle yıktıkları sömürenlerin devlet aygıtı yerine,** sömürenlere değil de,

kendilerine hizmet edecek yeni tipte bir devlet aygıtı kurmak zorundadırlar.

«Eğer biz kendimizi örgütleyebilir ve propagandamızı ustaca yönetirsek, sadece proletarya değil, aynı zamanda köylülerin onda dokuzu da, halktan ayrılmış bir orduya, yerinden oynatılamaz imtiyazlı bir bürokrasiye karşı çıkacak, polisin yeniden organizasyonuna karşı çıkacaklardır. Ve bütün bunlar **yeni tipte bir devleti** ifade eder.» **(Lenin,** Paris Komünü Üzerine, s. 63)

Görüldüğü gibi sorun gayet açıktır. Eğer **sözkonusu olan,** Lenin Kautsky'i eleştirirken kullandığı deyimle ifade edersek, «devrimsiz sosyalizme» geçmeyi amaçlayan «reformlar silsilesi» ve «tedrici gelişme»den ibaret **ileri demokrasi değil de, demokratik halk devrimi ise;** işte o zaman daha **bu aşamada** mevcut burjuva devlet aygıtının «başta aşağı» yıkılması kaçınılmaz bir devrim yasasıdır. Ve bütün organları ile yıkılıp, parçalanan bu burjuva devlet aygıtının (ve burjuva diktatörlüğünün) **yerine** proletarya diktatörlüğünün **bir biçimi olan** demokratik halk devleti (ve demokratik halk diktatörlüğü) kurulmalıdır. Geniş emekçi yığınlarının katıldığı, proletaryanın öncülük ve hegemonyasında gelişen böyle bir demokratik halk devriminin zaferiyle gerçekleşecek olan **demokratik halk iktidarı,** sosyalizmin önündeki bütün siyasi ve ekonomik engelleri tasfiye ederek, belli bir **kesintisiz devrim süreci içinde** sosyalizmin inşasına geçecektir. Böylece de iki devrim (demokratik ve sosyalist) sanki aralarında -oportünüstlerin sübjektif dünyalarındaki gibi- koskoca bir Çin seddi varmışçasına ortadan (!) ikiye bölünmeyeceğinden, ne iki defa devlet aygıtı parçalanacak (!) ne de TKP Programında zırvalandığı gibi, önce (ileri demokraside) parçalanmadan burjuva devletinden «dönüştürülen» «demokratik devlet» daha sonra sosyalist devrimde yıkılacaktır!

Gerçekten de oportünistler, devrimin iki aşa-

masını «bıçakla birbirinden ayırdıklarından» ve leninist kesintisiz devrim teorisini kavrayamadıklarından böyle bir yanılgıya düşmektedirler.

Lenin, «Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky» adlı eserinde demokratik devrimle sosyalist devrimi bir tek zincirin iki halkası olarak ele alıyor ve şunları söylüyordu :

> «İki devrim arasında sun'i olarak bir Çin seddi kurmak, ikisini proletaryanın hazırlık derecesiyle değil de, herhangi bir başka şeyle birbirinden ayırmak, marksizmin tahrifini son haddine vardırmaktır, marksizmi bayağılaştırmaktır, marksizm yerine liberalizmin konmasıdır.» (Proletarya İhtilali ve Dönek Kautsky, S. 157)

Ve yine Lenin'den bu konuda bir atıf daha yaparak, devrimin iki aşamasının kesintisizliği sorununa geçelim.

> «Nitelikleriyle, amaçlarıyla ve kavgada kesin bir tavır takınmaya yetenekli toplumsal güçlerin bileşimi bakımından, tamamen farklı iki savaşı aynı zamanda yürütmek gibi zor ve ağır basan bır görevin sosyalistlere düştüğünü» belirten Lenin, «demokratik devrimi ne kadar *tam olarak* yaparsak, o ölçüde sosyalist devrimin sorunlarına ulaşmış olacağız.» diyordu. (İşçi-Köylü İttifakı, s. 96-97)

Bütün oportünistler gibi, TKP reformistleri de -aslında devrim yapmaya niyetleri olmadığından ve devrim yerine reformları temel aldıklarından- devrimin kesintisizliği sorununu anlayamamakta ve leninizmi bayağı bir liberalizm düzeyine indirgemektedirler.

Leninizm, proletaryaya müttefikleri ile birlikte daha devrimin ilk aşamasında, yani demokratik devrim aşamasında, mevcut burjuva devlet aygıtını parçalayıp, yerine demokratik halk devletini geçirmeyi ödev kılmaktadır. Devrimin kesintisiz süreci içinde ikinci aşamada, yani sosyalist devrim aşamasında ise sözkonusu olan bu demokratik devletin parçalanması (!) değil, tam tersine onun daha da

pekiştirilerek **tam** bir proletarya devleti haline getirilmesidir. Yoksa yukarıda da belirttiğimiz gibi Leninizm de devrimin her iki aşamasında da «devlet parçalama» diye bilim dışı bir saçmalık da yoktur; TKP'nin söylediği gibi ilk aşamada «demokratikleştirilen» devletin ikinci aşamada «parçalanması» gibi bir zırvalık da!

Buraya kadar anlattıklarımıza dayanarak kısaca ifade edersek; TKP Programı «yakın amaç» «uzak amaç» falan filan... diyerek açıkça sahtekarlık yapmaktadır. TKP'nin ağzında gevelediği devrim değil, «köklü» reformlar silsilesinden ve sosyalizme barışçı geçişin teorisinden ibaret ileri demokrasidir!

Nitekim bunu, TKP'nin de katılarak altına imza attığı son Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı Ana Belgesi açıkça itiraf etmektedir :

> «Kapitalist avrupa'nın işçi sınıfı ve emekçileri, krizden geniş halk yığınlarının çıkarlarına uyan ve ***toplumun sosyalist yönde değiştirilmesinin yolunu açan demokratik bir çıkış yolu için savaşıyorlar.»*** (Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı Ana Belgesi, 29-30 Haz. 1976, Berlin, ATTF Yayını, s. 7)

— III —

ÖYLE DEVLETE BÖYLE ORDU

TKP'nin resmi yayın organlarına ve programına bakacak olursak, onlara göre ordu, burjuva devlet aygıtının emekçi yığınlar üzerindeki bir baskı aracı değil, tam tersine, o «halkın ordusu»dur. Ve varlığının gerçek nedeni ülkemizi «emperyalistlere karşı korumaktır!» Silahlı kuvvetler, burjuvazinin sınıfsal çıkarlarının bekçisi değil, halkın egemenliğinin ve yurdun bağımsızlığının koruyucusudur!

> «... Ordumuz, memlekete dalan emperyalistlere karşı ölüm kalım savaşında, Ulusal Kurtuluş mü-

cadelesinde kurulmuştur. **Başlıca görevi, ulusal çıkarlarımızı hiçe sayan emperyalistlere ve işbirlikçilerine karşı savaşmak, anayurdun bağımsızlık ve egemenliğini, halkın çıkarlarını savunmaktır.»** (ATILIM, Mart 1975, «Burjuvazinin Ordu Politikası» başlıklı yazıdan ve TKP Programı, «İleri Demokrasi» başlıklı bölüm, s. 43) -Altı tarafımızdan çizildi-

Yukarıdaki alıntıdan da açıkça görüleceği gibi bu tahlil, burjuva devlet teorisine verilebilecek en çarpıcı bir örnektir! Bu yorum, leninist devlet teorisinin doğrudan doğruya rezilce bir tahrifidir! «Burjuva devletinin, en mükemmel, en gelişmiş şekli **parlamenter demokratik cumhuriyet**»de dahil olmak üzere «sürekli **ordu, polis** ve **bürokrasi**»yi «devlet aygıtının, halkın **üzerinde** yükselen, imtiyazlı ve pratikte değiştirilemez organları» olarak niteleyen (14) Lenin, yüzyılımızın ilk çeyreğinde, devlet ve onun bir baskı aracı olarak özünü oluşturan orduyu anlatırken, birer demokratik cumhuriyet olarak ileriye sürülen Amerika ve İsviçre'yi örnek göstererek şunları söylüyordu :

> «... Avrupa'da İsviçre, Amerika'da Birleşik Devletler bunun en iyi örnekleridir. Dünyanın hiçbir başka yerinde, sermayenin hakimiyeti buralarda olduğu kadar hayasız ve merhametsiz değildir ve dünyanın hiçbir yerinde bu durum -usta makyajlara, çalışkan demokrasi ve tüm yurttaşların eşitliği hakkında çekilen nutuklara rağmen- birer demokratik cumhuriyet olduklarını iddia eden bu ülkelerdeki kadar açıkça ortaya çıkamaz. Gerçekteyse, İsviçre ve Amerika'da yalnız sermaye hüküm sürmekte ve işçilerin durumlarını düzeltme amacıyla giriştikleri her meşru hareketin bu ülkelerde aldığı cevap, bir zorbalık ve iç savaş olmaktadır. Aslında bu iki ülke, en az sayıda asker besleyen ve sürekli bir orduyu silah altında tutmayan ülkelerdir.» **(Lenin, Seçme Yazılar, May Yay. s. 66)**

Yine Lenin, sınıflı toplumlarda egemen sınıfların diğer sınıf ve zümreler üzerindeki baskı aracı olan devleti anlatırken şunları söylüyordu :

«... Zor kullanım (cebir) metodları değişiyordu, fakat, her toplumda devlet varolduğu sürece, yöneten, emir veren, egemen olan insan grupları vardır; bunlar, iktidarda kalabilmek için, her çağın teknik düzeyine uygun biçimde donatılı bir zorlama (mecbur etme) aparatını, bir baskı aracını ellerinde bulunduruyorlardı.» (Devlet Üstüne, c. 29, s. 473-474, Bütün Eserler)

Burada, Marx'dan; Lenin'den ve diğer ustalardan daha fazla atıflar yaparak uzun teorik izahlara girmeye gerek görmüyoruz. Marksizm'in abc'sini bilenler için mesele son derece açıktır. Ne devlet ne de devletin militarize gücü olan ordu kavramları sınıflarüstü olgular değildir. Devlet, burjuvazinin devleti olduğu sürece, ordu da burjuvazinin diğer sınıf ve zümreler üzerindeki baskı aracıdır. Burjuvazinin sınıfsal çıkarlarının emekçi yığınlara karşı koruyucusudur! Yine bir ülkenin burjuvazisi, uluslararası emperyalist tekelci burjuvazinin bir parçasını oluşturuyorsa, o ülkenin ordusu da emperyalist-kapitalist sistemin genel olarak dünyada, özel olarak da o ülkede koruyuculuğu görevini üstlenmiştir. Bu ordu kavramının evrensel karakteridir ve her zaman geçerlidir. Ülkemiz tarihinde de ordu daima egemen sınıfların halk üzerindeki baskı ve terör aracı olmuştur. Yakın geçmişimiz bunun sayısız örnekleriyle doludur. Burjuva cumhuriyet tarihimize baktığımızda, ülkemizin 33 yılının sıkıyönetimler altında geçtiğini görürüz. Bu 33 yılda da, diğer yıllarda da, hele özellikle 12 Mart rejimi yıllarında «ordumuzun başlıca görevi, ulusal çıkarlarımızı hiçe sayan emperyalistlere ve işbirlikçilere karşı savaşmak, halkın çıkarlarını savunmak» değil tam tersine, işçi sınıfına ve yurtseverlere karşı savaşmak, burjuvazinin çıkarlarını savunmak olmuştur. Böyle olması da son derece doğaldır! Çünkü ordu, burjuva devletinin emekçi yığınlar üzerindeki baskı ve terör aracından başka bir şey değil-

dir, Lenin'in de belirttiği gibi devletin özünü oluşturan araçlardan bir tanesidir :

> «Hepinizin bildiği gibi, bu araç zamanımızda da hapisaneler, silahlı birlikler ve insanın iradesini şiddet yoluyla baskı altına alan diğer araçlar şeklinde karşımıza çıkmaktadır. İşte bütün bunlar Devletin özünü meydana getirir.» (Devlet, V.İ. Lenin, Aşama Dergisi, s. 1 sf. 9)

Yukarıdaki alıntıyla ilgili olarak bir de şunu belirtmekte yarar var. «Ordumuz, memlekete dalan emperyalistlere karşı ölüm kalım savaşında, ulusal kurtuluş mücadelesinde kurulmuştur» denirken gerçekler yine tahrif ediliyor, kasıtlı olarak saptırılıyor. Kurtuluş savaşı tarihini, bu beyler gibi lisedeki tarih kitaplarından değil de, biraz daha gerçeği yansıtan eserlerden öğrenenler çok iyi bilirler ki, memlekete dalan emperyalistlere karşı ilk kurşunu sıkanlar Kuvayi Seyyarecilerdir. Saldırganlara karşı ilk savaş cephesini kuranlar, bütün gerici ayaklanmaları bastıranlar, daha ulusal kurtuluş savaşı sırasında kuvayi seyyarenin niteliğinden korkuya kapılan ve bu nedenle düzenli burjuva ordusunu kurmak isteyen M. Kemal, İ. İnönü gibi paşalar tarafından ingilizlerle uzlaşacak kadar aşağılık entrikalarla imha edilmişlerdir. (15) Kuvayi seyyarenin, halkın bir parçası haline gelen yurtsever öncüleri, kurtuluş savaşında en önde saf tutan sosyalistler ve sosyalizm sempatizanları istiklal mahkemelerinde yargılanarak ya asılmış ya da yıllarca zindanlarda tutulmuştur. Lenin tarafından da bir burjuva ihtilalcisi olarak nitelendirilen M. Kemal ve çevresinin kurmayı düşündükleri ve Kuvayi Seyyareyi imha ederek kurdukları ordu da burjuva devlet çıkarlarını koruyacak Osmanlı ordusunun kalıntıları üzerine kurulmuş bir orduydu.

Yukarıya aldığımız alıntıda yeralan sözler ne bir tesadüf ne de bir dil sürçmesidir. Bu görüşler,

TKP'nin ordu hakkındaki resmi görüşünü en açık bir şekilde ifade eden sözcüklerdir. Çünkü, bütün yayın organlarında mesele defalarca aynı şekilde işlenmektedir.

«Türk Silahlı Kuvvetleri, Sancar gibi militaristlerin elinde **halka karşı bir ezgi mekanizması olmamalıdır. Türk Ordusunun ezici çoğunluğu işçi, köylü, dar gelirli memur çocuklarından oluşuyor. Halkın ordusu halk düşmanlarına karşı olmalıdır...** Silahlı kuvvetlerde anti-emperyalist, anti-faşist bir birikim vardır. Ordu içindeki yurtsever er ve subayların Amerikancı-NATO'cu generallere karşı nefreti artmaktadır. **Yurtsever er ve subaylar demokratik haklar için, bağımsızlık için savaştan geri durmamış, bu yolda zorluklara yiğitçe katlanmışlardır.»**

(ATILIM, yıl 2, sayı 1, Ocak 1975, 'ORDU' başlıklı yazıdan) -Altı tarafımızdan çizilmiştir-

Görüldüğü gibi, burada da benzer sözler nakarat halinde tekrarlanmaktadır. Lenin'in deyişiyle burjuva devletinin «sürekli cebir aleti» olan ordudan «halkın ordusu» diye sözedilmekte ve bu ordunun «halk düşmanlarına karşı olması» gerektiği söylenmektedir. «Türk Ordusunun», «halkın ordusu» olmasına da gerekçe olarak, «ordunun ezici çoğunluğunun işçi, köylü, dar gelirli memur çocuklarından oluştuğu gösterilmektedir. İşte bu tahlil tam bir Aristo mantığının sonucudur! Sübjektif idealizmdir! Dünyanın hiçbir ülkesinde burjuva devlet mekanizmasının cebir aleti olan ordu, burjuva çocuklarından oluşmaz! Şili'de, İspanya'da, Brezilya'da ve faşist rejimlerin hüküm sürdüğü diğer ülkelerde binlerce komünisti, yurtseveri ve ilericiyi katleden, zindanlara dolduran, temelleri sarsılan burjuva düzenini korumak için kendi halkına işgalci kuvvetler muamelesi yapan ordular da **burjuva çocuklarından oluşmaz, onlar** da «Türk ordusunun» ezici çoğunluğu gibi yoksul halk çocuklarından oluşmuştur. Ama bu, o orduların «halkın ordusu» olması anlamına gelmez. Burjuva devletinin ordusu

olma niteliğini değiştirmez. Bu, diyalektik materyalizmin en basit bir kuralıdır. Emekçilere karşı yöneltilen süngüleri, tankları, topları da işçiler yapar, ama son tahlilde bu silahlar burjuvazinin elinde halka karşı yöneltilen birer araç olurlar... Halkın ordusu, dünyanın her tarafında ancak burjuva devlet mekanizmasını parçalayarak, işçi sınıfının öncülüğünde emekçi halk yığınlarının demokratik halk iktidarını kurmak için yürütülen uzun ve çetin mücadeleler sonucunda oluşturulmuştur. Bunu ustalar böyle yazmıştır, tarih böyle olduğunu göstermiştir... «Ordu, halk çocuklarından oluşmuştur, öyleyse halkın ordusudur» gibi düz yorumlar, yukarıda da belirtildiği gibi Aristo mantığının ürünüdür ve kaçınılmaz olarak da anti-marksist bir öze sahiptir.

Yalnız burada altını çizerek şunu da vurgulamakta yarar görüyoruz. Devrimciler, iktidar mücadelesi verirken, ordu içinde de alabildiğine çalışarak, onun güçlülüğünün en büyük nedeni olan hiyerarşi ve disiplini parçalamak ve erlerle birlikte özellikle küçük rütbeli subayları burjuvazinin etkinliğinden kurtararak onları devrimci kavgaya kazanmak zorundadırlar.

Elbette ki, bu çalışma TKP'nin deyimiyle «halkın ordusu»na 141-142'yi kaldıracak, «ileri demokrasi» veya «sosyal ilerleme» yolunda yeni mevziler (!) kazandıracak «radikal» bir darbe (cunta) yaptırmak için değil; burjuvazinin çıkarlarının silahlı koruyucusu ordu içinden erleri ve bir kısım subayları işçi sınıfı hareketine kazanmak ve bir kısmını da devrim ve karşı-devrim karşısında tarafsızlaştırmak, böylece burjuvazinin ordusundaki hiyerarşiyi alt-üst ederek onu çalışmaz hale getirmek için yapılmalıdır ve bütün dünyadaki devrimciler de bu amaçlarla ordu içinde çalışmaktadır.. Bütün ül-

kelerdeki sınıf mücadelelerinde devrimcilerin bu amaçlarla ordu içinde de çalışmaları küçümsenmiyecek zorunlu bir mücadeledir...

Fakat, TKP'nin yukarıda görüldüğü gibi, burjuvazinin silahlı kuvvetlerini «halkın ordusu» sayması doğaldır. İdeolojisinin kaçınılmaz sonucudur.. Zira bu, TKP'nin Türkiye için savunduğu «İleri Demokrasi» veya «Kapitalist Olmıyan Yol» teorilerinin varacağı yerden başka bir şey değildir. Nitekim TKP, «Türk Silahlı Kuvvetlerini» devrimin (nasıl bir devrimse!) **önemli** hatta **vurucu gücü** olarak kabul etmektedir...

«Leninci ilkeleri kılavuz edinen, **silahlı kuvvetleri devrimci hareketin önemli bir kolu sayan TKP,** ordu içinde çalışmalara büyük önem vermektedir. **Komünistler, faşizme tırmanan Demirel hükümetini alaşağı etme savaşında** yurtsever er ve subayların devrimci güçlerin saflarında yer almasını sağlamak için çalışmaktadırlar.» (ATILIM, Temmuz 1975, sayı 7, s. 4) -altları tarafımızdan çizildi-

«Şu gerçeği bilmek gerek: TKP'nin ve öteki devrimcilerin, **bu hükümeti devirmek, demokratik halkçı bir hükümeti işbaşına getirmek,** demokratik bir düzen yaratmak savaşı, yığınları harekete getirdiği oranda **silahlı kuvvetlerdeki devrimci akımlar da** o ölçüde güçlenecektir.» (ATILIM, Yıl 2, sayı 7, s. 8, 'Yığın Gösterileri ve Ordu' başlıklı yazıdan) -altı tarafımızdan çizildi-

«Silahlı kuvvetlerdeki yurtseverler, devrim hareketinin vurucu gücüdür.» (ATILIM, Mayıs 1975)

TKP'nin cuntacılığını açıkça deşifre eden bu sözleri yorumlamaya bile gerek olmadığını belirterek konuyla ilgili görüşlerini aktarmaya devam edelim :

«Yurtsever erler, subaylar gerici-faşist karması **hükümetin bu oyunlarını bozmalı; üsleri ele almalı, amerikan askerlerini kapı dışarı etmelidir.** NATO'cu militarist kliğin harpçi politikasına «dur!» demelidir. ***Silahlı kuvvetlerimizin*** **varlığının gerçek**

nedeni yurdumuzu emperyalistlere karşı korumaktır.

«... **Ordumuzun** gericilerden, faşistlerden temizlenip **bağımsızlığın sarsılmaz bekçisi, ulusal ordu olabilmesi** için tüm yurtseverler elele vermelidir. Gerici-faşist karması **hükümeti alaşağı etmek,** başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ilericilerin ulusal görevidir.» (ATILIM, Ağustos 1975, Yıl 2, Sayı 8 'Ulusal Ordu') -altları tarafımızdan çizilmiştir-

Şimdi bu sözleri Doğan Avcıoğlu'nun eski Devrim gazetesi veya benzeri bir dergide okumuş olsaydık, yine cuntacı «radikal»lerin «ayranı kabarmış» diyerek üzerinde hiç durmadan geçmek sözkonusu olabilirdi... Fakat sarfedilen sözler, işçi sınıfının öncü müfrezesi olduğunu iddia eden ve o yüce ismi taşıyan bir partiye (!) ait olunca elbette ki işler değişmektedir!

Yukarıdaki alıntının özüne geçmeden önce, TKP'nin **ifade tarzı** üzerinde özellikle durmak gerektiğine inanıyoruz. Yaptığımız atıflardaki pasajlarda da görüldüğü gibi kullanılan dil, ajitasyon-propaganda anlamında da olsa, kesinlikle marksist bir dil değildir. Bunu anlamak için, değil ustaların kitaplarını okumuş olmak, şimdiye kadar Türkiye'de çıkan *ister teorik nitelikte ister ajitasyon-propaganda* niteliğindeki sosyalist yayın organlarından bir kaç tanesini okumak bile yeter de artar bile. Komünist adını taşıyan bir parti, burjuvazinin ve onun devletinin militarize gücü olan ordudan «silahlı kuvvetleri**MİZ»**, «ordu**MUZ»** diye bahsedemez.. Hele uluslararası emperyalist tekellerin ortaklığını ve hizmetkarlığını yapan burjuvazinin baskı ve terör aracı olan ordunun, yani kendi deyimleriyle «silahlı kuvvetlerimiz»in «gerçek varlık nedeni»nin «yurdumuzu emperyalistlere karşı korumak» olduğundan hiç bahsedemez. Mevcut ordu «silahlı kuvvetlerimiz» değil burjuvazinin silahlı kuvvetleridir. Bu bir dil sürçmesi değildir. TKP'nin benimsediği ifade

tarzıdır, her zaman kullandığı resmi dilidir, görüşlerini yansıtmaktadır. Anti-leninist bir öz taşımaktadır.

Nitekim yukarıda ATILIM'dan yapılan atıfda görüldüğü gibi TKP, «ordumuzun» «ulusal ordu» haline getirilmesini önermektedir. Şimdi burada üzerinde önemle durulması gereken iki yönlü bir ideolojik-teorik hataya işaret etmek istiyoruz.

Birincisi, «ulusal ordu» kavramı. Nedir bu -geçmişte cuntacılar tarafından da- sık sık kullanılan «ulusal ordu» kavramının içeriği? Hangi sosyal sınıf veya sınıfların çıkarlarının koruyucusudur? Hangi devlet biçiminin, hangi sınıf iktidarının silahlı gücüdür bu «ulusal ordu»? Kastedilen iktidar biçimi proletarya iktidarı olamıyacağına göre, söz konusu olan demokratik bir halk iktidarı mıdır? Böyle bir devlet biçiminin ordusu ise ancak halk ordusu niteliğini taşıyabilir. Ulusal (milli) kavramının sınırları içine burjuvazinin, uluslararası emperyalist tekellerle göbek bağı olmayan kesiminin de dahil olacağı bilinen bir gerçektir. XX. Yüzyılın son çeyreğinde ne kadar «ulusal» olduğu -ülkemiz şartlarında- tartışma konusu olabilecek burjuvazinin bu kesiminin şiddetli anti-komünist yanının da ne denli ağır bastığı yine bilinen bir diğer gerçektir. Ülkemizde geçilmesi zorunlu bir aşama olan demokratik devrimde «ulusal» nitelikteki burjuvazinin **en iyimser** yorumla tarafsız kalması sözkonusu olacaktır. (16) Dolayısıyla öncülüğünü kaçınılmaz olarak işçi sınıfının yapacağı ve temel gücünü de yine işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarının oluşturacağı bir demokratik devrim sürecinde bu sosyal sınıf ve zümreler tarafından oluşturulacak bir ordu da, mevcut burjuva ordusunun eldeğiştirmesiyle değil, parçalanmasıyla yaratılacaktır.

Burada içine düşülen ikinci hata ise, burjuva

devletinin militarize gücü olan burjuva ordusunun, «yurtseverlerin elele vermesiyle» ve «faşistlerden temizlenmesiyle» «ulusal ordu» haline getirileceği görüşüdür. Bu da marksizm-leninizmin tahrifinden başka bir şey değildir. En kaba bir biçimde onu revize etmektir. Ne burjuva devlet cihazı, ne de onun askeri organı «bir elden diğerine aktarmayla» niteliğini yitirmez. Ne burjuva devleti «ulusal devlet» haline gelir, ne de burjuvazinin ordusu «ulusal ordu» haline... Eğer reformist veya revizyonist değil de marksist-leninist olduğumuzu iddia ediyorsak; leninizmin evrenselliğini günümüzde de kesinlikle sürdüren en temel ilkelerini ortodoksça savunmak zorundayız. Ordunun «faşistlerden temizlenmesiyle» (ayrıca hangi güçler, nasıl temizliyeceklerdir) onun bağımsızlığımızın **sarsılmaz bekçisi,** «ulusal ordu» olacağını ifade etmek reformizmin, oportünizmin en iflah olmaz biçimidir.

Leninist devlet ve proletarya devrimi teorisine göre burjuva devlet cihazının (bürokratik-askeri mekanizmanın) «bir elden diğerine aktarılması» yetmez. Onu **parçalamak** ve yerine bir yenisini koymak gerekir.

Lenin, Marx'ın Fransa'da İç Savaş adlı yapıtında ortaya koyduğu şu sözleri **oportünizme kaçamak imkanı sağladığı için** yetersiz bulmaktadır :

> «Özellikle bir husus Komün tarafından ispatlandı; işçi sınıfı sadece hazır devlet cihazını ele geçirip onu kendi maksatları için kullanmakla yetinmez» (Fransa'da İç Savaş, s. 19)

Marx'ın bu sözlerini aktardıktan sonra Lenin şöyle diyor :

> «Bu pasaj, tek başına ele alındığında açık değildir, **ihtilallere gerek olmadığı,** bu konuda ihtiyatlı olmak gerektiği ve **iktidarın ele geçirilişi fikrine değil, fakat tedrici, süreç içinde gelişme fikrine daha fazla önem verilmesi gerektiği, vb.** vb. anlamına gelen 'hazır devlet cihazı ele geçirilemez' şeklinde

bir yoruma olanak sağlıyarak, oportünizm için bir çeşit **kaçamak** imkanı sağlamaktadır. Bu yorumlama tamamen yanlıştır. Aslında Marx'ın aklında bunun **tam tersi** vardır: Proletarya ihtilali 'sadece' 'hazır' devlet cihazını ele geçirmekle yetinemez; ihtilal onu, **bu hazır cihazı parçalamalı** ve onun yerine **bir yenisini koymalıdır** da.»

Lenin bu konuda «işte çok aydınlatıcı bir pasaj» diyerek Marx'dan şu sözleri aktarıyor :

«Onsekizinci Brumaire'nin son bölümünde, Fransız ihtilalinin bundan sonraki girişiminin artık, şimdiye kadar olduğu gibi, **bürokratik-askeri cihazı bir elden diğerine aktarmak değil, fakat onu parçalamak** olacağını ve bunun Kara Avrupası'ndaki her gerçek halk ihtilalinin **ön şartı** olduğunu iddia ettiğimi göreceksin.» (12 Nisan 1871 de Marx'ın Kugelmann'a yazdığı mektuptan)

Lenin sözlerini şöyle sürdürüyor :

«İç Savaş'ta 'hazır devlet cihazı' diye adlandırılan, 12 Nisan 1871 tarihli mektupta 'bürokratik askeri makina' olarak adlandırılmış. İç Savaş'ta 'sadece ele geçirme' kelimeleri ile ifade edilen, 12 Nisan 1871 tarihli mektupta daha kesin, **daha açık ve** iyi bir şekilde formüle edilmiştir. 'Bir elden diğerine aktarma'. En aydınlatıcı yanı, İç Savaş'ta eksik olan tashihtir: **Bürokratik-askeri makinayı bir elden diğerine aktarmak değil, fakat onu parçalamak.»** (V.İ. Lenin, Marksizm Devlet Üzerine, s. 8-9-10, Öncü Yayınevi -altları tarafımızdan çizilmiştir-

Şimdi ATILIM'ın Ağustos 1975 sayısından aktardığımız sözlere tekrar dönelim. Burada sarfedilen sözler ne anlam taşımaktadır ve hangi amaçla söylenmiştir?

İlk olarak, burada, yurtsever er ve subayların «amerikan üslerine el koyulmasına, amerikan askerlerinin kapı dışarı edilmesine» çağırıldığını görmekteyiz. Buna «ordumuzun, ulusal ordu olabilmesi için tüm yurtseverlerin elele vermesi ve gerici-faşist karması **hükümeti alaşağı etmeleri»** için yapılan ajitasyon da eklenirse; işte o zaman yapılmak istenen

işin adını koymak mümkünleşir: «radikal cunta ajitasyonu». Aksi takdirde şu sorulara cevap verebilmek olanaksızdır. «Baştaki faşist hükümet **alaşağı** edilmeden yurtsever er ve subaylar, amerikan üslerine nasıl **el koyacaklardır?»**, «amerikalıları nasıl kovacaklardır?» Herhalde bu «yurtsever er ve subaylara», esas hedefi gözetmeksizin maceracı bir çıkış önerilmiyorsa -ki bu düşünülemez- o zaman yapılan bu ajitasyon başka ne anlam taşıyabilir? Uzatmaya hiç gerek yok, TKP'nin görüşü gayet açık: Lütfen başta yer verilen işçi sınıfı da dahil olmak üzere (!) tüm ilericiler, yani «yurtsever er ve subaylar», «ulusal görevlerini» yerine getirerek gerici-faşist karması hükümeti **alaşağı** edecekler, daha açıkçası darbeyle devirecekler, «halktan **yana** ilerici-demokrat bir hükümeti» işbaşına getirecekler, işte o zaman «amerikan üstlerine el konulabilecek», «amerikan askerleri kapı dışarı edilecek»tir! Böylece de ülkemiz «bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme» yolunda ilerliyecektir!.. (17) Belli ki, Portekiz cuntası TKP'nin de ayranını kabartmış.

Bu görüşler, Mihri BELLİ'nin deşifre olmuş dünkü cuntacı MDD teorilerinin allanıp pullanıp UDD diye tekrar piyasaya sürülmesidir! «Ordumuz», «silahlı kuvvetlerimiz», «ulusal görev» edebiyatı hep bu yüzdendir.

Hatırlatma açısından Mihri BELLİ'nin MDD teorisiyle, TKP'nin UDD teorisisinin ne kadar birbirine benzediklerini, ikiz kardeş olduklarını her ikisinden de alıntılar yaparak karşılaştırmakta yarar görüyoruz :

> «Asker-sivil aydın zümre ile işbirlikçi sermaye-feodal mütegallibe ittifakı arasında bir uzlaşma olabilir mi? **Böyle bir uzlaşmayı mümkün kılacak maddi temel Türkiye'de yoktur.» (Mihri BELLİ, Yazılar, s. 17)**

«Yurtsever subayların, erlerin yeri, halkımızın yanındadır. Anti-faşist, anti-emperyalist cephenin içindedir.» (TKP Programı, s. 43)

«Silahlı Kuvvetler gençliğin ve **halkın bir parçasıdır. Halkın hizmetindedir. Ödevi emperyalizme karşı yurdun bağımsızlığını, halkın egemenliğini savunmaktır.»** (YENİ ÇAĞ, Nisan 1974, Sayı 339)

«.. asker-sivil bürokrat zümre bir geçmişin, bir geleneğin temsilcisidir. Bu geçmişte, örneğin bir Çanakkale var, dünya tarihinin ilk başarılı milli kurtuluş savaşı var. ... Ve Türkiye sosyalistleri ne sektarizme ne de oportünizme sapmadan, gerçekten sosyalist bir politik çizgiyi izleyebildikleri ölçüde, demokratik devrim aşamasında **pek önemli bir rol oynaması kaçınılmaz olan bu zümrenin** önemini doğru değerlendirmek zorundadır. İçinde bulunduğumuz aşamada **asker-sivil aydın zümre demokratik devrimden yanadır.»** (M. Belli, Yazılar, s. 19)

«... ordumuz, memlekete dalan emperyalistlere karşı ölüm kalım savaşında, ulusal kurtuluş mücadelesinde kurulmuştur.» (ATILIM, Yıl 2, sayı 3)

«Silahlı kuvvetlerde anti-emperyalist, demokratik bir akım vardır. Son günlerde direnişlerinden ötürü 3 binden fazla assubay tutuklandı, yargılanıyor. Silahlı kuvvetlerin başını militarist klik tutuyor. TKP militarist kliğe, işbirlikçi burjuvaziye karşı yurtsever komutanları ulusal, demokratik, anti-emperyalist cephede örgütlemeye çalışıyor.» (YENİ ÇAĞ Haziran 1975, s. 553)

«Silahlı kuvvetlerdeki yurtseverler, devrim hareketinin vurucu gücüdür.» (ATILIM, Mayıs 1975)

«Yurdumuzda ordunun çoğunluğu işçiler, köylülerdir. Ne var ki, emperyalistler, yerli işbirlikçiler ordunun üst kademelerini türlü yollarla kendilerine bağladılar. Orduyu işçi sınıfına ve halka karşı kullanıyorlar.» (İŞÇİNİN SESİ, 16 Ocak 1975 tarihli sayısı)

«... **Türk kamuoyunca asıl yadırganan şey yabancı telkinleriyle, yoksulluk denizi içinde refah a-**

dacıkları yaratma ve bu yoldan **ordu ile Türk halkı arasında uçurum açma yolunda çabalardır.»** (Mihri Belli, Yazılar, s. 18)

«Türk ordusunun ezici çoğunluğu işçi, köylü, dar gelirli memur çocuklarından oluşuyor. **Halkın ordusu** halk düşmanlarına karşı olmalıdır.» (ATILIM, Yıl 2, Sayı 1, «ORDU»)

«Silahlı kuvvetleri yeniden ulusal niteliğine kavuşturmak, halkımızın kurtuluş savaşında önemli bir aşama olacaktır.» (ATILIM, Mart 1975)

«Milli burjuvazi çifte karakteri olan bir sınıftır. Bir yandan emperyalizm tarafından ezilmektedir. Bu bakımdan devrimden yana, yani bağımsız, demokratik bir Türkiye'den yana olması gerekir. Ama öte yandan varlığı kapitalist sömürme sisteminin devamına bağlı olduğu için sosyalizme karşıdır... Onun için böyle çelişkili bir durumu olan bir milli burjuvazinin, Türkiyede ancak güçlü bir halk hareketi tarihi gelişmeye damgasını vurduğu zaman, işbirlikçi sermaye ile uzlaşmayan sınıf çıkarının bilincine varması ve devrimci güçler arasında bir süre için, yerini alması beklenebilir.» (M. BELLİ, Yazılar, s. 14)

«Memlekette burjuvazinin içindeki ayrılma ve ayrışmayı görmeyenler, yahut görmezlikten gelenler: 'Türkiye'de bir milli burjuvazi koydunsa bul' diyorlar. Bazıları da 'milli burjuvazi de, CHP de çoktan ununu elemiş, *eleğini asmıştır' iddiasını tekrar*lıyor. Bu 'görüşler' temelsiz, çürük ve zararlıdır... ... Türkiyenin bugünkü aşamasında milli burjuvazi, bu bölüm : Milli bağımsızlık için, yabancı egemenliğine karşı, gericiliğe karşı, AP hükümetinin faşist diktatorya eğilimine karşı, şu şeya bu ölçüde ikili anlaşmalara karşı, NATO'ya karşı çıkan, sınırlı da olsa toprak reformu için direnen bölümüdür. Bu milli burjuvazi ununu eleyip eleğini aşmamıştır.» (GÜNÜMÜZDE TKP, S. ÜSTÜNGEL)

Milli burjuvazinin devrimci potansiyeli hakkın-

da hayallere kapılmadan söyliyebiliriz ki, bu sınıf, ulusal toplumumuz içinde sayılmalıdır ve ulusal ekonomimizde de bir süre için yeri olacaktır.» (Mihri Belli, YAZILAR, s. 14)

«Burjuvazinin ilerici kolunun hedefi yurt üzerine çökmüş olan emperyalizm ve işbirlikçi egemenliğine son vermek, Türkiyeyi kapitalist gelişme yolunda tutmak, sömürü imkanlarını tek başına elde etmektir. Bu ilk aşamada **anti-emperyalist planda demokratik hakları geliştirmek hedefinde, işçi sınıfı ile ulusal burjuvazinin savaşları bazı noktalarda aynı paraleldedir.»** (YENİ ÇAĞ, Haziran 1975, TİP Programı Eleştirisi).

Söze başladıkları zaman «56 yıllık mücadele» adına ahkam kesen; fakat 56 yıldır işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın kurtuluş mücadelesinde elle tutulur somut hiçbir olumlu sonuç ortaya koyamıyan, *tersine ne kadar pislik ve batak* varsa, bugün onları kusan bu sosyete «komünistleri»nin işçi sınıfının dışındaki güçlere bel bağlaması elbetteki doğaldır.

Ya «ulusal *görevini*» *yerine getiren* «silahlı kuvvetlerimizin» «ilerici» bir harekatı, ya da «burjuvazinin ilerici kolu», «milli burjuvazi» olan CHP'nin iktidara gelmesiyle, 141-142 lütfen kaldırılacak ve böylece «işçi sınıfının 56 yıllık öncü müfrezesine» (!) «barış ve toplumsal ilerleme» yolunda parlak ufuklar açılacak. Hele ileride CHP veya ondan kopacak «sol sosyal-demokratlar»la parlamenter yolla kurulacak bir koalisyonla da «ileri demokrasi» gerçekleştirilecek; devletin «demokratlaştırılmasıyla» birlikte emperyalizm kovulacak, tekeller egemenliğine son verilecek; toprak sorunu, milli mesele hep bu ileri demokrasi aşamasında, devletin parçalanmasıyla ve demokratik halk diktatörlüğünün kurulmasıyla DEĞİL, halktan yana ilerici bir hükümetin

«devleti demokratize» etmesiyle halledilecek ve sosyalist devrim aşamasına gelinecektir!..

Aşırı bir CHP kuyrukçuluğu ve Mihri BELLİ'yi de gölgede bırakan bir «ordumuz» edebiyatı hep bu Türkiye toplum şartlarına şabloncu bir kafayla uygulamaya kalkılan «KAPİTALİST OLMAYAN KALKINMA YOLU» ve «İLERİ DEMOKRASİ» teorilerinden kaynaklanmaktadır.

> **«Daha dün Portekiz'de 48 yıllık faşizmin yıkılmasında komünist, sosyalist ve ileri düşünceli ordu** *mensuplarının önemli payı oldu.»* **-İşçinin Sesi, Ordu Üzerine, s. 23, Ocak 1975-**

Günlük sosyal yaşantılarından bile ne kadar komünist (!) oldukları belli olan ve 56 yıldır işçi sınıfı hareketini başka güçlerin kuyruğuna takmaya çabalayan bu «sosyete komünistleri»nin Portekiz'e bakarak ayranları kabarmasın! Önce şunu bilsinler ki, Portekiz komünistleri onlar gibi yurtdışından «radyo» palavracılığı değil; en zor şartlar altında dahi hem emekçi kitleler hem de ordu içinde bizzat yeralarak çalışmışlar ve uzun yıllar örgütlenme faaliyetleri yürütmüşlerdir. Hem de faşizmin korkunç terörüne rağmen, komünist partisi merkez komitesi üyelerinin de bizzat Portekiz içinde çalışmalarıyla. Fakat yine de aynı kaynaktan edinilen tezler bugünkü sonucun nedenlerinden biridir.

Komünistler, elbette ki sektarizme, dogmatizme ve revizyonizme prim vermeden, bütün emekçi sınıf ve zümreler içinde çalıştıkları gibi, ordu içinde de çalışırlar. Ama bu çalışmayı «ordumuz», «silahlı kuvvetlerimiz» şamatalarıyla, ve aşağıdaki alıntıda da görüleceği gibi palavracılık düzeyine varan «ordu şakşakcılığı»yla yapmazlar :

> **«Ordudaki yurtsever subay ve erler Erzincan, Tokat, Gerede, Diyarbakır'da, yurdun başka köşelerinde Türkeş'in, Demirel'in, Erbakan'ın, Feyzioğlu'nun faşist komandolarına karşı, devrimcileri, ile-**

ricileri, komünistleri, sosyalistleri, Atatürkçüleri, kent ve köy emekçilerini korudular. Bunlar, TKP'nin, Atatürkçülerin, sosyalistlerin, sendikacıların, işçilerin elbirliği ile yürüttükleri anti-faşist, anti-emperyalist savaşı desteklediler. Somut olarak bu savaşta halktan yana olan yerlerini aldılar.»
-Atılım, Temmuz 1975, «Yığın Gösterileri ve Ordu» başlıklı yazıdan-

Evet, bu alıntı siyasi bir mizah dergisinden alınmamıştır! «56 yıldır işçi sınıfının ardıcıl savaşımını» sürdüren (!) TKP'nin resmi yayın organı söylemektedir, bu utanmazca yalanları!

Yukarıdaki alıntıda da görülen bu deli saçması palavracılık o kadar gülünç bir düzeye ulaştırılmıştır ki, sonunda doğal olarak ipin ucu kaçmış ve iş «27 Mayıs darbesine sahip çıkmaya» kadar varmıştır :

«... 27 Mayıs çıkışı yalnız silahlı kuvvetlerin başardığı bir hareket değildir. **'27 Mayıs'** TKP'nin de büyük katkıda bulunduğu uzun yıllar süren bir savaşın sonucuydu.» (ATILIM, Mayıs 1975, «27 Mayıs ve Ordu» başlıklı yazıdan)

Ayrı bir yazının konusu olacak olan TKP'nin çalışma anlayışının «palavracılık» üzerine oturduğunun bu türden somut belgelerini «zenginleştirmek» mümkündür:

«Bu yılki 1 Mayıs gösterilerine, yalnız İstanbul'da 500 bin işçi, öğrenci, emekçi halk katıldı. «NATO'ya hayır!» «Barışın, halkımızın baş düşmanı emperyalizme karşı, dünya barışı için savaşta birleşelim!» «Bağımsız, sömürüsüz, **ileri demokratik** bir Türkiye için savaşta birleşelim!» **«Türkiye Komünist Partisi'ne özgürlük!» belgilerini haykırdı.»** (ATILIM, Haziran 1976, «ASBP'nin Kongresinde» başlıklı yazıdan)

Bu palavra da, «anlı şanlı» Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen «yoldaş»tan!!!

İ. Bilen «yoldaş» (!), Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin IX. Kongresinde «aşka gelerek» mangal-

da kül bırakmıyor: «500 bin kişi TKP'ye özgürlük! belgisini haykırdı», diyor. Ne yapalım, «ufak at da civ civler de yesin!» demekten başka söyleyecek söz bulamıyoruz..

Gerçekten de bir ideolojinin doğal sonucu olması açısından önemli bulduğumuz için bu türden örneklere hiç bir yorumda bulunmaksızın birkaç tane daha eklemekte yarar görüyoruz :

> «(14 Ekim ve 9 Aralık 1973 seçimlerini kastederek -bizim notumuz-) Türkiye Komünist Partisi yeter bir süre serbestçe politik eylemde bulunduktan sonra seçimlere katılsaydı, Türkiye'nin politik çehresi bugünkünden çok farklı olurdu. İşçi sınıfının, parlamentoda sağlam bir kürsüsü, belki hükümette bile temsilcileri olurdu.» (Yeni Çağ, Mayıs 1974, s. 430, A. Saydan)

Bir örnek daha: Bugün «NATO Müşterek Savunma Tesisleri», vs. gibi isimler altında faaliyetlerini sürdürmekte olan Amerikan üslerine MC tarafından sözde «el konmasını» (!) TKP Şöyle yorumluyor.

> «Ordu, topraklarımızdaki Amerikan saldırı üslerinden bazılarının kapılarına Türk nöbetçilerini dikti. Şimdiye kadar Cumhurbaşkanının bile giremediği bu yerlere Türk subayı girdi. Amerikan bayrağı indirildi. Edimli durum bu. Bu, halkımızın uzun yıllar verdiği bir savaşımın sonucudur. Türkiye Komünist Partisinin 30 yıldır, ardıcıl sürdürdüğü çetin savaşın meyveleri elle tutulur, gözle görülür olmuştur.» (Atılım, Ağustos 1975, «Ardıcıl Savaş» başlıklı yazıdan.)

Burada açıkça TKP'nin «30 yıldır sürdürdüğü ardıcıl savaşın» sonucunda **ordunun,** adeta yurtseverlik duygularıyla hareket ederek, kendi insiyatifiyle Amerikan üslerine girip «Amerikan bayrağını indirdiği», «bu saldırı üslerinin kapılarına **Türk nöbetçilerini** diktiği» ve «şimdiye kadar cumhurbaşkanının bile giremediği bu yerlere **Türk subayının** girdiği» söylenmektedir.

«Pes!» demekten başka diyecek bir şeyimizin olmadığını belirterek, burjuvazinin militarize gücü olan **ordu** üzerine TKP'nin baştan aşağı «sapık» görüşlerine son bir örnek vererek bu konuyu noktalamak istiyoruz.

Şöyle diyor TKP'nin yayın organı ATILIM :

«Sömürü düzenlerinde egemen sınıflar halk yığınlarını, bu arada halkın üniforma giydirilmiş ve silahlandırılmış bir parçası olan **orduyu politikadan uzak tutmaya çalışırlar.**» (ATILIM, Mart 1975, «Burjuvazinin Ordu Politikası» başlıklı yazıdan, altı tarafımızdan çizildi)

İşte bu sözler, «hacılarımız»ın nasıl bir «sınıflar üstü» devlet ve ordu anlayışına sahip olduğunu açıkça kanıtlamaktadır. Beş vakit «vaaz» da küfrettikleri Kıvılcımlı, M. Belli gibi «orduyu devrimin önemli vurucu gücü» saymalarının gerçek nedenini itiraf etmektedir, bu sözler.

«Sömürü düzenlerinde egemen güçler,» «orduyu politikadan uzak tutmaya çalışırlar» mış! Vah! vah! Demek burjuvazi, orduyu «politikadan uzak» tutuyor ve sizin cuntacı amaçlarınıza ket vuruyor! Çok yazık!

Ordunun, bütün sömürü düzenlerinde, özellikle bizim gibi yarı-sömürge ülkelerde emekçilerin çıkarlarının karşısında olarak, politikanın tam göbeğinde yeraldığını, sanıyoruz söylemeye bile gerek yoktur!

Sonuç olarak TKP'nin «turşuluk komünistleri (!) nin» burjuvazinin vurucu militarize gücü ordu hakkındaki görüşleriyle nasıl bir devlet ve devrim anlayışını savundukları, leninizmin devlet teorisini nasıl iğrenç bir şekilde tahrif ettiklerini, resmi yayın organlarında yeralan somut belgelerle izledik. Ve hiç şüphesiz ki, TKP'nin bu görüşleri kendine özgü bir olay değildir. «Enternasyonalizm» ve «Uluslararası Komünist Hareket» adına getirilen tez-

lerden ve görüşlerden kaynaklanmaktadır. İstendiği takdirde bu konudaki tez ve görüşlerin kaynakları ve ortaya konuş şekilleri dört Sovyet yazarının kaleme almış olduğu «Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya» adlı kitabın «Ordu» başlıklı bölümlerinde daha detaylı bir şekilde bulunabilir.

Devlet ve Ordu konusundaki görüşlerini böylece kısaca belirttiğimiz TKP'nin **Cumhuriyet rejimi ve Kemalizm konusundaki görüşlerine** de değinmenin yararı var.

Kurtuluş'un birinci sayısında Kemalizmin sınıflar üstü bir ideoloji olmadığını ve bunun resmen burjuva ideolojisi olduğunu, Kurtuluş Savaşına önderlik eden kadroların da ideolojik belirlenimlerinin de büyük oranda burjuva ideolojisi olduğunu vurgulamıştık. Meselenin böyle değerlendirilmesinin yıllardan beri sosyalist saflarda yapılmadığını ve bunun temel nedeninin de sağ devrim anlayışı olduğunu da belirtmiştik. Kendi sağından devrim bekleme olarak değerlendirdiğimiz bu yaklaşım uzun bir süre Atatürkçülüğü devrimin müttefikleri arasında görmüştür.

Bunun izlerini, devrim yapmaya niyeti olmayan ve «ileri demokrasi» şartlarında «toplumsal ilerleme» ile sosyalizme geçebileceğini (!), Leninizmi revize ederek savunan ve bunun pratikteki yansıması olarak da «Ulusal burjuvazi»nin peşine işçi sınıfımızı takma çalışmalarını başarıyla sürdüren TKP'nin bu konuda da 56 yıllık sağ anlayışın ürünü olarak Kemalizm meselesine yaklaştığını görüyoruz.

Bizim bildiğimiz bir tek tip Atatürkçülük vardır. O da, burjuva ideolojisi olan Atatürkçülük. Bunun gerçeği veya sahtesi yoktur. Atatürkçülüğü gerçek ve gerçek olmayan diye ikiye ayırmak çok yanlıştır. Geçmişte de -12 Mart öncesinde de- aynı

ayırım yapılıyordu. Kemalizmin «sağı»-«solu» meselesine dönüştürülmüştü tartışmalar. Meseleye o-zamanlar «sağ» bakmamıza rağmen, o günün koşullarında bile Kemalizmin sağı-solu olmadığını belirtmiştik. (18)

TKP bu meseleye hâlâ 1970'lerde Şahin Alpay'ın baktığı gibi bakmaktadır. (19) Gerçek Atatürkçülük diye birşeyin varlığından bakseden TKP bunun konumunu işçi sınıfının yanına koymaktadır. Elbette «gerçek Atatürkçüler» vardır. Faruk Gürlerler, Muhsin Baturlar, Faik Türünler, Erimler gerçek Atatürkçüdürler ve 12 Mart döneminde Faşizmin işkencehanelerinde kimlere karşı neler yaptırttıklarını hepimiz biliriz. Ancak TKP'li baylar 56 yıldan beri «savaşımlarını» yurt dışında sürdürdükleri (!) için bilmezler. Bu konuda Atılımda geçen satırları birlikte izleyelim.

«Memleketi adım adım faşizme sürüklemeye çalışan karma hükümet, işbirlikçi burjuvazi, TKP'nin işçi sınıfının, ilerici sendikaların, yurtsever er ve subayların, **gerçek Atatürkçülerin,** yurt dışında çalışan işçilerimizin **yürekli direniş** ve baskıları sonucu, Ankara İstanbul, İçel ve Adana illerinde uygulanan sıkıyönetimi kaldırmak zorunda kaldı.» (Atılım, Sayı 8 (20), s. 6, abç.)

Gerçek Atatürkçüler direnip sıkıyönetimin kalkmasına sebep olmuşlar (!)

Kemalizm meselesinin böylesine sağ bir anlayışla işlenmesi TKP'yi başka konularda ki anti-Leninist yaklaşımlarıyla bütünleştirmektedir. 1923 lerden beri şekillenen ve kurumları oluşurken hemen işçi sınıfına karşı baskı görevini yerine getiren Cumhuriyet rejiminin kimin yararına oluştuğunu gözlerden ırak tutmaya gayret eden TKP bu gayretlerini şu satırlarla ifade etmektedir.

«**Burjuvazi,** ulusal kurtuluş savaşının yapıtı olan **Cumhuriyeti ele geçireli beri Türkiye**'de düzen so-

runu gündemden inmiyor. Bu konu özellikle son yıllarda ön planda yer aldı. Çünkü işbirlikçi burjuvazi sömürüde, soygunda her türlü ölçüyü aştı.» (abç) (Atılım, s. 3 (27), Mart 1976, s. 2)

Gene aynı sayının 3. sahifesinde şu satırları birlikte izleyelim :

«Yerli-yabancı tekelci sermayenin dayattığı bu **hükümet,** işbaşına gelir gelmez Devlet mekanizmasına el attı. Çeşitli devlet kuruluşlarında, orduda, bakanlıklarda, emperyalizme, NATO'ya karşı ulusal çıkarlarımızı, onurumuzu savunan binlerce yurtseveri işten çıkardı. **Cumhuriyet Rejimini kökünden baltalamaya girişti.** Tehlike böylesine büyüktür.»

Aslında yukarıdaki iki alıntının her cümlesinde öz olarak anlatılmak istenenleri açacak olursak burada Leninizmin başta Devlet konusu gelmek üzere birçok konusunun revize edildiğini görebiliriz. Ancak bizim önemle üzerinde durmak istediğmiz konu daha başka.

TKP, şunu demek istiyor :

1) Ulusal kurtuluş savaşı burjuvazinin önderliğinde verilmedi, dolayısıyla kurulan Cumhuriyet de burjuvazinin cumhuriyeti değildi.

2) Burjuvazi kurulan bu cumhuriyeti sonradan ele geçirdi.

3) Buna bağlı olarak burjuvazi Cumhuriyeti ele geçirene kadar düzen sorunu yoktu, ondan sonra oldu.

4) İkinci alıntıda MC iktidarından bahsediliyor. 50 yıldır Cumhuriyeti kısmen ele geçiren burjuvazi MC hükümeti eliyle Cumhuriyet rejimini «kökünden baltalıyor».

5) Cumhuriyet rejimi böylesine bir durum karşısında kalınca «tehlike böylesine büyük» oluyor.

Yukarıda sıraladığımız maddeler ne anlama geliyor.

Birincisi; Kurtuluş'un birinci sayısında da belirttiğimiz gibi Kurtuluş Savaşı **Stalin'in** de belirt-

tiği gibi ticaret burjuvazisinin önderliğinde verilmiştir. Hareketin önderliğinin sınıf karakterinden dolayı savaş sonrası organize edilen **devlet tipi,** burjuva devletti. Adının Cumhuriyet olması o günün koşullarında merkezi - feodal yapının kırılmasının sürecinde getirilen biçim olmuştur. Ancak bu biçim Burjuva Demokratik Cumhuriyet midir? Kesin olarak değildir. O dönemin özelliklerine bakacak olursak burjuva Demokratik Devlet biçiminde olması gereken birtakım kurumların olmadığını ve hatta var olanların da giderek ortadan kaldırıldığını görüyoruz. Cumhuriyet rejimi havada olan bir **yönetim biçimi** değildir. Devlet biçimi olarak karşımıza çıkan bu yapının esprisi, burjuva sınıf iktidarının baskı örgütü olmasıdır. Devlet konusu temelde çarpıtılınca elbette meseleye TKP gibi ters yaklaşmak zorunda kalırız. TKP'nin Önce kurtuluş Savaşını yanlış değerlendirmesi ve buna bağlı olarak da Cumhuriyet rejiminin kimin rejimi olduğu sorusuna «Burjuvazinin değildi» şeklinde cevap vermesi gayet doğaldır.

Ancak burada önemli bir konuda açıklama yapmak ihtiyacını duyuyoruz.

Emperyalizm çağında, tekel öncesi gibi yani serbest rekabetçi kapitalizm döneminde olduğu gibi Burjuva Demokratik Cumhuriyet den bahsedebilirmiyiz?

Elbette bahsedemeyiz. Çünkü Emperyalizm döneminde gerek metropollerde, gerekse yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde olsun burjuvazinin çıkarlarını örgütleyen devlet biçimi olarak Burjuva demokratik Cumhuriyetler öz olarak rekabetçi dönemde kalmıştır. Bunun yerine özde burjuva diktatörlüğü olan çeşitli devlet biçimleri ikâme edil-

miştir. İşte Cumhuriyet rejmimizin temelinde yatan espri buradan kaynaklanmaktadır. Lenin,

> «... Devlet'in büründüğü biçimler son derece çeşitli olmuştur. Kölelik çağında, eski Yunan ve Roma gibi zamanın en ileri, en kültürlü, en uygar, ikisi de kölelik düzeni üzerine oturtulmuş ülkelerde bile çeşitli devlet biçimleriyle karşılaşıyoruz. Daha o zaman bile, bu ülkelerde, bazen yanyana ve iç içe, bazen de ard arda, monarşi, cumhuriyet, aristokrasi ve demokrasiyi buluyoruz... Ama bütün bu farklara rağmen Devlet, ister kralcı ya da cumhuriyetçi, isterse aristokratik ya da demokratik olsun, herşeyden önce köleci devletti» (Lenin, Seçme Yazılar, May yay. S. 60) diyor.

Kurtuluş savaşından sonra şekillenen Cumhuriyet Demokratik Halk İktidarının aldığı biçim olmadığına göre burjuvazinin devletiydi. Ancak TKP'nin bu meseleyi de çarpıtması tesadüf veya bilgisizlik değil tam tersine devrim yapmaya niyeti olmayan revizyonistlerin genel karekterlerinin teorik şekillenmelerinden birisidir.

İkincisi; Burjuvazi kurulan Cumhuriyet'i sonradan ele geçirmedi. Tam tersine başından beri kendisinin sınıf iktidarının bir biçimiydi.

Üçüncüsü; Emekçi kitleler ve Özel olarak da işçi sınıfımız için düzen sorunu ta başındanberi vardı. Cumhuriyetten evvel de vardı, sonra da vardı. Ve bugün de bu sorun vardır. Bu sorun ancak ve ancak İşçi sınıfının ve emekçi halkımızın iktidarında çözümlenmeye başlayacaktır.

Dördüncüsü; MC iktidarından, Cumhuriyet rejimini kökünden baltalamaktan bahsediyor. Tamamen saçma bir yaklaşımdır. Zaten devlet, MC'nin şu anda çıkarlarını koruduğu burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin devletidir. MC'nin bunu baltalaması sözkonusu değil, (20) düzendeki baskının dozunu arttırması sözkonusudur.

Beşincisi; Tehlike TKP'nin belirttiği gibi böylesine büyükmüş. Aslında tehlike ta başından beri büyüktü. Yoksa sonradan büyümedi.

Eğer TKP, 1923 de kurulan Cumhuriyetin, Burjuva Demokratik Cumhuriyet olduğunu iddia ederek o Cumhuriyet rejimini savunsaydı, onlara karşı aşağıda aktaracağımız Lenin'in sözleriyle cevap verirdik:

> **«Biz, proletarya için, kapitalist rejimde en iyi devlet biçimi olarak demokratik cumhuriyetten yanayız; ama unutmaya da hakkımız yoktur ki, hatta en demokratik Burjuva demokratik cumhuriyette bile, halkın nasibi, ücretli kölelikten başka birşey değildir.» (Lenin, Seçme Yazılar, May yay. s. 26)**

Ancak onlar bunu bile yapmıyor. Yani Kautsky kadar bile devlet meselesini çarpıtamıyorlar. Tam anlamıyla burjuvazinin kuyruğuna takılan siyasi çizgilerinin sonucu böylesine anti-marksist devlet teorisi geliştiriyorlar.

Görüldüğü gibi, TKP son derece açık olan bir meseleyi, -ülkemiz sosyalist hareketinin günümüzdeki somut şartlarından da yararlanarak- mümkün olduğu kadar bulandırıp, anlaşılmaz hale getirmekte yarar görmüştür. «Demokratikleştirip» halkın «egemenlik aracı» haline «dönüştürdükleri» devleti daha sonra «kırıp, döküp», «savaşımcılık» oynamakla, ileri demokrasi'nin sonuna devrim kelimesini ekleyerek «keskinlik» yapmakla, «halkın ordusu», «yurtsever subaylarımız» edebiyatıyla cuntacılık peşinde koşturmakla, burjuva reformist görüşlerini maskeleyebileceğini sanmıştır. Kısacası, TKP, «kırk yıllık Kani'yi, Yani diye yutturma» misali, «yüzyıllık Kautsky'ci ideolojisini Lenin'cilik diye» yutturmaya kalkışmıştır.

Ama bunda başarılı olabilmiş midir? Leninizmden nasibini alamamış bir takım küçük-burjuva entellektüellerle sosyalizm mücadelesinde nefesi tü-

kenmiş, burjuvaziye ellerini kaldırmak için «dolaylı yoldan» sosyalizmi bırakan tabansızlar anlamında evet! Proleter sosyalizmini, yüce Leninizmin ilkelerini tavizsiz savunanlar anlamında ise asla!

Bugün en başta işçi sınıfımız, sendikal örgütünün başına çöreklenerek, kendisini ekonomik mücadelesinde bile tekelci burjuvaziye peşkeş çeken ve siyasi alanda ise burjuva reformizminin batağına sürüklemeye çalışan TKP'ci devrim kalpazanlarının «niteliklerini» açıkça görmeye başlamıştır.

Diğer emekçi kesimlerin kitle örgütlerinde ise, bunların tabanını oluşturan geniş yığınlar, yönetimi TKP'ci sahtekarların eline geçen örgütlerinin nasıl da kısa bir zaman süresi içinde «adından» başka geriye hiçbir şey kalmayan sıradan «burjuva kurumlarına» dönüştüğünü, TKP'nin kimden «yana» olduğunun bilincine vararak izliyorlar.

1971 sonrası ülkemiz sosyalist hareketinin ideolojik-politik ve örgütsel dağınıklığından yararlanarak, geçici ve kof bir «ilerleme» kaydeden TKP'nin artık maskesi düşmüş ve reformist yüzü deşifre olmuştur.

TKP, Türkiye halklarının kurtuluş mücadelesinin zaferine kadar, onun dışında ve hep onu çelmeleme umuduyla bir «mülteciler» partisi (!) olarak yaşamaya mahkum olmaktan kurtulamıyacaktır!

KURTULUŞ

NOTLAR

(1) Sosyal İlerleme Teorisi deyimi bize değil, bizzat sovyet ideologlarına aittir. Örneğin : «.. Bu nedenle, sosyal ilerleme teorisi, yeniden büyük bir bilimsel ve siyasal güncellik kazanmıştır.» (Bkz. Çağımızda Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya, E. Jukov, A. İskenderov, L. Deliusin, L. Stepanov, s. 216, paragraf 2)

(2) V. Lenin, Oeuvres, Paris, c. 25, s. 390)

(3) Moğolistan hayvancılıkla geçinen ve nüfusun çoğunluğu göçebe çobanlardan oluşan bir ülkedir.

(4) (Kapitalist olmayan kalkınma yoluyla.. -bizim notumuz-).. Herşeyden önce işçi sınıfının durumunun ve köylülükle olan ittifakının güçlenmesi ve ilerde yavaş yavaş bilimsel sosyalizmi benimseyecek olan, proleter niteliği taşımıyan ilerici unsurların siyasal ve ideolojik evrimi sözkonusudur. Bu süreç çok hızlı olmayabilir. Genellikle yirmi yıldan fazla sürer. Bu sürecin hızlanması ve buna bağlı olarak kapitalist olmayan kalkınma döneminin kısalması, sadece dış etkenlerle değil, fakat özellikle iç etkenlerle yakından ilgilidir. (Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya, E. Jukov, A. İskenderov, s. 223)

(5) Devrimci gelişiminin ve değişimin olanak tanıdığı ölçüde demokratik milli-devlet, sosyalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu topluma derece derece geçiş koşullarını yaratarak ve hazırlayarak toplumun gitgide dönüşmesine yardımcı olacaktır. İşte demokratik-milli devletin tarihi misyonu budur.

Parlamenter mücadelenin tüm şekil ve yöntemleriyle ve geniş halk yığınlarının eylemlerinin yardımıyla en tutucu unsurlar tecrit edilebilir ve yine bu yolla iktidarın, *ulusal kurtuluş devrimini sonuna* kadar götürecek olan, en ilerici tabakaların temsilcilerinin eline geçmesi için, barışçı yöntemlerle kamuoyunda baskı yaratılabilir. (age, s. 234)

(6) Siyasi iktidarın tüm ülke çapında ele geçirilmesi oldukça uzun bir dönemi kapsasa bile, böyle bir hareketin başlıyabilmesi için, daha doğrusu, evrim dönemi mücadele biçimlerinin, devrim dönemi mücadele biçimlerine dönüşebilmesi için bu saydığımız şartların asgari planda da olsa mutlaka gerçekleşmesi gerekir.

(7) Bu konuda Lenin şunları söylüyor :

«Burjuva *parlamentosunu dağıtacak durumda* olmadığımız sürece, ona karşı hem içten hem dıştan çalışmalıyız. Az çok önemli sayıda emekçi halk (yalnız proleterler değil, aynı zamanda yarı-proleterler ve küçük köylüler) burjuvazi tarafından işçileri aldatmak için kullanılan burjuva demokratik vasıtalara güvendikleri sürece, biz bu sahtekarlığı işçi-

lerin geri kesimlerinin, özellikle proleter olmayan emekçi halkın, en önemli ve en yetkili olarak gördükleri o aynı kürsüden teşhir etmeliyiz.»

«Biz komünistler, devlet iktidarını ele geçiremediğimiz ve sadece emekçi halkın burjuvaziye karşı kendi Sovyetleri için oy kullanacağı seçimleri yapamadığımız sürece; burjuvazi devlet iktidarını kullandığı ve nufusun değişik sınıflarına seçimlere katılmaları için çağrıda bulunduğu sürece, yalnız proleterler arasında değil, **bütün emekçi halk içinde ajitasyon yapma** gayesiyle seçimlere katılmakla mükellefiz. Burjuva parlamentosu, işçileri aldatmak için bir araç olarak kaldığı ve «demokrasi» hakkında laflar, dolandırıcılığı ve her türlü rüşveti saklamak için kullandığı sürece, bu (sözde halkın iradesini ifade etmesi gereken, fakat aslında halkın zenginler tarafından aldatılmasını gizleyen) kurumun içinde bulunmakla mükellefiz.» (V.İ. Lenin, Avusturyalı Komünistlere Mektup'tan, Kitle İçinde Parti Çalışması, s. 159)

(8) Buradaki «devrim» sözcüğü aslında fazladan konmuş, zira bu tezi ortaya atanlar hiç bir şekilde «ileri demokratik devrim» terimini kullanmıyorlar. TKP, keskin ve «ihtilalci» görünebilmek için «ileri demokrasi» tezine katkı (!) da bulunarak sonuna bir de devrim sözcüğü ekliyor.

(9) Tırnak içinde söylenen sözler aynen ÜRÜN dergisinden alınmıştır. (ÜRÜN, s. 26, sf. 9)

(10) «Sosyal-emperyalizm» şarlatanlarını sayma gereğini duymuyoruz.

(11) Karşılaştırmak için bakınız : 1) TKP Programı İleri Demokrasi Başlığı madde 1 şöyle diyor : «Demokratik toplum düzeni işçi sınıfının ağır bastığı işçi-köylü bağlaşıklığına, emekçi yığınların, halkın egemenliğine dayanır. Demokratik devlet, işçi sınıfının, halk yığınlarının egemenliğini sağlar. Köklü, devrimci dönüşümleri sağlar.» 2) TKP Programı TKP'nin Savaş Ödevi başlığı altında: «..Ancak sosyalist bir devrim sonucunda temel üretim araçlarının kamulaştırılmasıyla, burjuva devlet mekanizmasının baştan aşağı yıkılmasıyla...»

(12) Bkz. bu yazının ..... sayfasındaki alıntı (Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya)

(13) Bu «ağır suç» esprisinin «patenti» bize ait değildir. Patentin sahibi nefesi tükendiğinden, şimdi aynı «ağırsuç»u işlemeyi kabul etmiş bulunmaktadır!

(14) **Lenin,** Paris Komünü Üzerine, s. 6

(15) Bu gerçeği, Atatürkçü «radikaller»den Doğan Avcıoğlu ve gerici tarihçilerden Cemal Kutay'da reddedememektedirler. Bkz. Doğan Avcıoğlu'nun Milli Kurtuluş Tarihi, Cemal Kutay'ın Çerkez Ethem Dosyası. Bunun dışında aynı konuyla ilgili olarak Ali Fuat Paşa'nın Milli Kurtuluş Savaşı Anıları'nda daha detaylı ve kanıtlayıcı bilgiler mevcuttur.

(16) TKP, CHP'yi «ulusal burjuvazi»nin siyasi örgütü olarak kabul etmekte ve yine CHP'yi anti-tekelci olarak nitelemektedir. Bunu da revizyonist «sosyal ilerleme» teorisinin «ileri demokrasi» tezini dogmatik bir şekilde Türkiye şartlarına uygulamaya çalıştığı için yapmaktadır. Daha önce üzerinde genişçe durduğumuz gibi İleri Demokrasi, Sosyal İlerleme Teorisine göre sosyalizme geçişte zorunlu bir aşamadır. Bu aşamada Komünist Partiler, anti-tekelci Sosyal-Demokrat ve Sosyalist Partilerle ittifak yaparak toplumu ve devleti demokratikleştirerek sosyalizme geçiş imkanlarını hazırlarlar!

(17) Nitekim bu görüş şu iki paragrafda daha açık olarak sırıtmaktadır.

«Ordumuzda, yurtsever er ve subaylarımız arasında ulusal onur, ulusal bağımsızlık ülküsü güçleniyor. Üslere girenler, Amerikalısını, NATO'sunu kapıdışarı etmelidir. Atom yığınakları, üsler kaldırılmalıdır. İkili Anlaşmalar yırtılmalıdır. **Bunu sağlayacak ileri, demokratik bir hükümet işbaşına gelmelidir.** TKP, halkımızın bu kutsal savaşını sürdürecektir. Ardıcıl savaş durmuyacaktır.» (Atılım, Ağustos 1975, sayı 8) **«TKP, silahlı kuvvetleri devrimci hareketin önemli bir kolu saymaktadır. Faşizmi yumruk yapan Demirel'in karma hükümetini alaşağı etmek ve ilerici, halkçı bir hükümet kurmak için sürdürülen savaşa ordu destek olmalıdır.»** (Atılım, Nisan 1975, Sayı 4, s. 4) -altları tarafımızdan çizildi-

(18) Ancak meseleyi böyle koymamıza rağmen, tam zıddı bir şekilde konuya yaklaşmıştık. O zamanlar Kemalizmi küçük-burjuvazinin milliyetçilik tabanın-

da anti-emperyalist tavır alışı diye değerlendirmiştik. (Bkz. Kurtuluş Sos. Dergi, Yol Ayırımı, sayı 1)

(19) Şahin Alpay Aydınlık'da bu konuda şunları söylüyordu : «Küçük-burjuvazinin en uyanık kesimini meydana getiren **asker-sivil aydın zümrenin-kemalist devrimci çizginin** bugünkü ideologları küçükburjuvazinin bocalayan niteliğini yansıtan bir şekilde, bir **sol devrimci**, bir de **sağ gerici parlamentarist kanada ayrılmıştır.** Bugün bu ayrımı yapmadan asker-sivil zümrenin bu iki kanadın liderliğinde de bölünmüş olduğunu görmeden, Kemalist devrimci çizginin bugün içinde bulunduğu meseleleri doğru tespit etmeğe imkan yoktur.» (Ş. Alpay, Türkiye'nin Düzeni Üzerine, Aydınlık S. 12, s. 45, a.b.ç.)

(20) Düzeni ancak ve ancak işçiler ve emekçilerin sınıf mücadelesi baltalar ve kendi iktidarlarını kurmak için baltalar.

SÖMÜRGECİLİK SORUNU

A — SORUNUN ÖNEMİ

Ulusal sorun konusunda ki tartışmalar, değişik grupların soruna farklı yaklaşımları ve özellikle de son dönemlerde sömürgecilik üzerinde ileri sürülen görüşler, Kürt sorununu, Türkiye devrimci hareketinin en önemli sorunlarından biri haline getirmiştir. Hatta bir yerde, bu sorundaki tavır, tutarlı olmanın, burjuvazinin şoven milliyetçiliğinin etkisinden kurtulmanın ölçütü olmuştur.

Kürt sorunu, günümüzde salt devrimci hareketin değil, aynı zamanda toplumun tüm *sınıf* ve tabakalarının da dikkatlerinin üzerinde toplandığı bir sorun niteliğini kazanmıştır. Hakim sınıfların, sorunu, kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda ve kitlelerin düzene karşı gelişen muhalefetini engellemek, şovenizmi körüklemek için istismar etmeye çalışmaları, konunun önemini bir kat daha arttırmaktadır. Kürdistan'da, işçi sınıfına ve diğer halk yığınlarına karşı gelişen baskı ve terörün bir parçası olarak, yeni oyunlar tezgahlamak için oligarşi, ele geçen her fırsatı değerlendirmeye çalışmaktadır. Kürt emekçi yığınlarının, kendilerini ezen sömürgeci zulme karşı gelişen tepkilerini ve Türkiye işçi sınıfının ve diğer halk kesimlerinin güçlenen mücadelesini bastırmaya yönelik saldırılar karşısında, soruna doğru bir yaklaşımda bulunulması ve bu konuda devrimci hareketin üzerine düşen görevleri örgütlü bir biçimde yerine getirmesi, bir zorunluluk olmaktadır.

Burjuva şovenizminin etkilerinin kendisini devrimci harekette de güçlü olarak hissettirdiği ve tüm revizyonist görüşlerin sorunu küçümseyerek, ya da

diğer birçok sorunda olduğu gibi Kürt sorununda da bir burjuva siyaseti izleyerek, konuyu içinden çıkılmaz bir biçime dönüştürme çabaları karşısında, tutarlı ve kararlı unsurlara, bu ülkede gerçekten devrim yapma doğrultusunda bir mücadeleyi omuzlayacak nitelikteki unsurlara çok büyük görevlerin düştüğü apaçıktır.

Siyasi gerçeklerin kitlelerden saklanmaması ve devrimci hareket içindeki burjuva siyasetinin teşhir edilebilmesi için propaganda ve ajitasyon çalışmalarının, bu zulüm düzeninin her somut görünümünün tüm yönleriyle ele alınarak sürdürülmesi ve ulusal sorundaki oportünist görüşlerin yoğun bir ideolojik mücadele ile mahkum edilmesi gerekir. Bu da herşeyden önce, Kürt sorununun doğru bir şekilde kavranılmasıyla ve diğer sorunlarla olan sıkı *bağlarının görülebilmesiyle mümkün olabilir.* İşte biz, bu anlamda, ulusal sorunun daha da somutlaşması ve gerçeklerin olduğu gibi açığa çıkarılabilmesi için elimizden gelen her şeyi yapmakta kararlıyız. Mücadeledeki yerimize bağlı olarak, diğer tüm sorunlarda olduğu gibi, Kürt ulus sorununda da, konunun üzerine devrimci bir tavırla eğileceğiz ve gerçeklerin örtbas edilmesine şiddetle karşı koymaya çalışacağız.

Ancak böyle bir mücadele ile ve her alanda siyasi gerçekleri açıklama kampanyasıyla, kitlelerin bilinçlenme ve örgütlenmeleri hızlandırılabilir ve devrimci eylemleri geliştirilebilir.

Son dönemlerde, Kürt ulus sorununun, aynı zamanda bir sömürge sorunu olması gerçeğinin kavranılması karşısında sömürgecilik konusu, devrimci hareketin gündeminde tartışılan en önemli konulardan biri haline gelmiştir. Daha önce buna değinmekle birlikte (Kurtuluş, Sayı 2, Türkiye'de Ulusal Sorun Üzerine) konunun etraflıca tartışıl-

ması ve araştırılması gerektiği inancındayız. Çünkü ulusal sorunda ikili bir görevle karşı karşıya bulunuyoruz:

Birincisi, sorunun doğru olarak ortaya konulması gerekir. Böylelikle diğer görüşlere karşı doğru bir temel üzerinde ideolojik mücadele sürdürmek daha kolay olacaktır. Bu da devrimci hareket içindeki burjuva politikacılığının ulusal sorunda ki yansımasının teşhirini kolaylaştıracaktır.

İkincisi, hakim sınıfların sömürgeci ve ırkçı - şoven baskılarına karşı devrimci görevimizi pratik de yerine getirebilmemiz söz konusu olacaktır. (1)

Özellikle devrimci hareket içinde, konuya ilişkin iki önemli noktanın açıklığa kavuşturulması doğrultusunda bir ideolojik mücadele sürdürmek temel bir görev halini almıştır. Bunları da kısaca şöyle belirtmek mümkündür:

1- «Kürdistan sömürge statüsü içinde değildir. Sömürgeciliği belirleyen özellikler Kürdistan'da yoktur. Sömürgeciliğin kabul edilmesi, ayrı mücadelenin haklılığını ortaya çıkarır.» Yine bu görüşü savunanlar, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını özünde reddeden bir tavrın içine girmekte, hatta bu ilkenin en somut ifadesi olan «Halklara Özgürlük» sloganına bile karşı çıkmaktadırlar. Genellikle Çin devrim şabloncusu olan revizyonist gruplar tarafından, bu görüşler ileri sürülmektedir.

2- «Kürdistan sömürgedir, öyleyse kurtuluş mücadelesi de ayrı mücadele ve ayrı örgütlenme ile yürütülmelidir.» Veya, «Kürdistan da çelişki farklıdır, çözümü de farklı yöntemlerle, yani ayrı örgütlenme ile ve ulusal kurtuluş savaşıyla olacaktır.» şeklinde özetleyebileceğimiz görüşler de bir diğer önemli noktayı teşkil etmektedir. Bu görüşlerin de

ezilen ulusun bazı devrimci kesimleri tarafından savunulduğu görülmektedir.

Bizce sorunun, şu andaki can alıcı noktası, bu iki görüşün yanlışlığını ve somut durumu yansıtmadığını ortaya çıkarmaktır. Soruna ilişkin olarak diğer grupların - Sovyet devrim şabloncusu olan revizyonist grupların - ikiyüzlülüğünü sergilemek göreviyle de karşı karşıya olmamıza ve burjuvazinin görüşleriyle benzerlik gösteren görüşlerini mahkum etmemiz gerektiğine rağmen, üzerinde asıl duracağımız konu, yukarıda açıkladığımız iki farklı önermenin çürütülmesini hedef alacaktır.

Böylelikle, ideolojik mücadelenin daha açık ve daha sıhhatli bir biçimde sürdürülmesi ve değişik görüşlerin doğru ve yanlış yanlarının açığa çıkarılması sağlanacak ve bu tavır aynı zamanda içinde bulunduğumuz birçok karmaşık sorunun da çözümünü birlikte getirmesi sürecini hızlandıracaktır. Kısacası devrim anlayışı, çalışma tarzı ve örgütlenme anlayışına sıkı sıkıya bağlı olan ulusal sorundaki görüşler, partileşme süreci içinde olundukça, bu dönemde, program sorununun konuya ilişkin yanını da açığa çıkaracaktır.

B- YARI - SÖMÜRGE VE SÖMÜRGE ÜLKELER ARASINDAKİ AYRIM

Konumuzu sömürge sorunu teşkil ettiği ve somut bir durumu (Türkiye ve Kürdistan'ı), belirgin özellikleriyle açıklamaya çalışacağımız için, öncelikle yarı - sömürge ve sömürge kavramını ve bunların hangi farklılıktaki ülkeler için kullanıldığını izah etmemiz gerekir. Kısaca, yarı - sömürge ve sömürge ülkeler arasındaki ayırım noktalarının açıklığa kavuşturulmasına çalışacağız. Çünkü, bize göre, Kürt ulus sorunu aynı zamanda bir sömürge

sorunudur. Ve sorun böyle kavranılmadıkça, bu konudaki propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmalarının da büyük ölçüde eksik sürdürüleceği inancındayız.

Bu konuda tesbit edilebilecek temel ayrım noktaları şunlardır;

1- Bir veya bir kaç ülkenin fiili işgali altında bulunan ülkelere veya bölgelere sömürge;

2- Birkaç ülkenin denetimi altında olan, siyasal (biçimsel de olsa) bağımsızlığın söz konusu olduğu ülkelere yarı - sömürge denir.

Yarı - sömürge ve yarı - feodal bir ülke olan Çin'in, Japon emperyalizminin saldırısı sonucunda bir kısım topraklarının işgal edilmesiyle, yarı-sömürge, sömürge ve yarı - feodal bir ülke haline dönüştüğünü görüyoruz. İşgal altındaki (tek bir ülkenin, yani Japonya'nın işgali) yerlere sömürge denildiği de bilinen bir gerçektir.

«Japon emperyalistlerinin silahlı saldırıya başladıkları 1931'deki 18 Eylül olayından bu yana Çin bir sömürge, yarı - sömürge ve yarı - feodal topluma dönüşmüştür.» «18 Eylül 1931'den bu yana Japon emperyalizminin geniş ölçüde işgali, yarı - sömürge Çin'in büyük bir bölümünü Japon sömürgesi haline getirmiştir.» «Çin'in bugün Japonlar tarafından işgal edilen bölgeleri sömürge, Kuomintang'ın kontrolu altındaki bölgeler esasta yarı - sömürge ve her iki bölge de esas olarak feodal ve yarı - feodaldir. Bugünkü Çin toplumunun özelliği ve memleketimizdeki meselelerin durumu işte böyledir. Bu toplumun politika ve ekonomisi esasta sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodaldir. Politika ve ekonomiyi yansıtan hakim kültür sömürge, yarı-sömürge ve yarı - feodaldir. Devrimimiz kesinlikle bu hakim politik, ekonomik ve kültürel şekillere karşı yöneltilmiştir.» (Mao, Halk Demokrasisi, S. 33, 37, 70)

Demek ki, sömürge ülkenin somut özelliği, tek veya birkaç ülkenin fiili işgali altında olması ve bu niteliğiyle yarı - sömürge ülkelerden farklılık göstermesidir. Fakat soruna daha da açıklık getirmek gerekir. Ve birden fazla ülkeyle, tek ülkenin denetimi konusunun yarı - sömürge ve sömürge ülkeler için anlamını, ayrıca da bu durumun ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb. alanlarda yol açtığı sonuçları doğru bir biçimde tesbit edebilmek gerekir. Aksi taktirde sorun, eksik konulmuş olacaktır. Bu da her eksik şey gibi, yanlışı da içinde taşıyacak ve değişik anlamlara yol açacaktır.

Sömürge ülke, aynı zamanda **fiili işgal altında** olan ülkedir. Diğer bir deyimle **ilhak** edilmiştir. Eğer ulusal sorunda tutarlı bir politika izleyeceksek durumu bu şekilde somutlaştırmak bize siyasal gerçekleri açıklamada ve emekçi kitleleri bilinçlendirmede büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Çünkü diğer konularda olduğu gibi, bu sorunda da ilkelerimizin tam olarak ve açıklıkla ifade edilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

İlhak, aynı zamanda ezilen ulusun kendi kaderini tayin etme hakkının çiğnenmesi ve ayaklar altına alınmasıdır. İlhak, devlet kurma hakkının sadece ezen ulusun tekelinde olması ve sınırların ezilen ulusun emekçi yığınlarının iradesi dışında saptanması demektir.

«İlhaka karşı çıkmak, ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımaktan başka birşey değildir. İlhak kavramı genellikle şunları içerir: 1) zor kavramını (zorla kendine bağlama); 2) başka bir ulus tarafından ezilme kavramını («yabancı» bölgelerin ülke topraklarına katılması vb.) ve, bazan da 3) statükonun bozulması kavramını.» (Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Etme Hakkı, S. 168)

Sömürge bir ülkenin özelliklerini ve sömür-

geci ülke ile olan ilişkilerini biraz sonra tekrar ele alacağız. Çünkü işgal durumu veya diğer bir deyimle tek ülkenin denetimi, sömürge ülkede çok yönlü değişikliklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bağımlı ülkeler, yarı - sömürge ve sömürge ülkeler veya daha farklı kavramlarla ifade edilen (geri bıraktırılmış ülke, ezilen ülke, vb.) ülkelerin somut durumunun daha iyi anlaşılması için konunun üzerinde durmak gerekir. Amacımız, bir kavram kargaşası yaratarak, sorunu içinden çıkılmaz bir biçime dönüştürmek değildir. Tam tersine, gerçekleri örtbas etme çabalarını kırmak, sorunu anlaşılır bir hale getirmek istiyoruz. Bu anlamda, belki ilk bakışta sorunu kavramlar düzeyinde tartıştığımız zannedilecektir ama, dikkatlice bakıldığında, konunun tüm yönleriyle açıklığa ulaşmasına çalıştığımız hemen görülecektir. Sömürge ülkenin durumuna ve özelliklerine biraz ileride tekrar değineceğimizi söyledik. Öncelikle, bu sorundaki kavramları açıklıkla ortaya koyup yarı - sömürge ülkelerin özelliklerine kısaca eğileceğiz.

«Kapitalist emperyalizm çağının sömürge politikasından söz ederken şu noktayı özellikle belirtmek yerinde olacaktır ki, mali sermaye ve büyük kuvvetlerin dünyanın ekonomik ve politik yönden paylaşılması olarak özetleyebileceğimiz dış politikası, çeşitli devletler için **geçici bağımlılık biçimleri** yaratmaktadır. Bu çağın özellikleri, başlıca ülkelerin sadece, sömürge sahipleri ve sömürge ülkeler olarak iki ana grup halinde toplanması değildir; görünüşte politik bağımsızlıklarına sahipmiş gibi olan ama gerçekte, mali ve diplomatik bir bağımlılığın içine düşmüş **bağımlı ülke biçimleri** de vardır. (abç.)» (Lenin, Emperyalizm, S. 100, 101)

Aslında bağımlı kavramın genel bir kavram

olup hem sömürge ülkeler, hem de diğer farklı biçimlerde bağımlılık ilişkileri içinde olan ülkeleri kapsamaktadır. «Sömürge bağımlılığı» (Lenin) nın özelliğine (tek bir ülkenin denetiminde olması), yukarıda kısaca değinmiştik. Fakat, bağımlı ülkeler deyiminin özellikle yarı - sömürge niteliğinde olan ülkeler için kullanıldığı açıktır.

Yarı - sömürge ülkeler için Lenin, şunları yazmaktadır:

«Yarı - sömürge niteliğindeki devletlere gelince, bunlar, doğada ve toplumda rastlanan geçici şekillerin örneğini teşkil ederler. Mali sermaye, ekonomik ve uluslararası ilişkilerde o kadar önemli ve büyük bir güçtür ki, politik anlamda tam bağımsızlığa sahip devletlere bile boyun eğdirebilir; zaten eğdirmektedir de... Ama kuşku yok ki, mali sermayeye en büyük «rahatlığı», en büyük üstünlükleri sağlayan şey, o boyun eğmiş bulunan halkların ve ülkelerin siyasi bağımsızlıklarını da yitirmekte olmasıdır. **Yarı - sömürge ülkeler** bu yönden «yarı yolda» olan tipik örneklerdir. Dünyanın geri kalan kısmının tamamen paylaşılmış bulunduğu bir çağda, özellikle mali sermaye çağında, bu **yarı - bağımlı ülkeleri** ele geçirmek için yapılan mücadelenin sertleşeceği anlaşılıyor. (abç)» (Lenin, Emperyalizm, S. 97)

Yarı - sömürge (veya yarı - bağımlı) ülkeler arasındaki bağımlılık biçimleri farklı olanları anlatan Lenin, daha sonra bu ülkelerden biri olan Portekiz için de şöyle yazar:

«Portekiz, siyasi bağımsızlığının yanında, mali ve diplomatik bağımlılığın biraz farklı bir örneğini vermektedir. Bağımsız ve egemen bir devlettir Portekiz, ama aslında, ikiyüz yıldır, İspanya veraset savaşından (1701 - 1714) bu yana İngiliz himayesi altındadır. İngiltere, hasımları olan Fransa ve

İspanya'ya karşı mücadelesinde, kendi durumunu kuvvetlendirmek için Portekiz ve sahip olduğu sömürgeleri savunmuştur.» (Lenin, Emperyalizm, s. 101)

Portekiz'in yarı - sömürge bir ülke olduğu ve yarı - sömürge bir ülkenin, yani değişik emperyalist ülkelerin denetimi altında ve onların kendi aralarındaki çekişme alanlarından birini teşkil eden bir ülkenin de, aynı zamanda sömürgesi olabileceği görülmektedir. Konuya biraz daha açıklık getirebilmek için Portekiz sömürgelerindeki kurtuluş savaşlarına önderlik edenlerden birinin Portekiz'i nasıl değerlendirdiğine bir bakalım.

«İngiltere, Portekiz sömürgelerine, yalnızca ekonomik kaynaklarını değil, fakat doğuya açılan yollarında birer temel üs olmaları ve böylece Hint Okyanusu'nda İngiltere'nin tam egemenliğini garantilemeleri açısından da ilgi duyuyordu. Öteki sömürgeci güçlerin iştahlarını bastırmak ve Portekiz sömürgelerindeki çıkarlarını sağlama almak için İngiltere en iyi çözümü buldu: yarı - sömürgesinin haklarını savundu.» (Amilcar Cabral, Gine'de Devrim, S. 16)

«Portekiz emperyalizmin bir ekidir, emperyalizmin çürümüş bir eki. Portekiz'in kendisinin bir yarı - sömürge olduğunu biliyorsunuz. 1775'den beri Portekiz, Britanya'nın bir yarı - sömürgesidir. Afrika'nın taksimi sırasında Portekiz'in sömürgelerini muhafaza edebilmesinin tek sebebi budur.» (A. Cabral, Son Konuşmalar, S. 108)

Görülüyor ki, sömürgeciliği sadece emperyalist ülkelere özgü bir olgu olarak ele almak ve sadece onlar tarafından uygulanan bir biçim olarak nitelendirmek kesin olarak yanlıştır. Sorunun üzerinde bu kadar çok durmamızın nedeni, bugün hâlâ, devrimci hareket içindeki bazı grupların, yarı - sö-

mürge bir ülkenin sömürgesi olabileceği gerçeğine bir türlü yanaşmak istememeleridir.

Bir diğer kesimde sömürgeleri, deniz - aşırı bir ülke olarak görürler. Oysa, sömürge ülke, sömürgeci ülkeyle bitişikte olabilir. Örneğin, Çarlık Rusyası... Daha başka örnekler vermek de mümkündür.

Demek ki, yarı - sömürge diye nitelenen ülkelerin konumu, sömürge ülkelerin konumundan farklıdır. Bu ülkelerde biçimselde olsa bir bağımsızlık söz konusudur. Görünüşte, kendi yöneticilerini kendileri seçmektedir. Fakat ekonomik sömürü devamlı gündemdedir. Bu durum zorunlu olarak diğer alanlara da yansımaktadır. Örneğin, kültür alanındaki baskı gibi.

Ayrıca yarı - sömürge ve sömürge ülkeler arasında diğer önemli bir ayırım noktası daha vardır. Bu da, özellikle ulusal baskının farklı biçimlerde uygulanmasına yol açmaktadır.

«Avrupanın bağımlı ülkelerinin çoğu, kapitalist gelişme bakımından, sömürgelerden ileri ülkelerdir. (Ama hepsi değil: istisnalar Arnavutluk ve Rusya'daki bir çok Rus olmayan milletlerdir.) Oysa milletler üzerinde baskıya ve ilhaklara karşı direnişi arttıranda yine budur. Doğrudan doğruya bu nedenle, kapitalizmin gelişmesi Avrupa'da bütün siyasi koşullarda (ayrılma dahil), sömürgelerde olduğundan **daha çok teminat altındadır...** Hiç şüphe yok ki, kapitalizm üretim güçlerini Polonya'da Fillandiya'da Ukrayna'da Alsace'da; Hindistan'da, Türkistan'da ve Mısır'da ve diğer doğrudan doğruya sömürge ülkelerde olduğundan daha esaslı, daha hızlı ve daha bağımsız olarak geliştirmektedir. Meta üreten bir toplumda sermaye olmaksızın bağımsız gelişme, hatta hiç bir gelisme söz konusu olamaz. Avrupa'da bağımlı milletlerin hem **kendi** sermayeleri vardır, hemde değişik şartlarda ser-

maye bulma imkanları vardır. Sömürgelerin **kendi** sermayeleri ya hiç yoktur, ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar azdır ve finans - kapital koşullarında hiçbir sömürge siyasi bağımlılık şartına uymaksızın sermaye bulamaz.» (Lenin, D.U.K.H., S. 235 - 236)

Buradan çıkan sonuçları şöyle ifade etmek mümkündür.

1- Bağımlı ülkelerde kapitalizmin gelişimi, sömürgelere göre daha önemli bir orandadır. Ayrıca dışardan sermaye bulma olanakları da vardır. Bu durumun kaçınılmaz olarak, bağımlı ülkelerin ekonomik, sosyal, kültürel vb. bakımlardan sömürge ülkelerden daha ileri bir düzeyde olmasını sağladığı apaçıktır. Ayrıca, bağımlı ülkelerin bu konumu, onların ulusal baskıya ve ilhaklar politikasına karşı daha çok direnebilmelerini de sağlamaktadır.

2- Sömürgelerde ise tersi bir durum söz konusudur. Sömürge bağımlılığı içinde olan ülkelerde, özellikle şiddetli bir ekonomik baskı ve yağma sistemi gündemdedir. Sömürgelerde, ekonominin bağımsız gelişme olanakları kesinlikle tahrip edilerek ortadan kaldırılmıştır, ve ekonominin gelişmesi, sömürgeci ülkenin ekonomisinin ihtiyaçlarına karşılık verecek bir doğrultudadır.

Ayrıca siyasal, kültürel vb. alanlarda da ileri ölçüde bir bağımlılık görülmektedir. (İleride bu konuya değineceğiz.)

Yukarıda kabaca ortaya koyduğumuz yarı - sömürge ve sömürge ülkeler arasındaki ayrılık farklarını aslında çok büyütmemek gerekir. Bunu, söz konusu edilen ülkelerin somut koşulları içinde değerlendirmek daha doğru olur. Yine, bu konuda Rusya örneğini ele alırsak, göreceğiz ki bu **ayrılık noktaları** sanıldığı kadar ciddi değildir.

«...Rusya'nın özelliği, doğrudan doğruya, 'bi-

zim' 'sömürgelerimiz'le 'bizim' baskı altındaki milletlerimiz arasındaki ayırımın açık ve seçik, somut ve canlı olmamasından ileri gelmektedir!

«...Rusya bakımından ezilen milletlerle sömürgeler arasında ciddi bir ayrım bulmaya çalışmak saçmalığın dik âlâsıdır. Sadece papağanlıkla yetinmeyip düşünmek isteyen bir Rus sosyalisti için bu, özellikle apaçık ortada olmak gerekir.» (Lenin, D.U.K.H., S. 254)

Bağımlı ve sömürge ülkelerin gelişme düzeylerinin ortaya çıkardığı bu somut özellikleri ve bunun değişik alanlarda yansımalarını yukarda da vurguladığımız gibi çok büyütmemek gerekir.

Sömürge sorunu, günümüzde, özellikle Türkiye'de önemli bir sorun olarak tartışılıyorsa; bu konuda yanlış sonuçlara varmamak ve burjuvazinin şoven politikasına alet olmamak için nesnel durumu iyi tahlil etmekle yükümlüyüz. Aksi takdirde tüm iyi niyetimize rağmen, pratikte, bu sorun karşısında «sosyal - şoven» bir tavrın içine düşmemiz kaçınılmaz bir sonuç haline gelir.

Sömürgeci ülkenin aynı zamanda emperyalist bir ülke olması koşuluyla; ezen ve ezilen ulusların işçi sınıfının durumlarını ulusal sorun açısından şöyle *değerlendirebiliriz:*

«1) **Ekonomik olarak** aradaki fark, ezen uluslarda işçi sınıfının bir kesimi, bu ulusların burjuvazilerinin ezilen ulusların işçilerinin fazla sömürüsünden elde ettikleri **aşırı kârlar** dan kırıntılar almaktadır. Bundan başka, ekonomik istatistikler burada ezilen uluslara nazaran işçilerin **daha büyük** bir yüzdesinin «küçük patronlar» olduğunu, **daha büyük** bir yüzdesinin **işçi aristokrasisine** katıldığını göstermektedir. Bu bir gerçektir. Ezen ulusların işçileri ezilen ulusların işçilerini (ve halk

kitlelerini) yağmalamada **kendi** burjuvazileriyle **belli bir dereceye** kadar ortaktırlar.

2) **Siyasi olarak** aradaki fark, ezilen ulusların işçileriyle karşılaştırıldığında, siyasi hayatın birçok alanında **imtiyazlı** bir yer işgal etmektedirler.

3) **İdeolojik olarak,** veya manen aradaki fark, onlara okulda ve hayatta, ezilen ulusların işçilerinden nefret etmeleri ve hor görmeleri öğretilmiştir.» (Lenin, Marksizmin Bir Karikatürü Ve Emperyalist Ekonomizm, S. 44)

Bu farklılıkların aynı zamanda sömürgeleri olan yarı-sömürge bir ülkeyle, sömürge bir ülkede; ezen ve ezilen ulusların işçi sınıfları arasında görülemiyeceği besbellidir. Ama herşeye rağmen bu ülkelerde de belli bazı farklı durumların olacağı da açıktır. Bu inkar edilemez.

Sömürge sorunu, aynı zamanda bir ulusal sorundur. Fakat her ulusal sorunun mutlaka bir sömürge sorunu olması diye birşey söz konusu değildir. Ulusal sorun daha geniş kapsamlıdır ve **uluslar ile sömürgeler genel sorununu** teşkil etmektedir. Stalin, Ekim Devriminin dünya çapındaki önemi üzerinde dururken, bu devrimin ulusal sorunda yol açtığı değişiklikleri şu biçimde ifade etmektedir;

«Ulusal sorunu, ulusal boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir sorun olmaktan çıkararak, ezilen halkların, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalist sömürüden kurtuluşu genel sorunu haline getirerek bunun alanını genişletmiştir.» (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürge Sorunu, s. 46)

Gerçekten de, günümüzde ulusal sorun, uluslar ve sömürgeler genel sorunu olarak, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerin ezilen halklarının emperyalizmden kurtuluşu genel sorunundan soyutlanamaz. Ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı da, çağımızda, ulusların ve sömürgelerin ayrılma, ba-

ğımsız devletler kurma hakkı anlamına gelmektedir.

«Leninizm, ...ulusal sorunu sömürgeler sorununa bağlamıştır. Böylelikle ulusal sorun, devletin bir iç sorunu olmaktan çıkarak, uluslararası genel bir sorun haline, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtarılması genel sorunu haline gelmiştir.» (Stalin, Marksizm Ve Ulusal Sorun Ve Sömürge Sorunu, S. 236)

1 — SÖMÜRGECİLİK — Sömürge politikası emperyalizme özgü bir olgu değildir. Sömürgecilik emperyalizmden de, serbest rekabetçi kapitalizm döneminden de önce vardı. Örneğin köleci Roma İmparatorluğu da sömürgeci bir devletti. «Bir sömürge politikası izliyor ve emperyalizmi uyguluyordu.» (Lenin) Ama o dönemdeki sömürge politikasını, çağımızdaki sömürgeciliğin özellikleriyle kıyaslamak ve ekonomik, toplumsal ve diğer biçimler arasındaki farkları görmemek, bizi çok yanılgılara götürür.

Emperyalizm döneminin en büyük özelliğinin tekellerin hakimiyeti olduğu bilinmektedir. Tekellerin, bütün hammadde kaynaklarını ele geçirmesi ve talan edebilmesi için rakiplerinin bütün rekabet olanaklarını ortadan kaldırması gerekiyordu. Tekellere bu gücü veren, kapitalizmin tekelci devlet kapitalizmi haline gelmesi yanında, esas olarak sömürgelere sahip olmalarıydı. Kapitalizm geliştikçe, hammadde sıkıntısı da artıyordu. Bu da rekabetin kızışması demekti. İşte bu yüzden sömürgelerin paylaşılması için şiddetli mücadeleler sürdürülüyordu. Sömürge politikası, bir yağma ve vahşet politikası idi. Burjuvazi, tüm zenginliklerine el koyduğu sömürge ülkelerin halklarını şiddet hareketleri ve sal-

dırılarıyla eziyor, onları «medenileştirmek» için de değişik yöntemler uyguluyorlardı.

Sömürgeler silah gücü ile ele geçiriliyor ve çeşitli yollarla (sermaye ihracı, mal satışlarında yapılan hilelerle, imtiyazlarla, ezilen halkların zorla boyun eğdirilmeleri sağlanarak, vb.) sömürülüyorlardı.

Bilindiği gibi, emperyalist dönemde meta ihracının yerini esas olarak sermaye ihracı almıştır. Ucuz iş gücünün bolluğu ve hammadde kaynaklarının yerinde değerlendirilmesinin sağlayacağı yararlar göz önünde bulundurularak, burjuvazi, bizzat sömürgelere de yatırımlar yapmaya başlamıştı.

Demek ki sömürgecilik, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte daha geniş alanlara yayılıyor ve daha çok kâr edebilmek, daha çok sömürebilmek amacıyla her yeni keşfedilen yerin ele geçirilmesi için mücadele ediliyordu.

Sömürgeci güçlerin amacını Vietnamlı devrimciler şöyle değerlendiriyorlardı :

«Fransız sömürgecilerinin amacı, ülkemizi kendi malları için bir pazar haline getirmek, hammadde kaynaklarını ele geçirmek, ucuz emek gücünden yararlanmak, halkımızı cephanelik olarak kullanmaktı. Halkımızı baskı altında tutmak ve sömürmek için feodal rejimi araç olarak elden düşürmediler, halkımızı bölmek için ülkemizi değişik idari rejimlere ve yasamalara sahip olan üç bölgeye ayırdılar ve halkımızı zehirlemek için kültürel bir kargaşalık siyaseti güttüler.» (Vietnam İşçi Partisi Tarihi, s. 8)

Sömürgecilik, bir baskı ve ekonomik sömürü sistemi olarak, genellikle sömürgelere silah zoruyla yayılmıştır. Hem gelişmesi, hem de sürekliliğinin sağlanabilmesi için de, sistemli bir biçimde ordu, vb. güçlerden yararlanılmış ve baskıya başvurulmuştur.

Sömürgeciliğin gelişimine kabaca bir göz atarsak;

1 — **Serbest rekabetçi dönem**'in sonuna kadar, sömürgeler, daha çok ucuz hammadde depoları ve meta ihraç alanları olarak kullanılıyordu. Sömürgeciler, servet edinmek için baskı yöntemleri yanında diğer yöntemler de uyguluyor ve sömürge imparatorlukları kurmaya çabalıyordu. Bir yandan sömürge ülkeler halklarına zorla boyun eğdirmek için şiddet hareketlerine başvuruyor ve böylelikle toprakların ele geçirilmesi, halkın zorla çalıştırılması ve yarattıkları değerlere el konulmasını gerçekleştirmeye çalışıyordu. Diğer yandan da, onlarla ticaret yoluyla, hile ve yalan üzerine inşa edilmiş istismar yöntemleriyle, dini ve diğer gelenekler ve göreneklerini araç olarak kullanan bir politikayla, ilişki kurmaya ve boyunduruk altına almaya uğraşıyordu.

Fakat önce de belirttiğimiz gibi sömürgeler genellikle silah zoruyla ele geçirilmişlerdi.

Bu dönemde sömürgeciliğe damgasını vuran etkenler, sömürge ülkelerin zenginliklerinin talan edilmesi ve yerli halkın değişik yöntemlerle çalışmaya zorlanmasıydı. Bu durumun kaçınılmaz olarak sermaye birikimini de hızlandıracağı apaçıktı.

Biriken sermayenin sanayiye aktarılması ve sanayinin gelişiminin hızlanması, sömürgecilerin, sömürgeleriyle olan ilişkilerinde de değişikliklere yolaçtı. Artık sömürgeler, burjuvazi için, üretilen fazla malların sürüm alanlarıydı. Üstelik bu gelişme sömürgelerin hammadde kaynaklarının ucuza ele geçirilmesini de sağlıyordu.

2 — **Emperyalist dönem** de ise, sömürgelerin önemi daha fazla arttı. Sömürgeler, bu dönemin birer sermaye ihraç alanları oldu. Sömürgelerin paylaşımı sorunu, savaşları daha ileri boyutlara çıkar-

dı. Çünkü ucuz hammadde kaynağı olarak sömürgelerin elde bulundurulması, tekellerin güçlerini arttırmalarının temel koşullarından biri haline gelmişti. Her iki paylaşım savaşının da bu açıdan değerlendirilmesi gerekir.

Sömürgeci ülkeler emperyalist bir nitelik taşıdıklarından, sömürgecilik de genellikle bu dönemin bir olgusu zannedilmekte ve giderek bundan, «yarı-sömürge bir ülkenin sömürgeci olamıyacağı» şeklinde yanlış bir sonuç çıkarılmaktadır. Oysa, sömürgeci bir ülkenin ille de emperyalist bir ülke olması diye bir koşul sözkonusu değildir. Kendisi de emperyalizme bağımlı olan bir ülkenin sömürgelere sahip olabileceği gerçeği, günümüzde de açıklıkla görülmektedir. Portekiz dışında, Pakistan - Bengladeş, Etyopya-Eritre, vb. başka örnekler de vardır.

Emperyalizm döneminde de, sömürgeciliğin diğer döneminde olduğu gibi, sömürgeler zorba yöntemlerle ekonomik, siyasal, kültürel, vb. yönlerden baskı altında tutulmaktadır. Özellikle de, sömürgelerin mazlum halklarının, bu utanç verici yaşamın zincirlerini parçalamak için direnişe geçtikleri dönemde, bu vahşet ve katliamlar üzerine bina edilmiş politikanın çirkin yüzü daha açık olarak görülebilmektedir.

Yeni-sömürgecilik dönemine geçmeden önce konumuzu ilgilendirdiği ve en çok tartışılan bir örnek olduğu için Portekiz sömürgeciliği üzerinde de kısaca duracağız :

Portekiz sömürgeciliği : İlk defa bir sömürge imparatorluğu kuran ülkelerden biri de Portekizdir. Portekiz hakim sınıflarının sömürgeleri sadece Afrika'da bulunmuyordu. Arabistan Yarımadasında, Hindistan'da ve Okyanuslardaki bazı adalarda da Portekizliler, kendilerine sömürge edinmişlerdi. «Portekizliler, Afrika'nın Angola, Mozambik, Gine-

Bissau, Cape Verde adaları, Sao Tome ve Principe adalarını kontrol hakkına sahip olduğunu iddia etmektedir. Bu sömürgeler, Portekizliler tarafından 16., 17., 18. ve 19. yüzyıllarda kurulmuş imparatorluklardan kalmışlardır.» (E. Mondlane. Mozambik Kurtuluş Mücadelesi, S. 25) Yine 20. yüzyılın başlarında temel özellikleri daha açık olarak somutlaşan Portekiz sömürgeciliği için de şunlar yazılmaktadır :

«Merkezi otoriter idare, katolik kilisesiyle işbirliği, doğal kaynakların sömürülmesi için çoğu yabancı olan şirketlerin kullanılması, arazilere el koyma, zorla işçi çalıştırma ve Güney Afrika'ya çok sayıda işçi ihracı. Kaçınılmaz olarak birtakım değişiklikler olmasına rağmen, bugün de özünde aynı sistem yürürlüktedir.» (a.g.e. s. 40)

Portekiz için, bu sömürgeleri elde tutmanın çok önemli olduğu ilk bakışta hemen göze çarpmaktaydı. Sömürgelerin tüm yeraltı ve yerüstü kaynakları Portekiz'in emrinde idi. Onları, kendi ekonomisini düzenlemek ve diğer alanlarda karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek için dilediği gibi kullanma olanağına sahipti. Bunu başarabilmek için de yapılması gerekenler şunlardır: «1) Ülke ekonomisi ile sömürgelerin ekonomisinin birleştirilmesi, 2) Sömürge imparatorluğunun politik gücünün Lizbon'da merkezileşmesi, 3) Afrika'lıların oturduğu bölgelerdeki her türlü bağımsızlık hareketine karşı koyabilmek için bir ordunun oluşturulması..» (a.g. e. S. 101)

Portekiz Sömürgecileri, sömürülerini sürdürmek için sadece beyazlardan oluşan bir orduyla egemenliklerini sürdürmüyorlardı. Aynı zamanda sömürge ülke halklarının bir kesimini de sömürgeci politikalarına alet etmeye çalışıyorlardı. «Böylece sömürge sisteminin iki sürekli olgusu doğdu. Beyaz

askerler, sömürgenin sivil ve askeri bütün önemli noktalarını ellerinde tutuyordu, güçleri yetersiz kalınca kara derililerden zorla silah altına alınan ya da paralı askerlerden destek alıyorlardı. Bu olgular varlığını sürdürdü. Geniş çapta durum 1960'larda pek farklı değildi. Sömürgeyi yine askerler yönetiyor; **kara ordu** yeniden binlerce kişiyi toparlıyordu.» (B. Davidson, Angola Kurtuluş Mücadelesi S. 50)

Portekiz sömürgelerinde halkların ekonomik, siyasal, kültürel, vb. yaşamı kesin olarak farklı yasalarla yönetilmekteydi. Bunların «siyasal hakları yoktur; ne toplumsal kurumların çalışmalarına katılırlar ne de bu kurumların yasalarını yapabilirler; temsilcilerini seçemezler ve bu temsilcileri belli yerlere atamak ya da atamamak hakkına sahip değildirler; en temel insan hak ve özgürlüklerini yaşayamazlar» (Cabral). «Yerli halk sömürge yönetiminin onayı olmaksızın geleneksel başkan seçimlerinde seçme hakkına sahip olmadığı gibi, seçtiği kişileri de değiştiremezdi. Ve hatta, sözü edilen yönetimin izni olmaksızın yerleşme yerini bile değiştiremezdi... Portekizliler yerli halktan sadece vergi almakla yetinmeyip onları angarya işlerinde de kendi rızaları dışında zorla çalıştırıyorlardı.» (G. Chaliand, Gine Ulusal Kurtuluş Savaşı, S. 14)

Portekiz sömürgeciliğini ve sonuçlarını kabaca ifade edersek;

1 — Sömürgeler genellikle kendi komutanları, valileri, vb. tarafından yönetiliyordu. Sömürge halkın direnişini bastırmak için sürekli ordu bulunduruluyordu.

2 — Sömürgelerde, toplumun imtiyazlı güçleriyle uzlaşarak onların halk üzerindeki etkinliklerinden yararlandılar. Hatta belli ölçüde onlara da sömürüden pay verdiler ve kendi halkını sömürme-

lerinde yardımcı oldular. Bu gerici sınıflar, böylelikle sömürgeciliğin devamında birer araç görevini yükümlendiler.

3 — Portekiz hakim sınıfları, sömürgelerindeki halkların dilini, kültürünü, sanatını çiğnediler, gelişmesini engellemeye çalıştılar. Kendi kültürlerini ve sanatlarını oraya taşıdılar. Kendi sömürgeci ideolojisini aşılayarak, halklarına ihanet içinde olan bir aydınlar kuşağı yaratmak istediler.

4 — Sömürgelerini deniz-aşırı toprakları biçiminde tanıttılar ve birer eyalet olduklarını açıkladılar. Böyle gösterebilmek için de, çok yönlü bir propaganda sürdürdüler.

Portekiz gibi yarı-sömürge bir ülkenin, bu kadar toprağı denetimi altında *bulundurmasının en* önemli nedeni elbette ki emperyalist güçlerden gördüğü büyük destekle açıklanabilir.

«Nato yardımı, Nato silahları, Nato uçakları, Nato bombaları olmadan Portekiz Afrika'da üç sömürge savaşını birden hiçbir zaman başlatamazdı. Bu onlar için imkansız birşey olurdu. Bu tartışılacak bir konu bile olamaz. Bunu Amerikalılar biliyor, İngilizler biliyor, Fransız çok iyi biliyor, Batı Almanlar aynı şekilde biliyor, ve Portekizliler de pekala biliyor.» (A. Cabral, Son Konuşmalar, S. 106)

2 — **YENİ SÖMÜRGECİLİK** — Günümüzde emperyalizm, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde etkinliğini sürdürmek ve pazarlara olan ihtiyacını karşılamak için yeni sömürgeci yöntemler uygulamaktadır. Bu yöntemler esas olarak, ikinci paylaşım savaşından sonra ortaya çıkmış ve eski sömürgeci yöntemlerle birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Bugün belirleyici olarak emperyalizmin başvurduğu yöntemler yeni-sömürgeciliğe özgü yöntemler olmaktadır.

Emperyalizmi bu yöntemleri tercihe zorlayan,

elbetteki dünyanın değişen koşullarıdır. Burada uzunca tahlillerle yeni sömürgecilik dönemini anlatmıyacağız. Sadece konumuza ilişkin yanına ve ortaya çıkan somut bazı görünümlere değinip geçeceğiz.

Günümüzde doğrudan boyunduruk altında olan bir sömürgede, yabancı güçlerin işgali altında bulunan bir ülkede; bu durumun uzun süre devam edemiyeceği ortadadır. Sömürge halkların genişleyen tepkilerinin bu koşullarda, bastırılması daha da zorlaşmaktadır.

Çağımızda, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde gittikçe güçlenen ulusal kurtuluş savaşları ve özellikle de sosyalist sistem ve metropollerdeki işçi sınıfı hareketlerinin gücü karşısında, üstelik de gittikçe daralan pazar alanlarını kaybetmemek endişesiyle, emperyalizmin, artık eski yöntemlerle sömürüsünü sürdürme olanağı büyük ölçüde ortadan kalkmıştır.

Bu somut gelişmelerin doğrultusunda yapılacak şey, görünüşte de olsa sömürgelerin bağımsızlıklarını tanımaktı. Böylelikle sömürgelerin kendi yönetimlerini (özünde onlara bağlı) oluşturmalarına müsaade ettiler. Egemenlik, dolaylı bir biçime büründü.

Fakat hem eski sömürgecilikte, hem de yeni-sömürgecilikte, sömürgecilerin egemenliğinin temel özelliği büyük ölçüde değişmemektedir. (Nitelik olarak aynıdır). Her iki durumda da, sömürgelerin ekonomisinin gelişmesi, sosyal, siyasal, kültürel, vb. yaşantıları, emperyalist sömürünün ihtiyaçlarına cevap verecek bir biçimde oluşturulmaktadır.

Ama günümüzde halkların savaşı aynı zamanda yeni-sömürgeciliğe de karşıdır. Bu noktanın çok iyi kavranılması gerekir. Hâlâ eski sömürge durumunda olan ülkelerin devrimcilerinin bu olguyu

gözden kaçırmamaları bir zorunluluktur. Onlar için kurtuluşun yolu, hem eski hem de yeni-sömürgeciliğe karşı sürdürülecek bir mücadeleden geçmektedir. (2)

C — SÖMÜRGECİLİĞİ BELİRLEYEN ÖZELLİKLER

Sömürgeci ülkeyle, sömürge ülke arasındaki ilişkilerde uygulanan yöntemler, özünde farklı olmamakla birlikte, biçim olarak, karmaşık bir yapı görünümünü arzedebilir. Belli sömürgelerin konumu, örneğin sömürgeciler açısından önemi, bir diğerine göre değişik olabilir. Fakat biçime ilişkin olan bu farklılıklar elbette dikkate alınması gerekir-abartılmamalıdır. Bu konunun vurgulanması, üzerinde tartıştığımız sorun açısından da önemlidir. Çünkü biraz sonra belirteceğimiz özellikler, aynı zamanda ülkemiz somutu için de geçerli olacaktır.

Sömürge ilişkilerini belirleyen temel unsurlar vardır. Bunları da genel olarak şöyle sıralıyabiliriz:

Birincisi, Sömürge ülkede, tek bir ülkenin denetimi vardır. (Emperyalizme bağımlı bir ülkenin sömürgesi sözkonusuysa, bu denetim, elbetteki son tahlilde emperyalizm adına kullanılmaktadır). Ve sömürgede fiili işgal gündemdedir. Sömürgeler genellikle ilhak edilmiştir. Yani silah zoruyla ele geçirilmiştir. Ama bir ülke farklı yollarla da sömürge statüsü içine düşürülmüş olabilir.

Özellikle, o sömürgede halkın anti-sömürgeci mücadelesi güçlendikçe işgal durumu, kitlelerin gözünde daha çok somutluk kazanmaktadır. Sömürgeci ülke, sömürgesindeki halkın savunmasız ve silahtan yoksun bırakılmasına özel bir dikkat gösterir. Böylelikle o sömürge ülkeyi kolaylıkla yönetmenin olanaklarını yaratmaya çalışır. Sömürge ülkedeki

gelişmeler silahlı güçler aracılığıyla kontrol altında bulundurulur.

İkincisi, sömürge ülkenin tüm zenginlikleri sömürgeci ülke tarafından talan edilir. Sömürgedeki ucuz iş gücü sömürgeci ülke ekonomisinin güçlendirilmesinde önemli bir kaynak teşkil eder. Ayrıca, sömürge ülkede üretici güçlerin gelişmesi tahrip edilir ve sömürgenin ekonomisinin, sömürgeci ülkenin ekonomisine göre biçimlenmesi sağlanır. Böylelikle, sömürge ülkenin ekonomisi, sömürgeci ülkenin hakim sınıflarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte bir pazar haline dönüşür.

Üçüncüsü, sömürge ülkenin yönetimi, sömürgeci ülke tarafından belirlenir. Genellikle, sömürgenin valiler veya askeri şefler tarafından yönetildiği görülmektedir. Fakat bazı durumlarda sömürgeci ülke, sömürgesinin idari yapısında değişik yöntemlere de başvurmaktadır. Sınırlı ölçüde bile olsa, sömürge ülkenin sözde temsilcilerine bazı yetkiler tanımaktadır.

Dördüncüsü, sömürge ülkenin dili, kültürü, sanatı amansız bir baskı altındadır. Sömürge ülkenin kendi dilini kullanması genellikle yasaklanmıştır. Asimilasyon politikası temel bir politika olarak sürdürülmektedir. Sömürgeci ülkenin kültürü, sanatı, ulusal değerleri, sömürge ülkeye zorla empoze edilmeğe çalışılmaktadır.

Beşincisi, sömürgeci ülke, sömürgedeki halkın tarihini yok eder, böylelikle de ulusal bilincin gelişmesini engeller. Hatta sömürge ülkenin tarihteki adının unutturulması için bile her çaba sarfedilir ve o adın kullanılması kesinlikle yasaklanır.

Altıncısı, sömürgeciler, sömürge ülkenin gerici sınıflarıyla, kendi denetimini sürdürmek ve halk kitleleri üzerindeki etkilerinden yararlanmak

için, işbirliğine giderler. Onları ayakta tutabilmek için değişik yöntemler uygularlar.

Sömürge ülkenin gerici sınıfları, kendi halkının yarattığı değerlere sömürgecilerle birlikte el koyar ve sömürür. Bu değerden aldıkları pay, onların toplumdaki ekonomik, siyasal, vb. alanlardaki güçlerine bağlıdır.

Yedincisi, sömürgeci ülke, sömürgeleştirdiği ülkede varlığını ve sömürücü ilişkilerini gizlemek için bir ideoloji türetir. Böylece bu ilişkileri meşru göstermenin olanaklarını yaratmaya çalışır.

Ayrıca sömürge ülkedeki halkın içinden kendi ideolojileri doğrultusunda kişiliksiz bir aydın kuşağı yetiştirirler. Bu sömürge aydınları, halkının köleleşmesine ses çıkarmadığı, ulusal varlığı ve hakları için mücadele etmediği sürece, sömürgeciler tarafından değer görürler.

Yalnız şurasını da unutmamak gerekir ki, sömürgedeki kurtuluş mücadelesini örgütleyen ve diğer direnme hareketlerinin başını çekenler de, genellikle aydın kesiminden gelenler olmaktadır.

Yukarıda, kısaca saydığımız özellikler, bizce, sömürge statüsünü belirleyen temel özelliklerdir.

Yalnız bu **belirlemeler,** genel olarak geçerli olmakla birlikte, örneğin, herhangi bir sömürge ülkede farklı bir durum söz konusu olabilir. Saydığımız özelliklerden tümü o sömürgede görülmeyebilir.

İrlanda, İngiltere'nin bir sömürgesidir. İngiliz emperyalizmi ile İrlanda arasındaki ilişkiler incelendiğinde görülen şudur:

«1 — Halkın çoğunluğunun ulusal bağımsızlık için döğüşmeğe istekli ve hazır olduğu bir sömürge söz konusudur.

2 — Bu sömürgede sömürgeci devletin ajanları olarak çalışan küçük bir toprak sahipleri ve ka-

pitalistler kliği vardır. Bu klik, ezilen sınıfların bir kesimini ideolojik karmaşalar aracılığı ile kendine bağlamıştır.

3 — Sömürgenin tümü üzerinde askeri kontrolü sağlamak hemen hemen olanaksızdır. Sömürgenin sanayileşmiş bölgesini politik (ve ekonomik) bakımdan İngiltere'ye bağımlı kılmak yeterlidir. Sanayileşmemiş bölge, otomatik olarak İngiltere'ye bağımlı kalacaktır.

4 — Sömürgecilerle işbirliği yapan klik, bütün sömürgenin yalnızca 1/18'inde politik gücü elinde tutmaktadır. Yaşayabilecek bir devlet yaratılmak için bu bölgeye, kliğin politik iktidarını tehlikeye düşürmeden, mümkün olduğu kadar çok toprak ve nüfus eklenmelidir.

5 — Elde edilen sonuç : Kuzey İrlanda'da «Birlikçi Parti»nin, İrlanda'nın tümünde ise İngiliz sermayesinin egemenliği.» (G. Kramer, İrlanda Sorunu, s. 56-57)

Örneğin, İrlanda'nın içinde bulunduğu statüye bakıldığında; hem kendi parlamentosu vardır ve bu parlamento (1921'lerde İrlanda adasının parçalanmasından sonra kuzeyde kurulmuştur) savunma, dış ticaret veya diplomatik ilişkiler dışında tüm diğer iç işlerini kendisi yönetir; hem de İngiltere parlamentosunda kendi seçtiği milletvekilleri ile temsil edilir.

Başka bir örnek de, Güney Kürdistan diye bilinen Irak Kürdistanı'nın durumudur. Orada Kürt halkı, dilini kullanmakta, hatta belli kurumlara da sahip bulunmaktadır. Ayrıca iktidarda «kendi» temsilcileri de vardır. Fakat, bütün bu farklı durumlara rağmen, oranın bir sömürge olduğu da gerçektir. (3) Kürdistan sorununa biraz sonra değineceğiz. Yalnız şu noktanın açıklığa kavuşturulması gerekirki; ulusal sorunla ilgili tartışmalarda, birta-

kım sübjektif yargılarla değil, somut koşulların tutarlı bir değerlendirilmesiyle soruna eğilmeliyiz. **Eğer ulusal baskı altındaki bir halkın üzerinde yaşadığı topraklar -yani ülkesi- zorla ve o halkın iradesi dışında elde tutuluyorsa; zenginlikleri talan ediliyorsa ve ekonomisinin gelişmesi sömürgeci ülke ekonomisine göre biçimleniyorsa; diline, kültürüne, sanatına, tarihi değerlerine şiddetli bir baskı uygulanıyorsa; orası bir sömürgedir. Orada sadece ulusal baskı yoktur, aynı zamanda sömürgeci baskı da vardır ve ikisi içiçe geçmiştir.**

Buraya kadar söylediklerimizin ışığında diyoruz ki : **Türkiye yarı-sömürge bir ülkedir, Kürdistan da onun sömürgesi. (4) Ve yarı-sömürge bir ülkenin sömürgesi olamaz diye bir zorunluluk da yoktur.**

Türkiye'de Kürt sorunu bir ezilen ulus sorunudur demek sadece gerçeğin bir yanının ifadesidir. Ezen ulus-ezilen ulus kavramı genel doğrulardır ama ezen ve ezilen ulusların niteliğinin somut olarak incelenmesi gerekir. Aksi taktirde sorun eksik konulmuş olacaktır ki, bu durum bizi yanlış sonuçlara da götürebilir. Örneğin Rus ulusu ezen bir ulustu. Fakat aynı zamanda hem sömürgeci hem de emperyalist bir ulustu. Farklı niteliklerinden birini söyleyip, diğer yanlarını gözardı etmek, somut durumun tesbitini ve bu temel üzerindeki mücadelenin tutarlı ve sıhhatli sürdürülmesini de engeller. Portekiz ulusu da ezen bir ulustu. Ama diğer bir gerçek de Portekiz'in yarı-sömürge bir ülke olmasıdır. Angola ulusu ise ezilen bir ulustu. Fakat diğer bir gerçek de Angola'nın sömürge statüsü içinde bulunmasıydı.

Kürdistan, ilhak edilmiştir ve fiili işgal altındadır. Ayrıca Kürt halkının iradesi dışında toprakları parçalanmıştır. Her parçadaki durum o ülkenin koşullarına göre farklı biçimlere bürünmüştür.

Kürdistan'ın ekonomisinin gelişimi, sömürgeci ülkeler ekonomisinin ihtiyaçlarına cevap verecek bir doğrultuda geliştirilmekte ve bağımsız oluşumları tahrip edilmektedir. Böylelikle sömürgeciler, Kürdistan'ın bir pazar olarak kalmasını sağlamaya çalışmaktadırlar. Aynı zamanda ucuz işgücü, sömürgeci ülkenin ekonomisinin hizmetinde kullanılmakta ve sömürgede biriken değerler büyük ölçüde sömürgeci ülkeye taşınmaktadır.

Kürdistan'ın yönetimi sömürgeciler tarafından belirlenmekte ve yönetimin biçimi sömürgeciler tarafından tayin edilmektedir.

Kürdistan'da Kürt halkının dili, kültürü, sanatı ve ulusal değerleri üzerinde şiddetli bir baskı ve asimilasyon politikası uygulanmakta ve sömürgeci ülkenin dilinin kullanılması ve öğrenilmesi zorunlu kılınmaktadır. Hatta Kürt halkının varlığı bile inkar edilmekte ve sömürge ülkenin tarihi özellikleri -ülkenin adı da dahil olmak üzere- yok sayılmaktadır.

Kürdistan'ın gerici sınıfları sömürgeci ülkenin hakim sınıflarıyla işbirliği yapmakta ve böylelikle sömürünün devamında bir araç görevini yerine getirmektedir. Ayrıca kendi halkının yarattığı zenginliklerin, yeraltı, yerüstü servetlerinin yağmasından da belli bir pay almaktadır.

Kürdistan'ın parçalanmışlığı, tel örgülerle, mayın tarlaları ve jandarma karakolları ile sürdürülmekte ve direnişler; insafsızca ve katliama yönelik metodlarla bastırılmaya çalışılmaktadır.

Kürdistan'ın tarihini çok eskilerden ele alarak günümüze kadar getirmek mümkündür. Fakat Kürdistan'ın parçalanmışlığı ve sömürge temellerinin daha genişliğine yayılmasının belli dönemlerde ortaya çıktığı görülmektedir :

Birincisi, Kürdistan'ın yakın tarihini etkileyen

ve parçalanmasında ilk adım olan önemli bir olay, Osmanlı-İran sınırının çizilmesidir. Kasr-ı Şirin (1639) Anlaşması bu açıdan değerlendirilmelidir.

İkincisi ise Lozan (1923) Anlaşmasıdır. Emperyalistlerin denetiminde oluşturulan bir plan sonucu, Kürdistan'ın toprakları tekrar bölünüp parçalanmış ve her parça, ayrı ülkelerin işgali altına sokulmuştur.

Burada dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir nokta da sömürgeci ülkenin durumunun sömürge ülkenin ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, vb. durumuna yansımasıdır. Emperyalist bir ülkenin sömürgesi daha gelişmiştir. Oysa yarı-sömürge bir ülkenin geriliği zorunlu olarak sömürgesinin konumunu da farklı kılmaktadır. Bu da, ulusal baskıya karşı direnme ve diğer alanlarda değişik özelliklerin ortaya çıkması anlamına gelmektedir.

Bu kısmı bitirmeden önce ulusal baskıdan ne anladığımızı da kısaca açıklayalım :

Ulusal baskı, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerin boyunduruk altında tutulması; «ezilen halkların * sömürü ve soygun sistemi, ezilen halkların devlet kurma hakkının, emperyalist çevrelerce uygulanan zorla kısıtlama önlemleridir.» (Stalin).

Ulusal baskı, «ezilen ulus», kavramıyla dolaysız bir biçimde bağlantı halindedir. Ezilen ulusların sadece halkı ezilmiyor, «ama ulus olarak da, yani belli bir devlet formasyonu, bir dili, bir kültürü, yaşam koşulları, gelenekleri, adetleri olan emekçiler olarak da eziliyorlar.» (Stalin)

Ulusal baskı, ezen ve ezilen ulusların işçilerini

---

* Aydınlık dergisinin bu alıntıdaki «millet» kelimesini «halk» olarak, «milliyet» kelimesini ise «halk toplulukları» şeklinde tahrif etmiş olduklarını iddia etmiştik. (Kurtuluş, sayı : 3. Ulusal Sorun Üzerine Eleştiriler.) Paragrafta geçen «halk» kelimesi doğrudur. Düzeltiriz.

ve emekçilerini bölme politikasıdır. Bu politika sonucunda; ezilen ulusun emekçi yığınlarında ezen ulusa karşı olumsuz bir takım etkenler oluşur. Kitleler, uğradıkları şiddetli baskı ve sömürünün niteliğini ve kimler tarafından uygulandığını açık olarak göremezler. Bu nedenle de ulusal baskının sorumlusu olarak salt sömürgeci güçleri değil, aynı zamanda sömürgeci ülkenin emekçi halkını da görme eğilimine kapılabilirler. Bundan da en çok hakim sınıfların yararlanmaya çalışacakları ve halkları birbirine düşürmek için bu durumu istismar edecekleri ortadadır.

Ulusal baskı, ulusal sorunu yaratır. Bu baskı da ezen ulusun hakim sınıfları tarafından yürütülür. Ulusal baskının temelinde sınıfsal sömürü yatmaktadır. Ulusal baskı, hakim sınıflar için daha çok sömürme, daha çok sermaye birikimi demektir.

D — SÖMÜRGELERİN KURTULUŞU

Sömürge ülke halklarının kurtuluşu, özgürlüğe kavuşmaları, diğer bir deyimle, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı; günümüze kadar esas olarak **iki biçimde** gerçekleşmiştir. Ulusal sorunun çözümünün pratikte nasıl bir biçime bürüneceği konusu, kesinlikle **tarihi somut şartlara bağlıdır.** Ve ulusal sorunun çözümü bir ülkede diğer ülkelerden farklı olarak değişik görünümler alabilir.

Sömürge ülkelerin özgürlüğe kavuşmaları açısından, ulusal sorunu çözümleyen ülkelerin deneylerine göz attığımızda biraz önce de belirttiğimiz gibi, kurtuluş sorununun, temelde, iki yoldan çözüme ulaştığını görüyoruz :

Birinci yol, Rusya örneğidir. Çarlık Rusya'sı çok uluslu bir devletti. Rus ulusu ezen ve sömürgeci bir ulustu. Ezilen ulusların başlıca özelliği, Rus-

yada nüfusun çoğunluğunu oluşturmaları ve daha çok sınır bölgelerinde yaşamalarıydı. Ayrıca konumları da birbirinden farklı idi. Ama yine de onların arasında ciddi bir ayrım yapılamıyordu. Türkistan, Moğolistan, vb. sömürge ülkeler olarak; Polonya, Finlandiya, Ukrayna, vb. yarı-sömürge ülkeler olarak nitelendiriliyordu. Kaldı ki, «Rusya bile, 'zengin' burjuva ülkelerin emperyalist mali sermayesinin gücüne iktisadi bakımdan tam bağımlı» (Lenin) bir durumda idi.

Rusya'da ulusal sorunun ele alınışını incelersek;

«Rus Marksizminin tarihinde ulusal sorunu koyma biçiminin iki aşamadan geçtiği söylenebilir. Birincisi, Ekim'den önceki, ikincisi de Ekim'den sonraki aşama. Birinci aşamada, ulusal sorun, genel burjuva demokratik devrim sorununun bir parçası olarak, yani proletarya ve köylülük diktatörlüğü sorununun bir parçası olarak düşünülmüş bulunuyordu. İkinci aşamada, ulusal sorun, sömürgeler sorunu biçiminde genişleyip sömürgeler biçimine dönüştüğü zaman: ulusal sorun, devletin iç sorunu olmaktan çıkıp, bir dünya sorunu durumuna geldiği zaman, işte o zaman ulusal sorun genel proletarya devrim sorununun bir parçası olarak düşünülmüştü. Her iki aşamada da, sorunun düşünülme biçimi, sıkı sıkıya devrimci idi.» (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu, s. 133)

Rusya'da ulusal sorun, ezen ulusun işçi sınıfı hareketinin öncülüğünde tüm uluslardan gelme devrimcileri örgütlemeyi başaran tek bir partinin öncülüğünde, devrimin zafere ulaşması ile birlikte çözüme kavuşmuştur.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, Rusya'da, Bolşevikler tarafından kararlı bir şekilde savunulmuş ve 1898'lerden itibaren bu sorun Parti

Kongrelerinde tartışılan en önemli sorunlardan biri niteliğini taşımıştır. Ulusal sorunda ortaya çıkan çeşitli sapmalar, yoğun bir ideolojik mücadele ile yenilgiye uğratılmıştır. Değişik uluslardan gelme devrimciler, aynı örgütlerde birlikte çalışmış ve işçi sınıfı hareketini bölmeyi amaçlayan her girişim, Bolşeviklerin kararlı ve örgütlü mücadelesiyle mahkum edilmiştir.

1917 Şubat Devrimi sırasında Rusya'nın ezilen ulusların bulunduğu bölgelerde ulusal hareket, burjuvazinin öncülüğünde bir kurtuluş hareketi niteliğinde idi. Burjuva demokratik devriminin başarıya ulaşması, fakat iktidarın işçi sınıfının eline değilde -burjuva demokratik devriminin başını işçi sınıfı çekmesine rağmen- burjuvazinin eline geçmesi sonucunda, Rusya'nın çevre bölgelerinde de ulusal kurumlar ortaya çıktı. Hareketin başını, «demokrat-burjuva ulusal aydınlar» (Stalin) çekiyordu. Bu ulusal hareketlerin sloganı «ulusal baskıya karşı mücadele» idi.

Ekim Devrimi önce merkezde, yani Rus ulusunun yaşadığı bölgede zafere ulaştı. Devrim, kısa süre içinde diğer bölgelere de sıçrayarak tüm Rusya'yı kapsayan bir niteliğe büründü.

Devrim çevre bölgelerde, «bölgesel 'hükümler' barajına çarptı. Gerçek şu ki, bu 'ulusal hükümetler' sosyalist devrimin lafını bile duymak istemiyorlardı.» (Stalin) Ama bu yerlerde aynı zamanda işçilerin ve yoksul köylülerin kendi burjuvazilerine karşı sürdürdükleri tutarlı bir mücadele de vardı. Bu işçi ve köylüler de Sovyetler içinde örgütlenmişlerdi.

«Ekim Devrimi, Rusya'nın çevre bölgelerindeki işçilerle köylülerin, Rusya'daki işçiler ve köylülerle ittifakını güçlendirmiş; onların sosyalizmin başarısına inançlarını canlandırmıştı. Ve 'ulusal hükü-

metlerin' sovyet iktidarına karşı savaşı bu 'hükümetler' le çelişkilerini tam bir kopuşa götürdü, onlara karşı açık ayaklanmaya kadar götürdü.

«Ve işte böylece çevre bölgelerin burjuva -milliyetçi, karşı-devrimci 'hükümetler' ittifakına karşı, bütün Rusya'nın işçileri ve köylülerinin sosyalist ittifakı meydana gelmiş oldu.» (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu. s. 42)

Halkların birleşmesini ve ulusal baskının ortadan kaldırılmasını sağlayan Ekim Devrimi aynı zamanda bu birleşmenin hangi temeller üzerinde gerçekleşebileceğini de ortaya çıkarmıştı.

Bağımlı ve sömürge uluslar kurtulduktan sonra, yeni sosyalist uluslar oluşturdular ve 1923 yılında kendi iradeleri ile birleşerek Sovyetler Birliğini kurdular.

Ekim Devriminin önemi salt bununla açıklanamaz elbette. Bu devrim aynı zamanda :

«1 — Milli meseleyi milli boyunduruğa karşı savaş gibi özel bir mesele olmaktan çıkararak, ezilen halkların, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalist sömürüden kurtuluşu genel meselesi haline getirerek bunun alanını genişletmiştir.

«2 — Bu kurtuluşun gerçekleşmesi için büyük imkanlar yaratmış ve tutulacak doğru yolları açmıştır. Ve böylelikle Batının ve Doğunun ezilen halklarının emperyalizme karşı birlikte muzaffer savaşını yöneterek onların kurtuluşunu geniş ölçüde kolaylaştırmıştır.

«3 — Batının proleterlerinden Rusya ihtilali aracılığıyla Doğunun ezilen halklarına kadar varan emperyalizme karşı yeni bir devrimler cephesi kurarak sosyalist Batı ile köleleştirilmiş Doğu arasında bir köprü kurmuştur.» (Stalin, Marksizm ve Milli Mesele, S. 96)

İkinci Yol; ulusal sorunun, ezen ulusun dev-

rimci hareketinin öncülüğü ile değil, ezilen ulusun kurtuluş mücadelesiyle (ayrı mücadele ve ayrı örgütlenme ile) çözüme ulaştırılmasıdır.

Sömürge ilişkileri içinde olan bir ülkede, devrimin koşulları olgunlaşmışsa, bilinçlenme ve örgütlenme düzeyi ileri bir aşamada ise, ezilen ulusun devrimci hareketi, işçi sınıfı öncülüğünde ve diğer ulusal kurtuluştan yana güçlerin birliğini sağlayarak devrimini zafere ulaştırabilir ve ulusal sorunu çözebilir.

Özellikle ulusal baskının şiddeti ve diğer iç ve dış koşulların birleşmesiyle sömürge ülkede ulusal kurtuluş mücadelesi, sömürgeci ülkenin devrimci hareketinden çok daha fazla bir biçimde öncelik kazanabilir. Bu durumda ezen ulusun devrimci hareketine düşen görev, bu hareketin önüne set çekmek değil, tam tersine, ulusal sorunun bir an evvel çözümlenmesi için sömürgedeki mücadeleyi hızlandırmanın yollarını bulmaktır. Çünkü sömürgedeki halkın kurtuluşu, sömürgeci ülkenin devrimci hareketini daha ileriye götürmede çok olumlu etkiler yaratacaktır.

Portekiz örneğine baktığımızda, Angola, Mozambik ve Gine-Bissau gibi sömürgelerinde ulusal kurtuluş mücadelesinin ayrı yollardan başarıya ulaşmasının koşullarının yeterince olgunlaşmış olduğunu görürüz. **Sömürgelerdeki mücadele;** silahlı savaşa dönüşerek, ulusal ve sömürge baskısını kırma doğrultusunda tutarlı bir yol izledi. Sömürgeciler yenilgiye uğratılarak, aynı zamanda sömürgeci ülkedeki devrimci güçlerin faşizme karşı mücadelelerine de değerli katkılarda bulundu.

Hem sömürgeci bir ülke olan Portekiz'in devrimci hareketinin, hem de sömürge ülkelerdeki kurtuluş mücadelelerinin karşılıklı olarak birbirini etkilediği bir gerçektir. Fakat sömürgelerdeki halk-

ların kurtuluşu, esas olarak kendi güçleriyle sağlanabilmiştir. Bu arada, diğer devrimci hareketlerin ve sosyalist ülkelerin, sömürgelerin kurtuluşu için sağladıkları desteğin de hesaba katılması gerekir.

Sömürgelerin kurtuluşunun, ezen ulusun devrimci hareketiyle birlikte mi, yoksa ezilen ulusun kurtuluş mücadelesinin ayrı bir yol izlemesiyle mi gerçekleşeceği sorunu, kesinlikle somut koşullara bağlıdır ve bunu gözardı eden farklı bir yaklaşım, halkların kurtuluş mücadelesini engellemekten öteye gidemez.

Ezen ulus ile ezilen ulusun devrimci hareketinin birleşerek tek bir devrimci dalga durumuna dönüştüğü anlarda, en elverişli koşulların ortaya çıkacağı apaçıktır. Bu, her iki halkın da kurtuluşu için istenecek en iyi yoldur. Özellikle, bu açıdan, sömürgelerdeki kurtuluş hareketiyle, sömürgeci ülkedeki devrimci hareketin ittifak ve dayanışması sorunu, hayati bir önem taşır.

E — NİTELİK BAKIMINDAN FARKLI ÇELİŞKİLERİN FARKLI NİTELİKTEKİ YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMLENMESİ AÇISINDAN KÜRT ULUSAL SORUNU

Soruna, ülkemiz somutunda nasıl baktığımıza geçmeden önce kısaca, çelişki konusuna ve nitelik bakımından farklı çelişkilerin, farklı nitelikte yöntemlerle çözümlenmesinden ne anladığımızı açıklayalım :

«Nitelik bakımından farklı çelişkiler, ancak farklı nitelikte yöntemlerle çözümlenebilir. Örneğin, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişki, sosyalist devrim yöntemiyle; büyük halk kitleleri ile feodal sistem arasındaki çelişki, demokratik devrim yöntemiyle; sömürgeler ile emperyalizm arasında

ki çelişki ulusal devrimci savaş yöntemiyle;... çözümlenir. Süreçler değişir, eski süreçler ve eski çelişkiler kaybolur, yeni süreçler ve çelişkiler ortaya çıkar. Ve buna uygun olarak çelişkileri çözümleme yöntemleri de değişir.» (Mao, Teori Ve Pratik S. 41-42) Daha sonra da Mao, bunun bir ilke olduğunu ve Marksistlerin çelişkileri çözme yöntemlerinde bu ilkeyi uygulamak ve gözönünde bulundurmak zorunda olduklarını açıklar.

Fakat bir toplum incelenirken, oradaki gelişme sürecini ve o süreci etkileyen çelişkilerin niteliğini doğru olarak tesbit etmek lazımdır. Yukarıdaki ilke doğru bir ilkedir ama, somuta yansıdığında, sorunu o ülkenin tarihi-somut özellikleri içerisinde değerlendirmek de, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Buradan hareketle, **baş çelişki sorunu hayati bir önem kazanmaktadır.** Açıktır ki, baş çelişki yanlış tesbit edildi mi, o ülkede devrimci hareketin başarıya ulaşması, kesinlikle sözkonusu değildir.

«Karmaşık birşeyin gelişme *sürecinde birçok* çelişki vardır; bunlardan birisinin varlığı ya da gelişmesi, öteki *çelişkilerin* varlığını ve gelişmesini belirler ya da bunlar üzerinde etkili olur ki, işte bu, baş çelişkidir.» (Mao, Teori Ve Pratik. S. 54)

Baş çelişki bir kere doğru olarak kavranıldı mı ve mücadele temelde bu çelişkinin çözümü doğrultusunda sürdürüldü mü, sorun, büyük ölçüde açıklığa ve çözüme kavuşmuş olacaktır. Yani görev, öncelikle ve toparlayabildiğimiz, örgütleyebildiğimiz en büyük güçlerle bu 'kavranılan esas halkayı çözümlemek' ve diğer tali çelişkilerin çözümü için verilen mücadeleyi de bu baş çelişkinin çözümü için verilen mücadeleye bağlamaktan geçmektedir. Bu konuda bir-iki örnek üzerinde sorunu somutlaştırmaya çalışalım :

Bilindiği gibi Çin, yarı-sömürge ve Yarı-feodal

bir ülke idi. Ve Çin'in önündeki gelişme sürecini etkileyen birçok çelişki vardı. Bunlar; köylülerle feodaller arasındaki, emperyalizm ile «Çin toplumunda çeşitli ezilmiş sınıflar» arasındaki, gerici sınıfların kendi aralarındaki, vb. çelişkilerdi. Emperyalizmin fiili işgali sözkonusu olmadığı dönemde baş çelişki, halk kitleleriyle feodal güçler arasındaki çelişkiydi. Diğer çelişkiler de, önemli olmakla birlikte ikincil derecede değerlendiriliyorlardı.

Fakat Japon emperyalizmi ülkeyi işgal edince, Çin sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal bir topluma dönüştü. Bu arada baş çelişki de değişmiş ve daha önce ikincil öneme sahip bir çelişki, (emperyalizm ile Çin ulusu arasındaki çelişki) baş çelişki durumuna gelmişti.

Her iki durumda da sorunların çözümünde ve buna bağlı olarak mücadele ve örgütlenme biçimlerinde de farklı yöntemlere başvurulacağı apaçıktı. (5)

Fransa, kapitalist bir ülkedir. Ve bu ülkede baş çelişki, proletarya ile burjuvazi arasındadır. II. Paylaşım savaşı sırasında Fransa, Alman faşistleri tarafından işgal edildi. Böylece, dış müdahale sonucu, proletarya ile burjuvazi çelişkisi ikincil bir plana düştü ve Alman faşizmi ile onunla işbirliği yapan burjuvazi dışında kalan tüm burjuva kesimleriyle birlikte Fransız halkı arasındaki çelişki (Alman faşistleri ile Fransız ulusu arasındaki çelişki), baş çelişki durumuna geldi. «Bu evrede, Fransız marksistlerinin baş görevi bu çelişkiyi çözümlemektir. Farklı nitelikteki çelişmelerin farklı metodlarla çözümlenmesi, Marksist diyalektiğin gerektirdiği bir zorunluluktur. İşgalci düşman ile ulus arasındaki çelişki de sosyalist devrim yöntemi ile değil, **Milli Devrimci Savaş** yolu ile çözümlenir. Bu nedenle bu evrede FKP'nin gündeminde Sosyalist Fran-

sa değil, **'Bağımsız Fransa'** vardır. Çünkü Sosyalist Fransa'nın yolu, bağımsız Fransa'dan geçmektedir.» (Mahir Çayan, Bütün Yazılar S. 137)

Demek ki, bir süreçteki baş çelişki ile ikincil durumda olan çelişkiler doğru olarak tesbit edilmezse ve bunların özellikleri ve karşılıklı ilişkileri tutarlı bir biçimde değerlendirilmezse, «çelişkilerin koşullarını somut olarak anlayamaz ve sonuçta onu çözmek için doğru yöntemi bulamazdık.» (Mao)

Bu farklı durumların tutarlı olarak incelenmesinin büyük bir önemi vardır. Ve tüm bu nedenlerle somut durumların somut tahlili, sorunu çözmenin biricik anahtarıdır. Çünkü, «Marksizmde en önemli şeyin, marksizmin yaşayan ruhunun, somut şartların somut tahlili olduğunu söylediği zaman, Lenin, bu fikri dile getiriyordu.» (Mao)

«Her çeşit sapma Maksizm-Leninizmin evrensel gerçeklerini soyut formüller halinde bol bol kullanır. Ancak mesele soyuttan somuta indirgendiğinde iş değişmiş, Marksist soyutlamalar artık yerini revizyonizmin somutlaştırmalarına terketmiştir. Bu nedenle kimin doğru kimin eğri yolda olduğunu ortaya çıkartmanın yolu Leninizmin evrensel ilkeleri ışığında **somutun** tartışılmasıdır.» (M. Çayan, Bütün Yazılar, S. 120)

Bu genel doğruların ışığında ulusal soruna ülkemizde şöyle yaklaşıyoruz :

Bugün Kürt ulusal sorunu, Türkiye devrimci hareketinin temel sorunu değildir. Demokratik Halk Devrimi genel sorununun bir parçasıdır. Türkiye koşullarında, sorunun *nihai* olarak iki biçimde çözümü mümkün olabilir :

Birincisi, Türk ve Kürt devrimcilerinin öncülüğünde ve iki halkın kurtuluş mücadelelerinin ittifakı ve tek bir devrimci dalga haline dönüşmesi sağlanarak;

İkincisi, de, Kürt ulusal kurtuluş hareketi, Kürt sosyalistlerinin öncülüğünde ve ayrı örgütlenerek ulusal sorununu çözümleyebilir.

Kürt ulusal hareketi, Türkiye devrimci hareketinin başarısını beklemek zorunda değildir. Kurtuluş doğrultusunda kendi sorununu kendisi çözmek isteyebilir. Elbette bu yol, koşullara bağlıdır. Eğer koşullar, her iki ulusun kurtuluş hareketini birleşmeye zorluyorsa ve devrimcilerin aynı örgütlerde mücadeleleri kaçınılmazsa; açıktır ki, buna uygun tavırlar içine girmek ve mücadeleyi hızlandırmak hem ezen ulusun devrimcileri, hem de ezilen ulusun devrimcileri açısından, bir görevdir.

Biz, Türkiye ve Kürdistan'ın somut koşullarının birlikte mücadeleyi gerektirdiğini ve yukarıda açıkladığımız çözüm biçimlerinden birincisini savunuyoruz. Birlikte mücadeleyi ve onun en iyi ifadesi olan birlikte örgütlenmeyi gerçekleştirmek için çok yönlü bir mücadeleden yanayız. Yani birlikte mücadeleyi savunuyorsak, elbette ki, *bunun objektif nedenleri olduğu için savunuyoruz. Ama aynı zamanda birlikte mücadelenin subjektif koşullarının da -güven sorunu- yaratılması gerektiği inancındayız.*

Sorunun daha iyi anlaşılması için yukarıda söylediklerimizi kısaca açmaya çalışalım :

Bugün, 'ayrı mücadele'yi savunan arkadaşların, değişik örnekler yanında, öne sürdükleri bir diğer örnek te, İrlanda sorunu ve bu sorunla ilgili Marx'ın tavrıdır. İrlanda sorunu karşısında Marx'ın görüşlerine geçmeden önce şunu belirtelim ki, Türkiye ve Kürdistan'ın koşullarıyla, İngiltere ve İrlanda'nın koşulları birbirinden farklıdır. **Bu birinci nokta.**

İkinci nokta ise, sömürge statüsü içinde olmanın ayrı mücadeleyi gerektirdiği şeklindeki görüşün de sakat olduğu ve Marksizmin can alıcı nokta-

sı olan somut şartların somut tahlilini özünde reddettiğidir.

Bilindiği gibi bir dönem, Marx, İrlanda'nın kurtuluşunu, İngiliz işçi sınıfının devrim yapması koşuluna bağlamıştır. Daha sonra da bu görüşünü değiştirerek, İngiliz işçi sınıfının devrim yapabilmesi için İrlanda'nın kurtulması gerektiğini savunmuştur.

«Marx'ın 'işçi sorununa' oranla, ulusal sorunun ikincil bir sorun olduğu konusunda şüphesi yoktur. Ama onun teorisi, ulusal sorunu yok saymaktan pek uzaktır.» (Lenin)

Marx'ın bu farklı tavrının elbette dayandığı temeller vardır. Bunlar da genel olarak şunlardır :

1 — İlk dönemde, «Marx, İrlanda'nın, ezilen ulusun ulusal hareketiyle değil, ezen ulusun işçi hareketiyle kurtulacağını sanmıştır. Marx, bütün milliyetlerin tam kurtuluşunu ancak işçi sınıfının zaferinin gerçekleştireceğini bildiği için ulusal hareketi mutlak bir şey olarak ele almadı. Ezilen ulusların burjuva kurtuluş hareketiyle, ezen ulusun proleter kurtuluş hareketi arasındaki olanaklı olan bütün karşılıklı ilişkileri önceden kestirmek olanaksızdır. (Bugün Rusya'da ulusal sorunun çözümünün bu kadar zor oluşu bundandır.)» (Lenin, UKTH, S. 106)

2 — Daha sonra da Marx, bu konudaki görüşlerini değiştirmiş ve İrlanda, İngilterenin boyunduruğundan kurtulmadıkça, özgürlüğünü kazanmadıkça, İngiliz işçi sınıfının özgürlüğünün söz konusu olamıyacağını belirtmiştir.

Farklı her iki görüş de, devrimci bir çözüm önerisi idi. Bu noktanın iyice bilinmesi gerekir.

Marx'ın ilk görüşü savunduğu dönemde, İngiliz işçi sınıfının hareketi devrimci bir hareketti ve henüz liberallerin etkisinde değildi. İrlanda'da

ise burjuvazinin öncülüğünde gelişen bir kurtuluş hareketi vardı.

Sonraları ise değişen koşullara uygun olarak Marx da görüşlerini düzeltmiştir. İkinci çözüm önerisinin temeli de şuydu:

«Olaylar öyle gelişti ki, İngiliz işçi sınıfı oldukça uzun bir süre liberallerin etkisi altında kaldı, liberallerin bir yedek kuvveti durumuna düştü ve bir liberal işçi politikası izleyerek kendi kendini kısır hale getirdi. İrlanda Kurtuluş Hareketi, gittikçe güçlendi ve devrimci biçimlere büründü. Marx, bu konudaki görüşlerini yeniden gözden geçirdi ve düzeltti.» (Lenin, UKTH, S. 106)

Görüldüğü gibi, sorun, salt sömürge ilişkileri içinde bulunmaya göre değil, tarihi-somut koşullara göre değerlendirilmelidir ve aksi tüm öneri ve tavırlar emekçi halkların kurtuluşunu geçiktirmekten öteye varamaz.

Kürdistan'ın sömürge bir ülke olması, tek başına ayrı veya birlikte mücadelenin haklı gösterilmesine neden olarak ileri sürülemez. Eğer sorun, doğru bir biçimde ortaya konmak isteniyorsa, genel olarak gözönüne alınması gereken, somut koşullar olmalıdır; «Milli mesele, mutlak birşey değildir. Bu mesele her zaman için geçerli, sabit ve değişmez birşey olarak konamaz. Var olan düzenin değiştirilmesi genel meselesinin bir parçası olduğu için, milli meseleyi, tamamen sosyal şartları, ülkede kurulmuş olan iktidarın karakteri ve genel olarak sosyal gelişmenin seyri tayin eder.» (Stalin, Marksizm Ve Milli Mesele. S. 84-85) Yani, **ulusal sorunun çözüm biçimi: Sözkonusu edilen ülkelerin somut koşullarına, ezen ve ezilen ulusun kurtuluş hareketinin bilinçlenme ve örgütlenme seviyesine, iktidarın özelliğine, coğrafi konuma, vb. nedenlere bağlıdır.**

«Dahası var. Herşey gibi koşullar da değişir, ve

belli bir zaman için doğru bir çözüm, başka bir zaman için hiç de kabul edilmez görünebilir. **Çıkış noktası olarak somut tarihsel koşullar, sorunu koymanın tek doğru biçimi olarak, diyalektik biçim, ulusal sorunu çözmenin anahtarı işte budur.»** (abç) (Stalin, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, S. 24-30)

Bazıları da 'ayrılma hakkı' nın ayrı örgütlenme anlamına geldiğini ileri sürmekte ve bunu bir zorunluluk olarak görmektedirler. Bu da, devrimci mücadeleye zarar verecek bir görüştür ve sorunun devrimci bir tarzda ele alınmasıyla hiçbir ilgisi yoktur.

«Ulus ayrılma hakkına sahiptir, ama koşullara göre, bu hakkı kullanmayabilir de. Böylece kendi payımıza, proletaryanın, proleter devrimin çıkarlarına göre, biz, ayrılığın yararına ya da ona karşı ajitasyon yapmakta özgür kalıyoruz demektir.» «Yanlış anlamaları önlemek için, ayrılma **hakkının** bir ayrılma **zorunluluğu** olarak, mutlak bir ayrılma ödevi olarak anlaşılmaması gerektiğini de söylemeliyim. Bir hak, bir zorunluluk ile karşılaştırılamaz.» (Stalin, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu. S. 137)

«Ulusların kendi geleceklerini saptama hakkının tanınması, herhangi bir ulustan gelen, herhangi bir kendilerinin karar vermesi talebinin desteklenmesini gerçekten gerektirir mi? Bütün vatandaşlara özgür birlikler oluşturma hakkının tanınması, biz sosyal demokratları asla herhangi bir yeni birliğin oluşmasını desteklemeye zorlamaz; fikir belirtmemizi ve şu veya bu yeni birliğin oluşturulması fikrine karşı -eğer bu fikir uygunsuz ve tutarsızsa-, karşı propaganda yapmamızı engellemez.» (Lenin, Proletarya Enternasyonalizmi. s. 8-9)

Birlikte mücadeleyi ve bunun en iyi ifadesi olan birlikte örgütlenmeyi savunduğumuzu, bunun

da somut nedenleri olduğunu belirttik. Ayrıca da birlikte mücadelenin subjektif koşullarının yaratılması göreviyle karşı karşıya olduğumuzu açıkladık. Şimdi bu söylediklerimizin hangi temellere dayandığını kısaca izah etmeye çalışalım :

Bugün Türkiye genelinde gelişmekte olan ekonomik, siyasal, sosyal, vb. duruma baktığımızda Kürdistan'ı, bu gelişmelerin dışında tutmak, ondan soyutlamak olanaksızdır. İçinde bulunduğumuz karmaşık süreç ve bu süreci etkileyen çelişkiler, bu anlamda, Kürdistan'daki gelişmeleri de tayin etmektedir. Aynı şekilde Kürt toplumunun önündeki çelişkiler ve sorunlar da bu sürecin diğer çelişkilerine ve genel olarak emekçi kitlelerin çözümü gereken sorunlarına sıkı sıkıya ve kopmaz bağlarla bağlıdır. Örneğin, işçi sınıfına ve diğer emekçi kitlelere yöneltilen her baskı dalgası, Kürdistan'a da yansımaktadır. Aynı şey tersi durum için de söz konusudur. Yani Kürdistan'daki baskılar, işçi sınıfı ve diğer halk kesimleri üzerindeki baskıları da yoğunlaştırmaktadır. Fakat, Kürdistan'da ayrı bir halkın yaşaması, bu baskı politikasının **biçim olarak** farklı görünümlere bürünmesine neden olmakta, saldırılar, ırkçılık ve şovenizmin körüklenmesine, katliamcı nitelikteki uygulamalara yol açmaktadır.

Kısaca biz, bugün için, Kürt ulusal sorununun Türkiye genelinde gelişmekte olan sürecin 'mihrak noktası' haline geldiğini kabul etmiyoruz. Ve bizim sorunu koyuş biçimimiz genel hatlarıyla şöyledir :

İçinde bulunduğumuz karmaşık süreci etkileyen birçok çelişki vardır. Bunlar da;

1 — Emperyalizm ve işbirlikçileri ile, işçi sınıfı başta olmak üzere diğer emekçi kitleler arasındaki çelişki (Oligarşi ile halklar arasındaki çelişki),

2 — Burjuvazi ile proletarya çelişkisi,

3 — Oligarşi ile Kürt ulusu arasındaki çelişki,

4 — Köylülerle toprak ağalığı arasındaki çelişki,

5 — Hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişkiler,

6 — Tekelci burjuvazi ile diğer burjuva kesimleri arasındaki çelişki, vb. dir.

Ülkemizde, kapitalist üretim ilişkileri hakim olmasına rağmen, bu üretim ilişkileri emperyalizme bağımlı olarak gelişmiştir. Bu nedenle, kapitalist toplumda üretim ilişkileri ve üretici güçler arasındaki temel çelişki (sınıflar planında yansıması, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkidir) ülkemizde de temel çelişki olmakla birlikte, baş çelişki değildir. Bugün içinde bulunduğumuz sürece damgasını vuran ve varlığı öteki çelişkilerin varlığını veya gelişmesini etkileyen çelişki, oligarşi ile halklar arasındaki çelişkidir. Bu çelişki de kaynağını, ülkenin yarı-sömürge olmasından, henüz burjuva devrimini yapamadığı gerçeğinden almaktadır.

Görevimiz, tüm çalışmalarımızı ve mücadelemizi bu baş çelişkinin çözümü doğrultusunda sürdürmek olmalıdır. Diğer çelişkilerin çözümü için verilen mücadele de, buna tabi kılınmalıdır.

Oligarşi ile Kürt ulusu arasındaki çelişki, bugün için ikinci bir çelişkidir. Ve bu çelişkinin çözümünü, onu diğer çelişkilerden soyutlayarak değil, ancak diğer çelişkilerle karşılıklı bağlantısını gözönünde bulundurarak gerçekleştirebiliriz. Yani bu çelişki, ulusal sorunun çözümü ile (ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ile) birlikte ortadan kaldırılabilir.

Ezilen Kürt ulusunun emekçi yığınları, ulusal baskıyla, sömürge baskısına son vermek için sömürgeci güçlerle kendi işbirlikçi sınıflarına karşı mücadele ederler.

Türk emekçi yığınları da, hakim sınıflara kar-

şı bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele vermektedirler. Bu nedenle iki halkın mücadelesi birbirinden soyut değildir ve birbirlerinin doğal müttefikidirler.

Demokratik halk devriminin başarısı, yani iktidarın ele geçirilerek demokratik bir halk iktidarının kurulması, aynı zamanda Kürt ulusal hareketinin de sorunudur. Bu nedenle Türkiye genelindeki mücadeleyi reddetmek, 'sorunumuz farklıdır' diye kendimizi geneldeki mücadeleden soyutlamak kesinlikle yanlış bir tavırdır.

Türk sosyalistleri, ezen ve sömürgeci bir ulusun temsilcileri olarak, Kürt ulusal sorununu ve Kürdistan'daki çelişkileri doğru bir biçimde değerlendirirken, bu konudaki ittifaklar politikasını da tutarlı olarak gerçekleştirmek için mücadele etmelidirler. Yani Kürt ulusunun sadece işçi ve yoksul köylüleriyle değil, aynı zamanda ulusal kurtuluştan yana diğer güçleriyle de ilişkiler kurmak bir zorunluluktur.

Çarlık Rusya'sının bir sömürgesi olan Türkistan'da, ulusal çelişki gündemdeydi. Ulusal ve sınıfsal kurtuluşun gerçekleşmesi için sömürgecilikten kurtulmak ve demokratik halk devrimini gerçekleştirmek gerekiyordu. Fakat Çarlığa karşı mücadelede Türkistan halkı, işçi sınıfının başını çektiği geneldeki Çarlığa karşı demokratik devrim mücadelesinde yerini aldı. Çünkü, hem tek başına ayrı bir mücadele ile kurtuluşun sağlanması çok zordu (koşullar elverişli değildi), hem de işçi sınıfının gelişen ve ileri boyutlara ulaşan devrimci bir mücadelesi söz konusu idi. Böylelikle koşullar, Türkistan halkının mücadelesini (diğer ezilen ulusların halklarının mücadelesiyle birlikte) işçi sınıfının mücadelesiyle birleşmeye yöneltti ve her iki hareketi tek bir devrimci dalga durumuna dönüştürdü.

Portekiz sömürgelerinin durumu değişik olmasına ve ayrıca da coğrafi konumun da bunda önemli bir etken teşkil etmesine rağmen; Gine-Bissau'daki ulusal kurtuluş mücadelesinin lideri olan A. Cabral, somut özellikleri şöyle değerlendiriyordu. :

«Eğer Portekiz muhalefeti -bazı kesimlerin çoktan yaptığı gibi- kendi içinde bir bütün olabilseydi, bizim halklarımızın kendi kaderlerini tayin ve bağımsızlığı ilkelerini kabullenseydi ve Portekiz halkına faşizme karşı doğrudan bir savaşta kılavuz olabilseydi, Portekiz sömürgeciliğinin ve faşizminin aynı zamanda ortadan kalkması adına Portekiz'in ilerici ve demokratik güçleriyle bir bağlaşıklık kurmaya hazır olacaktık. Ortak düşmana karşı ortak mücadele, halklarımızın ve Portekiz halkının çıkarlarına hizmet edecek, gelecekteki dostluk ve dayanışmamızın da temelini oluşturacaktı» (A. Cabral, Gine'de Devrim, S. 22)

Bugün ülkemizde, devrimcilerin ulusal sorunda yerine getirmeleri gereken temel görevler, bu konudaki ilkelerin hayata geçirilmesi için yoğun ve çok yönlü bir mücadele vermek olmalıdır. Bu görevler de :

Birincisi, Kürt ulusu üzerindeki ulusal ve sömürgeci baskıya karşı mücadele etmek ve Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı için salt lafta kalan sözlerle değil, pratikte de bir savaş sürdürmek;

İkincisi de, hem Türk hem de Kürt işçilerinin arasında mevcut bağları daha geliştirmek ve onların çözülmez bir ittifakla birbirlerine kenetlenmelerini sağlamak.

«Çünkü işçilerin kurtuluşu, ulusal değil, Gürcü proleterleri için, Rus proleterleri için ve diğer ulusların proleterleri için eşit ölçüde önemi olan bir

toplumsal sorundur.

«Bu nedenle, açıktır ki, farklı ulusların proleterleri ne kadar yakından birleşirse, aralarında yükseltilen ulusal engeller ne kadar kökten yıkılırsa, proletaryanın partisi o kadar güçlü olacak, proletaryanın bölünmez bir sınıf halinde örgütlenmesi o kadar kolaylaşacaktır.» (Stalin, Anarşizm mi? Sosyalizm Mi?, s. 58)

Türkiye devrimci hareketinin partileşme süreci içinde olduğu bu dönemde ulusal sorun, açıktır ki aynı zamanda bir program sorunudur, ve bu konuda özellikle Türk devrimcilerine büyük görevler düşmektedir. Ulusal ve sömürgeci baskının ortadan kaldırılması, Türk emekçi yığınlarının da sorunudur. Çünkü, bu baskı;

1 — Çok sayıda insanın silah altına alınması, yani güçlü bir ordunun bulundurulmasını gerektirir. Silahlara olan ihtiyaç da buna bağlı olarak gittikçe artar. Militarizmin güçlenmesi, emekçi kitlelerin sırtına daha çok vergiler bindirir. Kaldı ki, ordunun güçlenmesinin demokratik halk devrimi açısından olumsuzluğunu burada uzunca anlatmaya bile gerek yoktur.

2 — Ulusal ve sömürgeci baskı, aynı zamanda burjuvazinin devlet cihazını güçlendirmesine de neden olmaktadır. Böylelikle geniş kitleleri ırkçı ve şoven görüşlerle etkilemek ve devletin hizmetindeki gerici kadroları arttırmak da mümkün olmaktadır. Bu yüzden Türk halkı arasında (işçi sınıfı arasında bile) şoven düşünceler, kendisine taban bulmaktadır.

Ulusal sorunun çözümünde, ezen ulusun sosyalistlerine büyük görevler düşer ama bu, ezilen ulusun sosyalistlerine az görevlerin düştüğü anlamına gelmez.

Birincisi, ezen ulusun sosyalistleri; «Ulusal bas-

kı üzerine kurulmuş bir devletin sınırları sorununda, emperyalist burjuvazi için çok 'tatsız' olan bu sorunda susamaz. Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı savaşmalıdır, bu da ulusların kaderlerini tayin edebilmeleri uğruna savaştır. Proletarya, 'kendi' ulusu tarafından ezilen sömürgeler ve uluslar için siyasal ayrılma özgürlüğü istemelidir. Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş laftan başka birşey olmazdı, ezen uluslarla ezilen ulusların işçileri arasında ne güven ne de sınıf dayanışması mümkün olurdu; ve bir yandan ulusların kaderlerini tayin hakkını savunurken, öte yanda 'kendi' ulusları tarafından ezilen 'kendi' devletleri sınırları içinde zorla tutulan ezilen ulusların durumu konusunda susan reformistlerin ve Kautskycilerin ikiyüzlülüğü sergilenmemiş olurdu.»

İkincisi, «Ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin tam ve kayıtsız şartsız birliğini, örgütsel birlik dahil olmak üzere savunmalı ve uygulamalıdırlar. Bu olmadan, burjuvazinin her çeşitten entrikaları, kalleşlikleri ve hileleri karşısında proletaryanın bağımsız politikası savunulamaz ve işçi sınıfı, öteki ülkelerin işçileriyle sınıf dayanışmasını gerçekleştiremez.» (Lenin, UKTH, S. 147-148)

Demek ki, Türkiye ve Kürdistan somutunda, Türk devrimcileri, Kürt ulusunun ayrılması ilkesini (kendi siyasi devletini kurma hakkını) savunmalı ve bunun propagandasını *yapmalıdır*. Kürt devrimcileri ise, bunun tam karşıtı olan görevlerini yerine getirmelidir. O da; «her durumda küçük ulus darkafalılığına karşı, kendi içine kapanmaya karşı savaşım vermeli, bütünü ve geneli gözönünde tutmalı, özeli genel çıkara bağımlı kılmalıdır.» (Lenin, a.g.e. S. 190-191)

Birlikte mücadelenin sübjektif koşullarının yaratılması gerektiğinden söz ettik. Bu bir anlamda güven sorununun, yani birliği engelleyen tüm etkenlerin ortadan kaldırılması sorununun halledilmesidir. Çünkü, bugüne kadar Türkiye devrimci hareketinin, ulusal sorunda üzerine düşen görevleri yerine getirdiği söylenemez. Bu açıdan da sorunun doğru olarak ele alınması ve pratiğe yansıtılması gerektiğini vurguladık, tekrar vurguluyoruz.

Biz, oligarşiye karşı mücadelede, «örgütsel ve taktik, pratik ve teorik problemlerde, mutlak ve vazgeçilmez ortak kararlarla betonlaşan, dil ve milliyet farkı gözetmeksizin tüm proletaryaya dayanan, birleşik, merkezi ve savaşçı tek bir örgüt yaratmak zorundayız.» (Lenin, Hareketin Birliği, s. 8)

Fakat Kürt ulusal sorunu, genişleyerek tüm sorunların «mihrak noktası» haline de gelebilir. Başka bir deyimle, Kürt kurtuluş hareketinin; «Kendi bağımsızlık sorununu koymayı ve çözmeyi zorunlu bulacağı bir iç ve dış konjonktürler bileşiminin ortaya çıkması çok olanaklıdır. Ve, bu durumda, engeller çıkarma elbette Marksistlere düşmez.» (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu, s. 135)

Demek ki bu konudaki «programın, sadece belli bir anda varolan şeye değil, ama uluslararası ilişkiler gereğince gelişen ve olacak olan şeye de dayanması gerektiğini unutmamalısınız. Ulusların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemesi sorunu, işte bu nedenle ivedi bir güncel sorun olarak gözönünde tutulmalıdır sanıyorum.» (Stalin a.g.e. s. 135-136)

Biz, falcı değiliz ama, gelecekte ortaya çıkması muhtemel durumların yönünü de tesbit edebilmek zorundayız. Zira «Önderlik, önceden görmek demektir» (Stalin)

«Ayrı örgütlenme» görüşlerinin tutarsızlığı ve

somut durumu yansıtmadığı konusuna biraz açıklık getirdiğimizi zannediyoruz. Ama, herşeye rağmen bu konuda ısrar ediliyorsa, o zaman da bu arkadaşlarımızı «inandırmak çabasının yerini, canlı deneyin ve fiili hareketin vereceği derslere bırakmak daha doğru olur.» (Lenin)

F — ŞOVENİZM VE SLOGANLAR ÜZERİNE

Türkiye devrimci hareketinin içinde bulunduğu teorik keşmekeş halen devam etmektedir. Henüz ideolojik mücadelenin sıhhatli bir biçimde sürdürülebileceği bir platform yaratılamamıştır. Bu keşmekeş, hayatın da her alanında yansımakta, birçok grup, kendi dar tekkeleriyle soruna eğilerek, devrimci hareketin çıkarlarını ön planda tutan bir tavrın içine bir türlü girememektedir. Örneğin; herhangi bir siyasi grup tarafından atılan sloganlar, doğru bile olsa, diğer gruplar bu sloganlara katılacaklarına, tam tersini yapmakta ve böylelikle sloganlar konusunda da aynı keşmekeş sürmektedir.

Yazımızın çerçevesine uygun olarak, sadece ulusal soruna ilişkin sloganlara kısaca eğileceğiz.

Biz, «Halklara Özgürlük» sloganının, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını en iyi ifade eden bir slogan olduğunu ileri sürüyoruz. Küdistan'ın sömürge olduğuna karşı çıkanlar, aynı zamanda bu sloganın da halkları birbirinden ayırdığı ve ayrı mücadele anlamına geldiğini öne sürmektedirler.

Oysa sorun salt ülkemiz somutuna ilişkin değildir. Bu slogan, çok önceleri de çok uluslu devletlerde, o ülkelerin koşullarında, ulusal sorun için sürdürülen mücadelelerde kullanılmıştır. «Tüm ezilen **halklara özgürlük (yani kendi kaderlerini tayin etme hakkı)** tanımak ve vermek, burjuva de-

mokratik devrimin zaferi için, örneğin 1898'de Almanya'da yada 1905'de Rusya'da ne kadar acil bir sorun idiyse, sosyalist devrim için de böyle olacaktır. (a.b.ç.) (Lenin UKTH, S. 154)

Böylelikle Çin devrim şabloncusu olan revizyonist grupların, bu slogana karşı çıkmalarının, özünde, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını red anlamına geldiği açıkça görülmektedir.

Öte yandan da, bazı revizyonist grupların yayın organlarının baş köşesinde yer alan «Dünya İşçileri Birleşiniz» sloganının da özünde, hem ülkemiz somutu için, hem de dünya genelinde içinde bulunduğumuz koşullar açısından yanlışlığı ortadadır. Bu slogan, aynı zamanda bu grupların Kürt ulusal sorunundaki tavırlarını da yansıtmaktadır.

«Dünya İşçileri Birleşin» sloganı yerine «Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin» sloganının kullanılması konusunda Lenin şunları yazmaktadır: «Muhakkak ki Komünist Manifesto'su açısından bu değişiklik *yanlıştır, ama Komünist* Manifestosu çok değişik koşullarda yazılmıştır. Oysa günümüz siyaseti açısından, bu yapılan değişiklik doğrudur.» (Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri. s. 368)

Bazı Kürt devrimci unsurları arasında da, ulusal soruna bakış açılarından kaynaklanan yanlış eğilimler göze çarpmaktadır. Örneğin, «faşizm bizim sorunumuz değildir» diye faşizme ve faşizme karşı mücadeleyi dile getiren sloganlara ilgisiz davranmaktadırlar. Oysa, soruna bu perspektifle bakmak, ulusal dar görüşlülüğün çizgisidir ve kendi ülkesinde ki mücadelenin ezen ulusun devrimci hareketiyle olan kopmaz bağlarını anlamamaktır.

Özellikle sloganlar konusunda dikkat edilecek nokta şu olmalıdır: «Her şiar ekonomik gerçekle-

rin, siyasi durumun ve şiarın taşıdığı siyasi anlamının kesin bir tahlili ile doğrulanmak zorundadır.» (Lenin)

Sloganlar çok önemlidir. Yerinde kullanılırsa devrimci hareketin güçlenmesine katkıda bulunacağı apaçıktır. Propaganda sloganı, ajitasyon sloganı, eylem sloganı vb. sloganlar sorununa da açıklık getirmek ve bu sorundaki keşmekeşi önlemek görevlerimizden biri olmalıdır.

Yine diğer yanlış bir eğilim de şovenizm sorununa ilişkindir. «Ezilen ulusun şovenizmi olmaz» diye ileri sürülen görüşler yanında, özellikle bugün ülkemizde ezen ulusun devrimci hareketini de etkileyen ve hakim sınıflar tarafından körüklenen şovenist görüş ve eğilimler karşısında anti-şovenist bir mücadele sürdürmek de önemli bir görev olmuştur.

Ülkemizde hâlâ gerçek anlamda bir Marksist-Leninist hareketin yaratılamaması, sosyalist hareketle işçi sınıfı hareketinin bileşiminin sağlanamaması, şovenizmin yıkıcı etkilerini devam ettirebilmesine olanak sağlamaktadır.

Bugün ülkemizde esas tehlike, Türk şovenizmidir ve buna karşı mücadele öncelikle ezen ulus sosyalistlerine düşer. Çünkü, şu anda Türk şovenizmi en güçlü olan şovenizmdir ve ırkçılığa dayanan görüşlerle de beslenmektedir.

Yalnız şu noktayı belirtmek gerekir: şovenizm milliyetçiliğe dayanmaktadır ve kaynağını oradan almaktadır. Yani şovenizm, bağnaz milliyetçiliktir. Milliyetçilik de, bilindiği gibi burjuvazinin ideolojisidir. Bu nedenle *ezen veya ezilen ulus şovenizminden* bahsederken, burjuvazinin şoven milliyetçiliğini kastettiğimiz anlaşılmalıdır. Fakat, değişik koşullara göre bu şovenist görüş ve eğilimlerden devrimci unsurların da etkilenmesi söz konusu ola-

bilir. Ezilen ulusun milliyetçiliği de şoven biçimlere dönüşebilir. (6) «Ezilen ulusun şovenizmi olmaz» diyen arkadaşların, bu konuda yazılanlardan birkaç örnek aktararak, yanlış düşündüklerini ortaya çıkarmaya çalışalım :

«Ve yukardan gelen saldırgan milliyetçilik dalgası kendi 'özgürlük aşkı' adına çevreden öcünü alan 'iktidar sahipleri'nden gelen tüm baskılar dizisi, **aşağıdan yükselen, ve bazan kaba bir şovenizme dönüşen milliyetçilik** karşı-dalgasına yolaçtı. Yahudiler arasında siyonizmin güçlenmesi, Polonya'da artan şovenizm, Tatarlar arasındaki Pan-İslamizm, Ermeniler, Gürcüler, Ukraynalılar arasındaki milliyetçiliğin pekişmesi, ortalama adamın genel yahudi düşmanlığı (anti-semitizm) eğilimi, bütün bunlar, herkesin bildiği olgulardır.» (Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, s. 9)

«Tüm ulusal sorunun 3/4'ünü oluşturan büyük Rus şovenizmi karşısında, **yerel şovenizm** o kadar önemli değildir, ama **yerel çalışma bakımından, ülke insanları bakımından... Bu şovenizm birinci dereceden bir önem taşır.»** (a.b.ç.) (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu, s. 103-104)

«Birleşmeyi engelleyen o üç ana etkenin, yani büyük Rus şovenizmi, fiili eşitsizlik ve **hele şovenizme dönüştüğü zaman yerel milliyetçiliğinin...»** (Stalin, a.g.e. S. 109)

«Kim proletaryaya hizmet etmek istiyorsa, bütün ulusların işçilerini birleştirmeli ve 'kendisinin ki' olsun, başkalarının ki olsun, **burjuva şovenliğine** karşı kesin savaşıma girişmelidir. (abç) (Lenin, UKTH, S. 23)

«Biz sosyal demokratlar her türlü şoven milliyetçiliğe karşıyız ve demokratik merkeziyetçilikten yanayız. Biz, aynı zamanda **yerel özelciliğe, bölge**

şovenciliğine de karşıyız...» (abç) (Lenin, a.g.e. S. 138)

Kürdistan'da bazı ulusal azınlıkların yaşaması, bu konuda ezilen ulusun devrimcilerinin dikkatli tavırlar içinde olmasını gerektirmektedir. Geçmişte, Kürt-Ermeni sorununda, iki halkı birbirine kırdırmada ve karşılıklı şoven duygularını istismar etmede hakim sınıfların nasıl başarılı bir politika izledikleri bilinmektedir.

Açıktır ki, Kürdistan'daki şovenizme karşı mücadele de, Kürt sosyalistlerinin işidir ve ağırlıkla görev onlara düşmektedir.

Ezen ve ezilen ulusun sosyalistlerinin bu konudaki tavırları için, Stalin'in Rusya için söyledikleri, bizce ülkemiz somutu için de geçerlidir :

«Rus komünistlerinin ödevi Rus şovenizmine karşı savaşımı kendilerinin yürütmesidir, denmek istenir. Eğer Rus şovenizmine karşı, Rus komünistleri yerine Türkistan ya da Gürcü komünistleri savaşıma girişselerdi, savaşımları da Rus düşmanı şovenizm olarak suçlanırdı. Bu, herşeyi karmakarışık eder ve büyük-Rus şovenizmini güçlendirirdi. Büyük-Rus şovenizmine karşı savaşıma girişmeyi sadece Rus komünistleri üzerlerine alabilir, ve bu savaşımı sonuna kadar sadece onlar götürebilirdi.

«Ama yerel Rus düşmanı şovenizmi ile savaşmak önerildiği zaman ne denmek istenir? Bununla, yerel komünistlerin ödevi Rus olmayan komünistlerin kendi şovenizmleri ile savaşma ödevi belirtilmek istenir. Rus düşmanı şovenizme doğru sapmaların varlığı yadsınabilir mi? Gürcü, Başkır vb. yerel şovenizmin varolduğunu ve onunla savaşmanın zorunluluğunu tüm Kongre gördü.

«Tatar, Gürcü, Başkır şovenizmine karşı Rus komünistleri savaşım vermezler, çünkü Tatar ya da

Gürcü şovenizmine karşı savaşım verme ağır görevini eğer bir Rus komünisti üzerine alsa, savaşımı, karşı-savaşım olarak düşünülecektir. Bu, herşeyi karmakarışık eder. Tatar, Gürcü vb. şovenizmine karşı ancak Tatar, Gürcü vb. komünistleri savaşım verebilirler: Gürcü milliyetçiliği ya da şovenizmine karşı ancak Gürcü komünistleri başarıyla savaşabilirler. Bu, Rus olmayan komünistlerin ödevidir.» (Stalin, Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu, S. 117-118)

KURTULUŞ

NOTLAR

(1) Oligarşi, bugün Kürt halkının bir takım demokratik haklarını biryana bırakın, varlığını bile tanımamaktadır. Sorunun üzerine gitmek -ama doğru bir biçimde ve gücümüz oranında- aynı zamanda bu ulusun varlığını kabul ettirmek ve bu anlamda şovenizmin kırılmasına katkıda bulunmak görevimizi de yerine getirmemiz gerekmektedir.

(2) Angoladaki MPLA'ya karşı çarpışan UNİTA ve FNLA, özünde yeni sömürgeciliği temsil ediyorlardı. Onların başarısı, Angola'nın kurtuluşunu değil, tam tersine, yeni-sömürge bir ülke durumuna dönüşmesini sağlayacaktı.

Günümüzde Afrika'nın bazı ülkelerinde -örneğin Rodezya'da- emperyalizm, gelişen kurtuluş hareketlerini engellemek için, iktidarın beyaz azınlıktan, siyah çoğunluğu geçişini (!) gündeme getirmiştir ve görünüşte bu yönde yoğun bir çabanın da içindedir.

(3) Güney Kürdistan'daki halk hareketinin niteliği üzerinde değişik görüşler ileri sürülmektedir. Özellikle ülkemiz devrimci hareketinin, bu olaya hep olumsuz açıdan yaklaştığı bilinmektedir. Bu konu,

ayrı bir yazıyla ayrıca tartışılacak ve görüşlerimiz açıklanacaktır. Fakat, şunu belirtelim ki, biz, soruna geleneksel görüşten farklı bir biçimde eğileceğiz.

(4) Kürdistan, esas olarak *uluslararası bir sömürgedir.* Fakat biz, hareket noktası olarak Türkiye Kürdistan'ını kendimize temel olarak alıyoruz.

(5) Burada dikkat edilmesi gereken nokta, baş çelişkinin farklı olduğu her iki dönemde de Çin, milli demokratik devrim sürecindeydi. Değişen şey, bu süreç içinde, farklı aşamaların ortaya çıkmasıdır. Yine her iki durumda, aşamanın niteliğine uygun olarak milli devrimin veya demokratik devrimin görevleri ön plana çıkmıştır.

(6) Ezen ve ezilen ulusun burjuva milliyetçiliğinin aynı kefeye konulamıyacağı açıktır. Bu konuda «Türkiye'de Ulusal Sorun Üzerine» (Kurtuluş, Sayı 2) adlı yazımızda görüşlerimizi kısaca açıkladık. Bazılarının iddia ettiği gibi, «ezilen ulusun milliyetçiliği özünde daima devrimci» değildir. Sadece ezilmeye karşı demokratik bir muhteva taşır ve belli koşullarda gerici biçimlere de bürünebilir. Devrimcilerin milliyetçilikte destekledikleri şey, demokratik muhtevasıdır.

EKİMİN HAZIRLIK DÖNEMİNDE PROLETARYA ve YOKSUL KÖYLÜLÜK DİKTATORYASI ŞİARI ÜZERİNE

YOLDAŞ S. POKROWSKİ'YE CEVAP

Yoldaş Pokrowski!

2 Mayıs tarihli mektubunuzu tüm noktalarıyla ayrıntılı olarak cevaplandırmak için bir sebep veya vesile görmüyorum. Temel olarak Yoldaş Jan-Ski'-nin mektubuyla karşılaştırıldığında özellikle yeni olan hiçbir şey getirmiyor. Fakat buna rağmen, eğer mektubunuzu cevaplıyorsam bu, 1917 Nisan'ından Mayıs'ına kadar olan dönemin Kamenew restorasyonunun birkaç direkt unsurunu ihtiva ettiğindendir. Mektubunuza kısaca cevap vermeyi yalnızca Kamenew restorasyonunun bu unsurlarının maskesini düşürmek için zorunlu buluyorum.

1.) Mektubunuzda, «bizim Şubat'tan Ekim'e kadar olan dönemde gerçekte, **bütün köylülükle** ittifak sloganına sahip olduğumuzu», «partinin Şubat'-tan Ekim'e kadarki dönemde köylülüğe ilişkin **eski** sloganını -**bütün** olarak **tüm** köylülükle ittifak- savunduğunu ve ileri sürdüğünü» yazıyorsunuz.

Bundan ilk önce şu anlaşılır: Bölşevikler, Ekimin hazırlık döneminde (Nisan-Ekim) yoksul köylülükle varlıklı köylülük arasında ayırıcı bir çizgi çekme görevini öne sürmemişler, aksine köylülüğü bütün olarak almışlardır.

Bundan ikinci olarak anlaşılan şudur: Bolşevikler, Ekimin hazırlık döneminde «Proletarya ve köylülük diktatoryası» sloganını, yeni olan «Proletarya ve yoksul köylülüğün diktatoryası» sloganı ile değiştirmemişler, aksine Lenin'in 1905'te, «İki Taktik» adlı yazısında ortaya koymuş olduğu eski posizyonda kalmışlardır.

Bundan üçüncü olarak anlaşılan şudur: Ekimin hazırlık dönmindeki (Mart'tan Ekim 1917'ye kadar), kararsızlıklar ve paktçılığa karşı mücadelede, orta köylülüğün kararsızlığına karşı sovyetlerde ve cephede mücadelede, sosyalist devrimcilerden ve menşeviklerden oluşan paktçıların yönetimindeki sovyetler, bolşevikleri tecrit etmek için karşı-devrimci generallerle işbirliğine giderken, Nisan günlerinde özellikle keskin bir karakter almış olan kararsızlık ve paktçılığa karşı mücadelede sovyetlerin bolşevik politikası, -kararsızlık ve köylülüğün belirli tabakalarının bu paktçılığına karşı bolşevik mücadele direnmesiz ve mutlak olarak önemsiz kalmıştır.

En nihayet buradan, Kamenew'in Nisan ve Mayıs 1917'de, eski olan proletarya ve köylülük diktatoryası sloganını savunurken haklı olduğu, bu sloganı artık eskimiş bulan ve yeni olan proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası sloganını ortaya koyan Lenin'in haksız olduğu sonucu çıkar.

Tüm mektubunuzun saçmalığını bütünlüğü içinde görmek için yalnızca bu soruları öne sürmek yeterlidir.

Bununla beraber siz Lenin'in eserlerinden yapılan tekil alıntılara meraklı olduğunuzdan, biz de alıntılara dönelim.

Lenin'in Şubat devriminden sonra, devrimin ileriki gelişmesi açısından Rusya'nın tarım ilişkilerinde **yeni olanı** proletarya ve yoksul köylülüğün varlıklı köylülükten ayrılması içinde gördüğünü göstermek için, -ki bunların ilki, yani yoksul köylülük kendini proletaryaya çekilmiş duymuş, ve buna karşılık ikincisi, yani varlıklı köylülük geçici hükümeti izlemişti—, çok büyük bir gayrete ihtiyaç yoktur.

Lenin bununla ilgili olarak 1917 **Nisanında** Ka-

menew ve Kamenewcilere karşı polemikte şunu söylemiştir :

«**Şimdi*** köylülükle çıkar birliğine umutlar bağlamak proletarya partisi için caiz değildir.» (Lenin'in 1817 Nisan Konferansındaki konuşması, Seçme Eserler, c. 6, s. 83)

Devamla :

«Şimdiden, tarım sorunu sloganında kurucu meclise kadar beklenmesi gerektiği düşüncesini kararlarımızda geri çeviriyoruz- bu, kadetlere eğilimli olan **varlıklı köylülüğün** bir zaferidir.» (Lenin, Petrograd şehir konferansında Nisan 1917'deki söylevinden, Toplu Eserler, c. XX, 1. yarı, s. 223)

Devamla :

«Köylülüğün tüm toprağı ve tüm iktidarı çekip alması mümkündür. Bu arada bu olasılığı unutmuyorum, görüş alanımı hiçbir şekilde bugünle sınırlamıyorum, ve tarım programımı **yeni** bir görünümü dikkate alarak direkt ve yeterli biçimde formüle ediyorum : **Tarım işçileri ve yoksul köylüler bir yanda, toprak sahibi köylüler bir yanda, kesin ayrılma.***» (Lenin, Nisan Tezleri, Taktik Üzerine Mektuplar, Seçme Eserler, c. 6, s. 37)

Burada Lenin, Şubat devriminden **sonra** köydeki yeni ilişkilerde **yeni** ve **önemli** olanı görmüştür.

Lenin, Şubat 1917 den sonraki dönemde parti politikasının saptanmasında buradan hareket etmiştir.

Petrograd şehir konferansında Nisan 1917 de bu tezden hareket ederek şöyle söylemiştir :

«İlk olarak burada, yerinde, işçi ve asker milletvekillerinin sovyetinin iktidara, geçici hükümete katıldıklarını görüyoruz. İşçi ve asker milletvekille-

---

* **Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

rinin sovyeti proletarya ve askerlerin diktatoryasının gerçekleştirilmesidir; askerlerin çoğunluğu köylülerden oluşur. Bu önceki, proletarya ve köylülüğün diktatoryasıdır. Ama bu 'diktatorya' burjuvaziyle bir uzlaşmaya gitmiştir. Hemen burada **'eski' bolşevizmin* revizyonu** gereklidir.» (Lenin, Seçme Eserler, c. XX 1. yarı, s. 232.)
ya gitmiştir. Hemen burada **'eski' bolşevizmin* revizyonu** gereklidir.» (Lenin, Seçme Eserler, c. XX 1. yarı, s. 232.)

Nisan 1917 de de aynı tezden hareket ederek şöyle yazıyor :

«**Şimdi** kim kayıtsız şartsız 'Proletarya ve köylülüğün devrimci - demokratik diktatoryasından' bahsederse, o hayatın gerisinde kalmıştır, bu şekilde bilfiil küçük burjuvaziye **geçmiştir,** o, proleter sınıf mücadelesine karşıdır, o, devrim öncesi 'bolşevik' nadiratlarının arşivine aittir. (buna 'eski bolşevikler arşivi' adı da verilebilir.)» (Lenin, seçme Eserler, c. 6, s. 35)

Bu temel üzerinde, eski: Proletarya ve köylülük diktatoryası sloganı yerine yeni: Proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası sloganı oluşmuştur.

Mektubunuzda yapmış olduğunuz gibi, bunun henüz sonuçlanmamış bir köylü devriminin Troçkist bir sıçraması olacağını, bunun bir benzeri, Nisan 1917 de Lenin'e karşı yönelmiş olan Kamenew'in itirazı ne kadar inandırıcı ise, o kadar inandırıcı olacağını söyleyerek itiraz edebilirsiniz. Lenin bu arada böyle bir itirazı şunu açıklarken hesaplamıştır :

«Troçkizm diyor ki: 'Çarlar ortadan kaldırılsın, işçi hükümeti gelsin.' Bu yanlıştır. Küçük burjuvazi oradadır, ve onu silemeyiz. Ama o iki parçadan oluşur. Onun **yoksul*** kesimi işçi sınıfı ile birlikte

---

*** Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

gider.» (Lenin, Toplu Eserler, C. XX, 1. yarı, s. 241)

Kamenew'in ve şimdi de sizin hatanız, küçük burjuvazinin, şimdiki halde köylülüğün iki kesimi arasındaki farkı kabul etme ve altını çizmeye muktedir olmayışınızda, *köylülüğün yoksul kesimini köylülüğün bütününden ayırmaya ve bunun üzerinde partinin politikasını 1917 deki devrimin ilk aşamasından ikinci aşamasına geçişteki şartlarda* **kurmaya,** buradan, yeni sloganı, partinin ikinci stratejik sloganını, -proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası- çıkarmaya muktedir olmayışınızdadır, yoldaş Pokrowski.

«Proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası» sloganının pratik tarihini Lenin'in eserlerinde sırasına göre Nisandan Ekim 1917'ye kadar izleyelim.

Nisan 1917 :

«Rusya'da günümüzdeki durumun kendine mahsusluğu, devrimin, proletaryanın sınıf bilincinin yeterince gelişmemiş oluşu ve yetersiz örgütlenmesinin sonucu iktidarı burjuvaziye veren **birinci*** aşamasından, devrimin, iktidarı proletaryaya ve **köylülüğün yoksul tabakalarına*** vermesi gereken **ikinci** aşamasına **geçiştedir.»** (Lenin, Nisan Tezleri, Seçme Eserler, c. 6, s. 23)

Nisan 1917 :

«Yoksul köylülük tarafından desteklendiği takdirde, yalnızca, sadece ve tek başına proletarya kapitalistlerin direnişini kırmaya, halkı, toprağın tazminatsız savunulmasına, özgürlük, açlığın yenilmesi, savaşın yenilmesine, haklı ve sağlam bir barışa götürmeye muktedirdir.»* (Lenin, Seçme Eserler, c. 6., s. 203)

Ağustos 1917 :

«Yalnızca **yoksul köylülüğe** (programımızdaki adıyla yarı-proleterler) önderlik eden proletarya,

---

* **Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

savaşa demokratik bir barışla son verebilir, onun tarafından açılmış olan yaraları iyileştirebilir, sosyalizm için zorunlu ve **geciktirilemez** hale gelmiş olan adımları atabilir, - işte şimdi sınıf politikamızın tarifi böyle yansımaktadır.»* (Lenin, Seçme Eserler, c. 6, s. 391)

Eylül 1917 :

«Yalnızca proletarya ve **yoksul köylülük** diktatoryası, kapitalistlerin direnişini kırmaya, iktidarının gerçek mükemmel yiğitliğini ve kararlılığını göstermeye ve gerek ordu içinde, gerekse köylülük içinde kitlelerin coşkun, açık, gerçek yiğit desteğini sağlama almaya muktedirdir.*» (Lenin, Toplu Eserler, c. XXI, s. 185)

Eylül-Ekim 1917'de, Lenin'in «Nowaya Shishn»e karşı polemik yaptığı «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edecekler Mi?» adlı yazısında :

«**Ya,** burjuvazinin tüm iktidarı -artık o bunu uzun zamandan beri savunmamaktadır, ve bizzat burjuvazi bir defa bile olsun, bu türden bir şeyi yalnızca imâ etmeye bile cesaret etmemektedir, çünkü halkın böylesi bir iktidarı bir defasında 20-21 Nisan'da bir tanecik darbeyle onun omuzlarından devirdiğini ve şimdi üç defa daha fazla kesin, müsamahasız bir şekilde silkeleyeceğini bilmektedir. **Veya,** küçük burjuvazinin iktidarı, bu onun burjuvaziyle olan koalisyonu demektir, çünkü küçük burjuvazi iktidarı tek başına ve bağımsız olarak almayı **istemez** ve bunu yapamaz, tüm devrimlerin deneyinin *de gösterdiği gibi ekonomik bilimin de gösterdiği,* açıkça ortaya koyduğu gibi, kapitalist bir ülkede sermaye veya emekten yana olunabilir, fakat ortada kalınamaz. Rusya'da bu koalisyon yarım yüzyıllık bir zamanda düzinelerce metod denemiş

---

* **Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

ve iflâs etmiştir. **Veya,** nihayet, onların direnişini kırmak için, burjuvaziye karşı proletarya ve **yoksul köylülerin** tüm iktidarı. Bu henüz denenmemiştir, ve sizlerin burjuvaziden olan kendi korkunuzla onları ürkütmeye çalışan beyleriniz halka bunu **yapmamalarını öğütlemektedir.** Dördüncü bir şey bir kez olsun düşünülemez.»* (Lenin, Seçme Eserler, c. 6, s. 288)

Olgular bunlardır.

Ekimin hazırlığının tarihinde tüm bu olgular ve hadiseler «başarıyla» tarafınızdan **tahrif edilmiştir.** Bolşevizm tarihinden, bolşeviklerin, Ekimin hazırlık döneminde, o zamanlar sovyetlerde oturan «Toprak sahibi köylülerin» **kararsızlık** ve **anlaşmacılığına** karşı olan **mücadelesini** «başarıyla» çıkarıyorsunuz, Lenin'in proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası şiarını «başarıyla» **görmüyorsunuz** ve bunun yanında, bunun tarihin ve Leninizmin bir **tahrifi** olmadığını hayal ediyorsunuz.

Sayısı arttırılabilecek olan bu alıntılardan, bolşeviklerin 1917 Şubatından sonra köylülüğü bütün olarak değil, aksine onun yoksul kesimini çıkış noktası yaptıklarını; Ekimde, **eski,** proletarya ve köylülük diktatoryası şiarı ile değil, aksine **yeni olan,** proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası şiarı altında girdiklerini görmeniz gerekir yoldaş Pokrowski.

Buradan, bolşeviklerin bu sloganı sovyetlerin kararsızlık ve anlaşmacılığına karşı mücadelede, köylülüğün o zamanlar sovyetlerde bulunan belirli bir kesiminin kararsızlık ve anlaşmacılığına karşı mücadelede, küçük burjuva demokrasisinin, adları sosyalist-devrimci ve menşevik olan belirli partilerinin kararsızlıklık ve anlaşmacılığına karşı mücadelede uyguladıkları görülebilir.

---

* **Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

Buradan, bizim yeni sloganımız, proletarya ve yoksul köylülüğün diktatoryası olmadan, sosyalist-devrimciler ve menşeviklerin anlaşmacılığını aşabilecek kudrette, köylülüğün belirli bir kesiminin kararsızlığını tecrit edebilecek kudrette, burjuva devlet iktidarını devirecek ve bu şekilde burjuva devriminin tamamlanmasını mümkün kılacak kudrette yeterince güçlü bir politik ordu toplamamızın mümkün olmayacağı görülebilir.

Buradan, «bizim yoksul köylülükle birlikte, (kendileri de köylü olan) kulakların direnişlerinde ve orta köylülüğün kararsızlıklarında, Ekime ilerlediğimiz ve Ekimi zafere ulaştırdığımız» görülebilir. (Yoldaş Jan-Ski'ye cevabıma bakınız.)

Bundan, Nisan 1917'de, keza Ekimin tüm hazırlık döneminde Kamenew'in değil, Lenin'in haklı olduğu, ama sizin, şimdi Kamenew'ciliği restore eden sizin, dosdoğru hiç de iyi olmayan bir grubun içine düştüğünüz anlaşılır, yoldaş Pokrowski.

2.) Bütün yukarıda söylenenlere karşı Lenin'in Ekim 1917 de bizim, bütün olarak köylülüğün desteğiyle iktidarı ele geçirdiğimiz sözünü ileri sürüyorsunuz. İktidarı köylülüğün **sağlam** bir desteğiyle ele geçirdiğimiz tamamen doğrudur. Ama siz «küçük bir şeyi» buna eklemeyi unutmuşsunuz: **Bütün olarak** köylülük bizi Ekimde ve Ekimden sonra yalnızca, burjuva devrimini **tamamladığımız derecede** destekledi. Bu, şimdiki halde sorunu kesinleştiren çok önemli «ufak bir şey»dir. Böylesi önemli bir «ufak şey»i «unutmak» ve bu şekilde son derecede önemli bir sorunu örtbas etmek, bir bolşevik için caiz değildir, yoldaş Pokrowski.

Mektubunuzdan, Lenin'in **bütün olarak** köylülüğün desteğine ait sözlerini, yine Lenin tarafından ortaya konulmuş, partinin sloganı olan «proletarya ve **yoksul köylülük** diktatoryası»nın karşısı-

na koyduğunuz anlaşılıyor. Ama Lenin'in bu sözünü, Lenin'in eserlerinden yapılan yukarıdaki alıntının karşısına koymak için, yukarıda Lenin'den yapılan proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası sloganına ait alıntıyı, aynı Lenin'in bütün olarak köylülüğe ait olan, sizin tarafınızdan sözü edilen sözleriyle çürütecek neden bulmak için, - bunun için en azından iki şey ispat edilmelidir.

Birincisi. Burjuva devriminin tamamlanmasının Ekim devrimindeki **en önemli** şey olduğu ispatlanmalıdır. Lenin, burjuva devriminin tamamlanmasının Ekim devriminin «yanından geçerken» yerine getirdiği bir görev, bir «yan ürün» olduğu görüşündedir. Her şeyden önce Lenin'in bu cümlesi çürütülmeli, ve Ekim devrimindeki **en önemli şeyin** burjuvazinin iktidarının devrilmesi ve iktidarın proletaryanın ellerine geçmesi değil, aksine burjuva devriminin tamamlanması olduğu ispat edilmelidir. Bunu ispat etmeyi deneyin, yoldaş Pokrowski, ve o zaman ben, Nisandan Ekim 1917 ye kadar partinin sloganının bizce proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası değil, aksine proletarya ve köylülük diktatoryası olduğunu kabul etmeye hazırım. Mektubunuzdan anlaşılıyor ki, siz bu rizikolu görevi üzerinize almayı mümkün görmüyor, bununla beraber, «yanından geçerken», Ekim devriminin en önemli sorunlarından birinde, barış sorunun da, **bütün** köylülüğün, bütün olarak bizi desteklemiş olduğunu ispat etmeye çalışıyorsunuz. Bu tabii ki doğru değil. Bu tamamen yanlıştır, yoldaş Pokrowski. Siz, barış sorununda dar kafalı burjuva görüş noktasına kaymışsınız. Gerçekte o zamanlar barış sorunu bizim için iktidar sorunuydu, çünkü ancak iktidar proletaryanın eline geçtiği zaman emperyalist savaştan çıkmak hesaplanabilirdi. Herhalde Lenin'in şu sözlerini unutmuşsunuz: «Savaş, ancak iktidarın

diğer bir sınıfın eline geçişiyle sona erdirilebilir.», ve «'savaşa son', silahların bırakılması anlamına gelmez, iktidarın diğer bir sınıfın eline geçişi demektir.» (Lenin'in Petrograt Nisan 1917 Şehir Konferansındaki konuşması, Toplu Eserler, c. XX, 1. yarı, s. 240-241 ve 236)

Demek ki ikisinden biri: Ya burjuva devriminin tamamlanmasının Ekim devrimindeki **en önemli şey** olduğunu ispat etmelisiniz; veya, bunu ispat etmiyorsunuz, o zaman da buradan kendiliğinden şu sonuç çıkar; Ekim devriminde bütün olarak köylülük bizi ancak, burjuva devrimini tamamladığımız **noktaya kadar** destekleyebilirdi.

İkincisi. Bolşeviklerin, burjuva devrimini tamamladıkları noktaya kadar, proletarya ve **yoksul** köylülük diktatoryası sloganını Ekimin tüm hazırlık döneminde sistematik olarak **uygulamaksızın,** küçük burjuva partilerinin anlaşmacılığına karşı bu şiardan anlaşılan sistematik mücadelede **bulunmaksızın,** belirli köylü tabakalarının ve onların temsilcilerinin kararsızlıklarının maskesini, yine bu şiardan anlaşılan şekilde sistematik olarak **düşürmeksizin,** Ekimde ve Ekimden sonra bütün olarak köylülüğün desteğini kazanabileceklerini ispat etmelisiniz. Bunu ispat etmeye çalışın yoldaş Pokrowski. Gerçekte, Ekimde ve Ekimden sonra bütün olarak köylülüğün desteğini kazanmayı neden başardık? Çünkü burjuva devrimini tamamlama olanağını elde ettik. Bu olanağı niçin elde ettik? Çünkü, burjuva devlet iktidarını devirmeyi ve onun yerine, kendi başına burjuva devrimini tamamlamaya muktedir olan proletarya iktidarını kurmayı başardık. Burjuvazinin iktidarını devirmeyi ve proletarya iktidarını kurmayı neden başardık? Çünkü Ekimin hazırlığında proletarya ve **yoksul** köylülüğün iktidarı sloganıyla çalıştık, çünkü, bu slogandan

hareket ederek, sovyetlerdeki orta köylülüğün kararsızlıklarına karşı sistematik bir mücadele sürdürdük, çünkü, **yalnızca bu sloganla** orta köylülerin kararsızlıklarını yok edebilir, küçük burjuva partilerinin anlaşmacılığına bir son verebilir, ve iktidarın proletaryanın eline geçirilmesi için mücadeleyi yürütmeye muktedir olan politik bir orduyu kurabilirdik. Herhalde geriye, bizim, Ekim devriminin kaderini belirleyen bu ön koşullar olmaksızın, **bütün olarak** köylülüğün desteğini ne Ekimde, ne de Ekimden sonra elde edemeyeceğimizi ispat etmek kalıyor.

İşte yoldaş Pokrowski, köylü savaşının proleter devrimle birleştirilmesi bu şekilde anlaşılmalıdır.

Buna göre eğer insan, Ekimde ve ekimden sonra bütün olarak köylülüğün desteğini, Ekimin proletarya ve **yoksul** köylülük diktatoryası sloganı ile hazırlanması olgusunun **karşısına koyarsa,** bu, onun **Leninizmden hiçbir şey anlamadığını** gösterir.

Sizin temel hatanız, **partinin ikinci stratejik sloganından,** proletarya ve yoksul köylülük diktatoryası sloganından ortaya çıkan, Ekim devriminin seyrinde **sosyalist** görevlèrin burjuva devriminin tamamlanması göreviyle birbirine geçirilmesini, ve Ekim devriminin tekil taleplerinin mekanik olan gerçekleştirilmesini kavramamış oluşunuzdadır, yoldaş Pokrowski.

İnsan sizin mektubunuzu okurken, bizim köylülüğü proleter devrimin hizmetine a*l*madığımızı, aksine, «köylülüğün bütün olarak», kulaklık da dahil olmak üzere, bolşevikleri kendi hizmetlerine aldıklarını zannedebilir. Eğer onlar, bu kadar kolayca proleter olmayan sınıfların hizmetine «girselerdi», bu bolşevik meselesi için çok kötü olurdu.

Sizin ayaklarınızda kurşundan bir ağırlık gibi

asılı duran şey, Nisan 1917 döneminin Kamenewciliğidir, yoldaş Pokrowski.

3.) Stalin'in 1905 durumu ile Şubat 1917 durumu arasında hiçbir fark görmediğini iddia ediyorsunuz. Tabii ki bu ciddiye alınacak bir şey değildir. Ben bunu söylemedim ve bunu söyleyemezdim. Ben mektuplarımda sadece, Partinin 1905 te ortaya koyduğu proletarya ve köylülük diktatoryası sloganının, 1917 Şubat devriminde tasdikini bulmuş olduğundan söz ettim. Ve bu da tabii ki doğrudur. Lenin Ağustos 1917 deki «Köylüler ve İşçiler» adlı makalesinde durumu aynen böyle tarif etmiştir :

«Yalnızca proletarya ve köylülük monarşiyi devirebilir. Bizim temel tarifimiz o zamanlar (1905 kastediliyor J. St.) böyle idi. Ve bu tarif doğruydu. **Şubat ve Mart 1917 ayları esasen bunu tasdik etmiştir.»*** (Lenin, Seçme Eserler, c. 6, s. 391)

Siz sadece mızmızlanmayı seviyorsunuz, herşeyin üstünde «diyalektik» yoldaş.

4.) Daha ileri giderek, Stalin'i, onun **Ekimden önceki orta köylülerin anlaşmacılığı** tezini, Stalin'in, «Leninizmin Sorunları» adlı yazısında, sosyalizmi, **proletarya diktatoryasının sağlamlaştırılmasından sonra** orta köylülükle birlikte kurmaktan söz eden bir alıntının karşısına koyarak çelişkiye düşürmeye çalışıyorsunuz. İki ayrı görünümün böyle bir benzetmesinin mutlak bilim dışı olduğunu ispat etmek için, bu kadar büyük zahmete gerek yoktur. Ekimden önceki, burjuvazi iktidarda olduğu zamanki **orta köylülerle,** proletarya diktatoryasının sağlamlaştırılmasından sonra, burjuvazi halihazırda istimlâk edildiği zamanki, kooperatifçiliğin gelişmiş olduğu ve en önemli üretim araçlarının proletaryanın elinde toplandığı zamandaki orta köylüler,

---

* **Altı tarafımdan çizildi. — J. St.**

iki ayrı şeydir. Orta köylülerin bu iki tarzını eşit kılmak ve bir fark gözetmemek, görünümleri tarihsel durumla olan bağlılıkları dışında değerlendirmek ve bu perspektifi kaybetmektir. Bu, tüm tarih ve dönemlerin karmakarışık edildiği Sinowyev'ci usulü andırıyor. Buna «devrimci diyalektik» denilirse, o zaman Pokrowski yoldaşın «diyalektik» mugalata rekorlarını kırdığını itiraf etmek gerekir.

5.) Diğer sorunlara değinmiyorum, çünkü yoldaş Jan-Ski ile olan mektuplaşmada bunların halledildiğini kabul ediyorum.

20 Mayıs 1927

J. STALİN

DÜZELTME

Dergimizin elinizde bulunan 6. sayısının 75. sayfasındaki son paragraf aşağıdaki gibidir. Düzeltir, özür dileriz.

«(12) Bkz., bu yazının 21. sayfasındaki alıntı (Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya).»